

A.T.E.I. ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

Σπουδάστρια
Ελένη Σκουντριδάκη

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2005

.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τουρισμός είναι η δραστηριότητα εκείνη, κατά την οποία άνθρωποι μετακινούνται από το μόνιμο τόπο κατοικίας τους (τουλάχιστον 200km μακριά) για να επισκεφτούν κάποιο άλλο μέρος, στο οποίο θα πραγματοποιήσουν το λιγότερο μια διανυκτέρευση, και μετά θα επιστρέψουν στο μόνιμο τόπο κατοικίας τους.(Πεδιαδίτης, 2000). Κοιτάζοντας πίσω στις σελίδες της ιστορίας, βλέπουμε ότι η έννοια του τουρισμού υπήρχε από τα αρχαία χρόνια. Οι αρχαίοι Έλληνες ήταν οι πρώτοι που ανακάλυψαν τον τουρισμό, την υγιή δηλαδή ισορροπία, μεταξύ δουλειάς και διασκέδασης. Υπάρχουν αποδείξεις για ταξίδια που έγιναν για λόγους καθαρά αναψυχής, όπως οι επισκέπτες- φιλοξενούμενοι των Ελλήνων, κατά τη διάρκεια των πρώτων Ολυμπιακών Αγώνων, το 776 π.Χ.

Οι Ρωμαίοι, αντίθετα με την ελλειπτική ελληνική προσέγγιση του θέματος, ανακάλυψαν μια πιο χρήσιμη θεωρία διάθεσης του ελεύθερου χρόνου. Ρωμαίοι μηχανικοί έχτισαν δημόσιες εγκαταστάσεις διασκέδασης για τις μάζες του πληθυσμού που ήθελαν να διατηρήσουν τη φυσική τους κατάσταση ή να προετοιμαστούν για τον πόλεμο. Με την ανάπτυξη του οδικού δικτύου, έγιναν δυνατά τα γρήγορα και πιο άνετα ταξίδια, και για λόγους δουλειάς και για λόγους διασκέδασης. Υπήρξε μεγάλη αύξηση στις ανταλλαγές, ενώ οι πλουσιότεροι Ρωμαίοι επισκέπτονταν φίλους και συγγενείς καθώς και τα ιαματικά λουτρά.(Youell, 1998)

Ο τουρισμός σαν δραστηριότητα συνεχίστηκε και τα επόμενα χρόνια με τη μορφή ταξιδιών από πλούσια άτομα. Κατά τη δεκαετία του '30 εμφανίστηκαν οι τότε λεγόμενοι 'περιηγητές'. Ήταν οι πρώτοι τουρίστες της εποχής, με αποκλειστικό σκοπό την επίσκεψη των σημαντικών αρχαιολογικών χώρων. Από τον περιορισμένο και επιλεκτικό περιηγητικό ή μορφωτικό εκπαιδευτικό τουρισμό, όπως αυτός ονομάζεται σήμερα, ο τουρισμός μετεξελίχθηκε, μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, σε μαζικό και προσανατολισμένο.

Την περίοδο εκείνη υπήρξε μια ραγδαία ανάπτυξη του διεθνούς τουρισμού, που οδήγησε στη διεύρυνση των αεροπορικών υπηρεσιών. Τα πλεονεκτήματα στην εναέρια τεχνολογία, οδήγησαν στην αύξηση της ικανότητας των αεροσκαφών και στην ανάπτυξη αεροπλάνων με μεγαλύτερη ακτίνα πτήσης. Αυτοί οι δυο παράγοντες, μαζί με την γενικά αυξημένη ζήτηση για αεροπορικά ταξίδια, έκανα δυνατή την μείωση των τιμών και την αύξηση των πακέτων ταξιδιών σε μακρινούς

προορισμούς. Ειδικότερα κατά τη δεκαετία του '60 αναπτύχθηκαν πακέτα ταξιδίων, τα οποία περιείχαν προγραμματισμένες πτήσεις με διαμονή, μεταφορές και υπηρεσίες, οι οποίες τελικά διαμόρφωσαν το « πακέτο διακοπών» με το οποίο είμαστε τόσο οικείοι σήμερα. (Youell, 1998)

Μετά την εμφάνιση του πακέτου διακοπών, άρχισε η δυναμική ανάπτυξη του τουρισμού, παγκοσμίως. Ειδικότερα στην Ελλάδα η τουριστική ανάπτυξη ήταν ραγδαία και βασίστηκε στους εξής παρακάτω λόγους: (Παππάς, 2002)

- Η μετακίνηση σε λιγότερες ώρες εργασίας, έδωσε τη δυνατότητα διεύρυνσης του ελεύθερου χρόνου στους ανθρώπους, γεγονός που αύξησε τον αριθμό των ταξιδίων.
- Αναπτύχθηκε δυναμικά το δικαίωμα του ανθρώπου για διακοπές, όχι μόνο για δουλειές αλλά και για αναψυχή, εννοώντας ότι οι άνθρωποι είχαν πλέον περισσότερο χρόνο για ξεκούραση.
- Στο υψηλό επίπεδο των μεταφορέων που προώθησε σε μεγάλο βαθμό την κινητικότητα στο χώρο του τουρισμού.
- Στην αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος, που δημιούργησε μια νέα μέση τάξη ανθρώπων, τις αστικές- πυρηνικές οικογένειες με διπλή εισροή εισοδήματος (πατέρας- μητέρα εργαζόμενοι).
- Στην ανάγκη για ικανοποίηση της καταναλωτικής τάσης των ατόμων, που τις τελευταίες δεκαετίες συνεχώς και διευρύνεται.
- Στα νέα μέσα επικοινωνίας, που μετέτρεψαν τους εξωτικούς προορισμούς σε πιο οικείους και λιγότερο απόμακρους.

Έτσι μπορούμε εύκολα να διαπιστώσουμε ότι η νέα εποχή στην αεροπορική βιομηχανία, οδήγησε στην αύξηση των ταξιδιών και κατά συνέπεια στην αύξηση του τουρισμού στα διάφορα τουριστικά μέρη του κόσμου, όχι μόνο λόγω οικονομίας αλλά και λόγω μείωσης του χρόνου που χρειάζεται για να γίνει ένα ταξίδι. Επίσης η αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος, οδήγησε τους ανθρώπους στην ανάγκη για ικανοποίηση της καταναλωτικής τους τάσης, η οποία τις τελευταίες δεκαετίες όλο και αυξάνεται.

Η πτυχιακή εργασία χωρίζεται σε τρία μέρη. Στο πρώτο αναλύεται η σπουδαιότητα του τουρισμού στα Χανιά και γίνεται μια σύγκριση με τους άλλους αναπτυξιακούς τομείς της οικονομίας. Ειδικότερα αναλύεται η τουριστική προσφορά του νόμου, η οποία χωρίζεται στην τουριστική υποδομή και την τουριστική ανωδομή,

καθώς και η τουριστική ζήτηση που υπάρχει στο νόμο, όπως επίσης και η επικοινωνιακή πολιτική που ακολουθείτε για την ανάδειξη του.

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας αναφέρονται προτάσεις για την αναβάθμιση του περιβάλλοντος, του προϊόντος και των συγκοινωνιών του νόμου, καθώς και προτάσεις που γίνονται από διάφορους φορείς για το θέμα αυτό. Τέλος στο τρίτο μέρος γίνεται αναφορά στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, που υπάρχουν στο νησί, και ακολουθούν κάποια γενικά συμπεράσματα για την κατάσταση γενικότερα.

Εικόνα 1: Άποψη προκυμαίας Χανίων

Εικόνα 2: Γραφικές εικόνες λιμάνι Χανίων

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ 1.ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1.1.ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ο νομός Χανίων βρίσκεται στο δυτικότερο άκρο της νήσου Κρήτης, και είναι το νοτιότερο σημείο όλης της ευρωπαϊκής ηπείρου, αφού η νήσος Γαύδος, η οποία βρίσκεται στο νοτιότερο σημείο της Ευρώπης, ανήκει σε αυτόν. Ο νομός περιλαμβάνει εκτός από το κυρίως τμήμα του και άλλα ,μικρότερα νησιά όπως, το νησί των Αγίων Θεοδώρων, τις Γραμβούσες, το Ελαφονήσι, τη Γαύδο και τη Γαυδοπούλα. Μαζί με τους νομούς Ρεθύμνου, Ηρακλείου και Λασιθίου αποτελούν την περιφέρεια Κρήτης.

Ο νομός έχει έκταση 2,376 τετραγωνικά χιλιόμετρα, και οι κάτοικοι του φτάνουν τις 140,000 χιλιάδες(απογραφή 2001). Υποδιαιρείται σε πέντε επαρχίες με πρωτεύουσα την πόλη των Χανίων (52,000 κάτοικοι). Από το 1999 χωρίζεται σε 23 δήμους(Καποδιστριακούς), οι οποίοι είναι οι παρακάτω: Δήμος Ακρωτηρίου, Δ. Ανατολικού Σελίνου, Δ. Αρμένων, Δ. Βάμου, Δ. Βουκολιών, Δ. Γεωργιουπόλεως, Δ. Ελευθ.Βενιζέλου, Δ. Θέρισου, Δ. Ιναχωρίου, Δ. Καντάνου, Δ. Κεραμιών, Δ. Κισσάμου, Δ. Κολυμπαρίου, Δ. Κρυονερίδας, Δ. Μουσούρων, Δ. Μυθήμνης, Δ. Νέας Κυδωνίας, Δ. πελεκάνου, Δ. πλατανιά, Δ. Σούδας, Δ. Σφακίων, Δ. Φρε, Δ. Χανίων και σε 2 κοινότητες: την Κοινότητα Ασή Γωνιάς και την Κοινότητα Γαύδου.(www.4crete.gr)

Εικόνα 3: Ο νομός Χανίων από δορυφόρο.

Η μορφολογία του νομού χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη τριών βασικών ζωνών: την ζώνη με υψόμετρο 400 μέτρων και άνω(υψηλή ή ορεινή), τη ζώνη από 200- 400 μέτρα (μέση), και τη χαμηλή ζώνη που αφορά τις περιοχές που εκτείνονται από την επιφάνεια της θάλασσας έως τα 200 μέτρα υψόμετρο. Το έδαφος του νομού είναι κυρίως ορεινό, με πολλά βουνά και φαράγγια. Το υψηλότερο βουνό είναι οι Πάχνες (2452 μέτρα), οι οποίες είναι η κορυφή της οροσειράς των Λευκών Ορέων. Άλλες γνωστές κορυφές είναι το Κάστρο (2218 μέτρα), ο Τροχάρης (2409 μέτρα), και ο Γκίγκιλος, στον οποίο κατά τη μυθολογία βρισκόταν το αρματοδρόμιο του Δία.(www.cretetournet.gr)

Ο νομός ανήκει στις πεδινές και ημιορεινές περιοχές του στον ύψηγο βιοκλιματικό όροφο με χειμώνα θερμό ήπιο ή ψυχρό. Οι ορεινές περιοχές του ανήκουν στον υγρό βιοκλιματικό όροφο με χειμώνα ήπιο ή ψυχρό. Ένα πολύ μικρό μέρος των πολύ ορεινών περιοχών του νομού ανήκει στον υγρό βιοκλιματικό όροφο με χειμώνα δριμύ. Το κλίμα γενικά είναι ήπιο, μεσογειακό. Το φθινόπωρο και το χειμώνα επικρατούν άνεμοι βόρειοι και βορειοδυτικοί, ενώ ο καλοκαίρι, οι ασθενείς άνεμοι το κάνουν απολαυστικό. Το θείο δώρο της ατέλειωτης ηλιοφάνειας επιτρέπει να αρχίζει κανείς τις διακοπές του από το μήνα Μάρτιο και να τις τελειώνει τέλη Οκτωβρίου.

Θερμοκρασία	Ελάχιστη	Μέγιστη
Χειμώνας	12 °C	13,5 °C
Άνοιξη	13 °C	20,5 °C
Καλοκαίρι	25 °C	27 °C *
Φθινόπωρο	20 °C	23,7 °C

πίνακας 1: Θερμοκρασίες στο νομό Χανίων

*ορισμένες μέρες μπορεί να φτάσει τους 35 °C

Ο νόμος έχει τα περισσότερα νερά στην Κρήτη(65%), και γι' αυτό και υπάρχει πλούσια βλάστηση φυτών και καρποφόρων δέντρων (εσπεριδοειδή, ελιές, αμπέλια, κ.α.), καθώς και υποτροπικών. Η διαμόρφωση του εδάφους και το κλίμα καθιστούν την περιοχή των Χανίων παράδεισο για χιλιάδες φυτά και ζώα. Τα κρινάκια της θάλασσας, το λάβδανο, τα κυκλάμινα, οι κρητικές τουλίπες, το σφενδάμι και κυρίως τα μοναδικά δίκταμο, μαλοτήρα με τη μαντζουράνα, που αποτελούν ιαματικά βρασταρόχορτα, είναι άφθονα. Στο οροπέδιο του Ομαλού μπορεί κανείς να βρει το

γνωστό σε όλους σταμναγκάθι. Σε όλη τη Κρήτη συναντάμε **Εικόνα 4: το Μελισσάκι** 17 ενδημικά φυτά, εκ των οποίων τα τέσσερα βρίσκονται αποκλειστικά στο νομό Χανίων. Το περήφανο αγρίμι << Κρι-Κρι>>, βρίσκεται ελεύθερο μόνο στο φαράγγι της Σαμαριάς. Εκεί, αλλά και σε άλλα μέρη μπορεί κανείς να δει κρητικούς αετούς και πέρδικες.(www.chania.gr)

Οι ακτές του νομού είναι κατά το μεγαλύτερο μέρος αμμώδεις, στη βόρεια και δυτική πλευρά, και πιο βραχώδεις στη νότια πλευρά. Οι πεντακάθαρες θάλασσες των Χανίων κερδίζουν πάντα τις γαλάζιες σημαίες της Ευρώπης και είναι προσιτές για όλες τις ηλικίες και για όλο τον χρόνο. Τρεις κόλποι σχηματίζονται στη βόρεια πλευρά του, της Κισσάμου, των Χανίων και ο περίφημος κόλπος της Σούδας, που αποτελεί το μεγαλύτερο και πιο καλά προστατευμένο φυσικό λιμάνι της Μεσογείου. Ο νομός έχει τρεις μεγάλες χερσονήσους, που απλώνονται στη βόρεια πλευρά του, το Ακρωτήρι, τη Σπάθα και τη Βούξα. (www.chania.gr)

Εικόνα 5: Ο κόλπος της Σούδας από δορυφόρο.

Επίσης στο νομό υπάρχει και η λίμνη του Κουρνά, η νοτιότερη της Ευρώπης και συγχρόνως η μοναδική του νησιού, η οποία αποτελεί πόλο έλξης για τους επισκέπτες του νησιού. Μεγάλα ποτάμια δεν υπάρχουν στο νομό, μόνο κάποια μικρότερα, τα οποία πηγάζουν από τα Λευκά Όρη και ακολουθούν το δρόμο τους για τη θάλασσα, μέσα από τα φαράγγια, που υπάρχουν άφθονα στην περιοχή. Τα γνωστότερα είναι της Σαμαριάς, της Αγίας Ειρήνης, της Αράδενας και της Ίμβρου.(www.chania.gr)

Εικόνα 6: το φαράγγι της Ίμβρου

1.2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Πολλές είναι οι εκδοχές όσον αφορά την ετυμολογία του τοπωνυμίου της πόλης των Χανίων και κατ' επέκταση όλου του νομού. Το όνομα Χανιά ετυμολογείται από παραφθορά του ονόματος Χθονία, που ήταν ένα από τα αρχαία ονόματα της Κρήτης. Άλλη εκδοχή είναι το όνομα να προέρχεται από το αραβικό χάνι, ή τέλος από την Αλχανία κώμη, προάστιο ή συνοικία της αρχαίας Κυδωνίας, πάνω στην οποία είναι χτισμένα τα Χανιά.(www.chaniainfo.gr)

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Από ανασκαφικά ευρήματα και αλλά στοιχεία προκύπτει ότι η πόλη είναι χτισμένη πάνω στα ερείπια της αρχαίας Κυδωνίας, την οποία κατά τη μυθολογία ίδρυσε ο Κύδων, γιος του βασιλιά Μίνωα και της νύμφης Ακκακαλίδας, και την αναφέρει και ο Όμηρος. Από ανασκαφές που πραγματοποιήθηκαν στο λόφο του Καστελιού, φαίνεται ότι ο χώρος αυτός κατοικήθηκε από το τέλος της νεολιθικής εποχής (2900π.Χ περίπου). Ο οικισμός που αναπτύχθηκε εκεί βρισκόταν σε ακμή σε όλη την περίοδο του μινωικού πολιτισμού, ιδιαίτερα στη νεοανακτορική και μεταανακτορική περίοδο.

Εικόνα 7:Τα υπολείμματα του Βενετικού φρουρίου στο Καστέλι

Από τα ερείπια στην περιοχή, μπορούμε εύκολα να διαπιστώσουμε ότι η ζωή της πόλης συνεχίστηκε και κατά τη γεωμετρική και κλασική εποχή. (ΚΡΗΤΗ ΤΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ,1989)

ΕΛΛΗΝΟΡΩΜΑΪΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (67-330 μ.Χ)

Κατά τους ρωμαϊκούς χρόνους τα Χανιά διατήρησαν την ακμή τους, αφού μεταξύ άλλων διέθεταν και Θέατρο. Τα υλικά του θεάτρου χρησιμοποιήθηκαν από τους

ενετούς το 1583 για την ανοικοδόμηση των τειχών της πόλης. Οι Ρωμαίοι διέβλεπαν τη στρατηγική σημασία του νησιού και το ρόλο που μπορούσε να παίξει στα κατακτητικά τους σχέδια στο χώρο της ανατολής, αποφάσισαν να καταλάβουν την Κρήτη. Η Κυδωνία ήταν η πρώτη πόλη που συγκρούστηκε με τους ρωμαίους. Παρά τη μεγάλη αντίσταση, υποδουλώθηκε στις ασύγκριτα μεγαλύτερες δυνάμεις του εχθρού. Ο πόλεμος εξαπλώθηκε και στην υπόλοιπη Κρήτη, που μέσα σε δύο χρόνια είχε καταληφθεί εξ ολοκλήρου. (ΚΡΗΤΗ ΤΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ,1989)

Εικόνα 8: Η πόλη της Κυδωνίας.

Α' ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (330-824μ.Χ)

Στην περίοδο αυτή τα ενδιαφέροντα του Βυζαντίου επικεντρώνονται στην Ανατολή. Η Κρήτη όπως και όλες οι άλλες επαρχίες πέφτουν σε αφάνεια και ιστορικό λήθαργο. Το 330μ.χ ο Μ. Κωνσταντίνος αποσπά την Κρήτη από την Κυρηναϊκή και την προσαρτά στην Ιλλυρία. Αργότερα η Κρήτη αποτελεί ιδιαίτερο θέμα αυτοτελή δηλαδή διοικητική περιφέρεια κάτω από βυζαντινό στρατηγό, που κατέχει την ενδέκατη θέση ανάμεσα στους 64 αξιωματούχους του βυζαντινού κράτους Διοικητικό και στρατιωτικό κέντρο της Κρήτης εξακολουθεί να είναι η Γόρτυνα. Ο πληθυσμός της Κρήτης καθαρά ελληνικός, έχει ασπαστεί εξ ολοκλήρου τον Χριστιανισμό. Επίσης σοβαρές για την Κρήτη συνέπειες έχουν οι επιδρομές των Αράβων. Οι επιδρομές αυτές αποκρούονται με τα πενιχρά μέσα της εποχής και ματαιώνονται τα σχέδια των Αράβων. Οι αραβικές επιδρομές μαζί με τις θεομηνίες έχουν τις καταστροφικότερες τους συνέπειες και συντελούν, μεταξύ των άλλων, στην παρακμή πολλών πόλεων και στις βαθιές αλλαγές στην κοινωνική και οικονομική ζωή. Δεν διαθέτει ακόμα η Κρήτη ισχυρή και οργανωμένη άμυνα κι ο βυζαντινός στόλος βρίσκεται σε αδυναμία να προστατεύσει την ευαίσθητη αυτή περιοχή. (ΚΡΗΤΗ ΤΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ,1989)

ΑΡΑΒΟΚΡΑΤΙΑ (824 -961 μ.Χ)

Κατά την περίοδο της Αραβοκρατίας (824-961 μ.Χ) κι επί αυτοκράτορα Μιχ. Τραυλού με αφορμή μια κρίση που ξεσπά στο μουσουλμανικό στοιχείο της Ισπανίας, ο Αρχηγός της Κόρδοβας Αμπού Χαφ Ομάρ αναγκάζεται να μετακινηθεί με το λαό

του, αναζητώντας νέο τόπο εγκατάστασης Ο λαός αυτός στοιχείο πειρατικό και τυχοδιωκτικό, κατορθώνει την εγκατάσταση του το 824μ.χ στην Κρήτη. Ανοίγει λοιπόν μια νέα περίοδος στο ιστορικό κεφάλαιο της Κρήτης που στάζει αίμα και δάκρυ. Από ανεύρεση αραβικών νομισμάτων σε ορισμένες περιοχές της Κρήτης, συνάγεται το συμπέρασμα ότι οι Άραβες, δεν καταλαμβάνουν ολόκληρο το νησί, αφού για την άσκηση των πειρατικών τους επιδρομών χρειάζονται μόνο παράλια ορμητήρια Ο Χάνδακας αποτελεί το ισχυρότερο κέντρο εξόρμησης και ένα τόπο όπου συγκεντρώνονται τα λάφυρα των διαρπαγών και της λεηλασίας. Η Κρήτη αποκόβεται από τον κορμό της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Βυθίζεται στο πυκνό πνευματικό σκοτάδι μιας μακρόχρονης αραβικής νύχτας. (ΚΡΗΤΗ ΤΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ,1989)

Β' BYZANTINΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (961 -1204 μ.Χ)

Με την ανάκτηση της Κρήτης από τον Νικηφόρο Φωκά και την ένταξη της και πάλι στον κορμό της βυζαντινής αυτοκρατορίας, αρχίζει μια νέα περίοδος, που διαρκεί 250 χρόνια. Κύριο μέλημα του Βυζαντίου είναι η αποκατάσταση και σταθεροποίηση της εξουσίας στο νησί. Για να το πετύχουν όμως

Εικόνα 9: Το Βυζαντινό τείχος. αυτό οι βυζαντινοί και να αποτρέψουν μελλοντικό αραβικό κίνδυνο, οργανώνουν την άμυνα του νησιού και κατασκευάζουν ισχυρά οχυρωματικά έργα στα παράλια και σε άλλες επίκαιρες θέσεις. Στην περίοδο αυτή σημειώνεται ένα μοναδικό πολιτικό γεγονός ,που αναφέρεται στη στάση την οποία οργανώνει ο Δούκας της Κρήτης κατά του αυτοκράτορα Αλέξιου Α' Κομνηνού (1092-1093). (ΚΡΗΤΗ ΤΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ,1989)

ΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑ (1204-1669)

Κατά την Ενετοκρατία όταν οι ενετοί κατέλαβαν την πόλη άρχισαν να την ανοικοδομούν, κι έχτισαν φρούριο στην κορυφή του λόφου με το όνομα Καστέλι

που ακούγεται ως σήμερα. Στο Καστέλι έχτισαν τη μητρόπολη τους, το παλάτι του Ρετούρη (Διοικητή), και τις κατοικίες των μεγάλων

Εικόνα 10: Ενετικά Νεώρια

αξιωματούχων, που για λόγους ασφαλείας το οχύρωσαν. Γύρω από το Καστέλι αναπτύχθηκε μια άλλη οικιστική ενότητα γνωστή ως βούργοι, δηλαδή προάστια. Λίγα χρόνια αργότερα το 1266 οι Γενοβέζοι, αντίπαλοι των ενετών μπόρεσαν να καταλάβουν την πόλη, την οποία αφού λεηλάτησαν, παρέδωσαν στη φωτιά.

Οι ενετοί έχτισαν πάλι την πόλη ακολουθώντας ενετικά πρότυπα αρχιτεκτονικής. Μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα σώζονταν ακόμα οι επιβλητικές είσοδοι των παλατιών των ενετών αρχόντων και κυριαρχούσε η γοτθική αρχιτεκτονική. Η οχύρωση της πόλης άρχισε το 1336 και κράτησε 20 χρόνια. Τα τείχη όμως αυτά δεν κρίθηκαν ικανά να προστατεύσουν την πόλη στην πολιορκία των Τούρκων, που μετά από δίμηνη πολιορκία η πόλη έπεσε στις 22 Αυγούστου 1645. Οι εκκλησίες μετατράπηκαν σε τζαμιά, για να προστεθούν ακόμα και ορισμένα νέα, λογχίζοντας με τους μιναρέδες τους τον κρητικό ουρανό. Τα Χανιά όπως και οι άλλες πόλεις της Κρήτης που καταλήφθηκαν, παίρνουν ανατολίτικη όψη. (ΚΡΗΤΗ ΤΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ, 1989)

ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ (1669-1898 μ.Χ)

Παρά τις προσπάθειες, ωστόσο, των ενετών να ενισχύσουν την άμυνα του νησιού ώστε να αντέξει σε πιθανή τουρκική επίθεση, το μέλλον της ήταν προδιαγραμμένο. Οι Τούρκοι καταβάλλουν έντονες προσπάθειες να κυριαρχήσουν στην πολύτιμη για τον έλεγχο της Μεσογείου Κρήτη. Μετά από μια ρευστή περίοδο που συνοδεύεται από επιδρομές, λεηλασίες διπλωματικές και άλλες ενέργειες στις οποίες περιλαμβάνονται οι προσπάθειες και των δύο πλευρών να προσεταιριστούν το ντόπιο πληθυσμό, αρχίζει τελικά στα 1645 η εκστρατεία κατάληψης της Κρήτης από τους Τούρκους.

Με την κατάληψη της πόλης από τους Τούρκους στις 22 Αυγούστου 1645, οι νέοι κατακτητές στην προσπάθειά τους να προσεταιριστούν το ντόπιο πληθυσμό, επαναφέρουν τον ορθόδοξο επίσκοπο

Κυδωνίας στην αρχαία του έδρα, αποκαθιστώντας έτσι την εκκλησιαστική τάξη. Οι νέοι κατακτητές φροντίζουν,

Εικόνα 11: Το τζαμί του Κιουτσούκ Χασάν

εκτός από την μετατροπή των καθολικών εκκλησιών σε τζαμιά για την ανοικοδόμηση και νέων. Επίσης κατασκευάζονται και δημόσια λουτρά, από τα οποία τρία σώζονται μέχρι σήμερα, όπως και δημόσιες κρήνες, συνδεμένες συνήθως με τα τζαμιά, σύμφωνα με τα καθιερωμένα στην μουσουλμανική θρησκεία. Η μεγάλη Επανάσταση του 1821 όμως προκαλεί ένα ισχυρό κραδασμό στις σχέσεις των δύο λαών. Στην πόλη των Χανίων όπου έχει συγκεντρωθεί το σύνολο σχεδόν του μουσουλμανικού πληθυσμού της υπαίθρου, οργανώνονται μεγάλες σφαγές του Χριστιανικού στοιχείου. Μετά το τέλος της Επανάστασης, η Κρήτη παραχωρείται στον αιγύπτιο ηγεμόνα Μεχμέτ Αλή έως το 1841 οπότε και επανέρχεται στην τουρκική εξουσία. Το 1878 υπογράφεται η συνθήκη της Χαλέπας. Την εποχή αυτή το Κρητικό ζήτημα έχει πάρει διεθνείς διαστάσεις και αποτελεί ένα από τα ακανθώδη προβλήματα στις σχέσεις Ελλάδας - Τουρκίας με έντονη ανάμιξη και των "Μεγάλων Δυνάμεων" της εποχής. Κατά τον Ιανουάριο του 1897, σφαγές του χριστιανικού πληθυσμού της πόλης από τους Τούρκους και η πυρπόληση των χριστιανικών συνοικιών, δημιουργούν μεγάλη αναταραχή και επισπεύδουν τον ερχομό της αυτονομίας του νησιού.

Με την ίδρυση της "Κρητικής Πολιτείας" στα 1898 υπό τον Πρίγκιπα Γεώργιο της Ελλάδας, τα Χανιά γνωρίζουν την μεγαλύτερη ακμή στην ιστορία τους, ως πρωτεύουσα της Κρήτης. Μέσα στο ιδιόρρυθμο αυτό κλίμα ωριμάζουν οι προϋποθέσεις για την ένωση με την Ελλάδα, κυρίως μετά την επανάσταση του Θερίσου το 1905 όπου αναδείχθηκε και η ηγετική μορφή του Ελευθέριου Βενιζέλου. Την 1η Δεκεμβρίου του 1913 γίνεται και τυπικά η ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, με συμβολική ύψωση της ελληνικής σημαίας στο Φρούριο του Φιρκά. Η επίσημη ένωση της Κρήτης με την υπόλοιπη Ελλάδα, στις 13 Δεκεμβρίου 1913 και η έπαρση

της Ελληνικής σημαίας στο φρούριο Φιρκά, οδήγησε στην σταθερότητα του νησιού και στην ειρηνική διαβίωση του γενναίου Κρητικού λαού. Αυτή η γενναιότητα

Εικόνα 12: Το φρούριο του Φιρκά

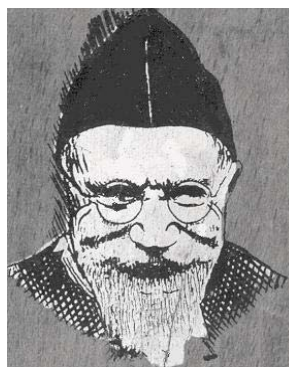
αποδεικνύεται όποτε χρειαστεί, με τελευταία

περίπτωση τον αγώνα κατά των Γερμανών στην πολύ γνωστή μάχη της Κρήτης το 1941. Με απίστευτο σθένος οι ντόπιοι με τη βοήθεια λιγοστών σύμμαχων πολέμησαν κατά Γερμανών Αλεξιπρωτιστών, στην περιοχή του Μάλεμε (20 km δυτικά των Χανίων). Το ίδιο έτος, η πόλη βομβαρδίστηκε ακατάπαυστα, καταστρέφοντας το μεγαλύτερο μέρος των Ενετικών κτισμάτων και την ανατολική συνοικία της Σπλάντζιας. Από τότε η Κρήτη ακολουθεί τις τύχες του ελληνικού κράτους και τα Χανιά ξαναγίνονται σιγά σιγά μια απλή επαρχιακή πόλη. (ΚΡΗΤΗ ΤΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ,1989)

1.3.ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ

Στη γη των Χανίων, γεννήθηκαν και διακρίθηκαν μεγάλες προσωπικότητες της πολιτικής, των γραμμάτων, των τεχνών, των εικαστικών, αλλά και του καλλιτεχνικού χώρου γενικότερα, αποκτώντας διεθνή ακτινοβολία.

Κορυφαία προσωπικότητα, είναι αυτή του Ελευθερίου Βενιζέλου. Υπήρξε μια από τις μεγαλύτερες πολιτικές φυσιογνωμίες, αλλά και αναμορφωτής της Νεώτερης Ελλάδας, ο οποίος διετέλεσε Πρωθυπουργός της Ελλάδος, διαδραματίζοντας σημαντικό ρόλο στα δρώμενα της Κρήτης, αλλά και της χώρας γενικότερα. Ο Ελευθέριος

Εικόνα 13:Ελευθέριος Βενιζέλος

Βενιζέλος, γεννήθηκε στο χωριό Μουρνιές, κωμόπολη της επαρχίας Κυδωνίας νότια της πόλης των Χανίων και σε απόσταση 3,8 χιλ. στους βόρειους πρόποδες των Λευκών Ορέων. Οφείλει το όνομα της, στις πολλές μουρνιές (δέντρα). Εκεί υπάρχει και το πατρικό του σπίτι. Μετά το θάνατό του κοιμάται για πάντα στους οικογενειακούς τάφους, οι οποίοι βρίσκονται στην ενορία του Προφήτη Ηλία, (η ενορία ανήκει σε μια από τις ωραιότερες τοποθεσίες του Νομού το Ακρωτήρι), από όπου μπορεί κάθε επισκέπτης, να απολαύσει την υπέροχη θέα ολόκληρης σχεδόν της πόλης των Χανίων.

Στην πόλη των Χανίων, υπάρχει ακόμα ένα σπίτι, στο οποίο έμεινε ο μεγάλος πολιτικός. Η έκταση που είναι κτισμένο το σπίτι της οικογένεια Βενιζέλου στη Χαλέπα, αγοράστηκε από τον πατέρα του Ελευθέριου, Κυριάκο Βενιζέλο το 1876. Κτίστηκε στον τύπο της βίλας από τον Κυριάκο Βενιζέλο και τελείωσε περίπου το 1880. Είναι δίπατο και περιβάλλεται από κήπο φυτεμένο με διάφορα δένδρα και αμπέλι. Η σημερινή μορφή του

σπιτιού είναι μετά τις μετατροπές που έκανε ο Ελευθέριος Βενιζέλος, μεταφέροντας τους χώρους υποδοχής στο ισόγειο και αφήνοντας τα **Εικόνα 14: Το σπίτι του Βενιζέλου στη Χαλέπα**

υπνοδωμάτια στον όροφο. Σήμερα στεγάζει το Ίδρυμα Ελευθερίου Βενιζέλου . (www.chania.gr)

Άλλες προσωπικότητες του νομού είναι ο Χατζημιχάλης Γιάνναρης. Γεννήθηκε στους Λάκκους, ο Γενικός Αρχηγός Κυδωνίας, Χατζημιχάλης Γιάνναρης, σπουδαίος ήρωας της επανάστασης στην διάρκεια της Τουρκοκρατίας, και του οποίου το σπίτι αλλά και ο τάφος, βρίσκονται στην είσοδο του Οροπεδίου. Ο Σκούφας Φραγκίσκος, εκκλησιαστικός ρήτορας κατά την διάρκεια της τουρκοκρατίας, ο Δριμυτινός Νικόλαος, ποιητής ή εκδότης του έργου << **η βοσκοπούλα η έμορφη**>>, και ο Πουλάκης Θεόδωρος, αγιογράφος. (Παναγιωτακης, 1999)

Εικόνα 15: Άποψη του λιμανιού.

Εικόνα 16: Άποψη της πόλης από το Ακρωτήριο.

1.3.ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

Δυο είναι οι πυλώνες της οικονομίας στην Κρήτη, η γεωργία και ο τουρισμός. Η οικονομία της περιφέρειας της Κρήτης που βασιζόταν κατά κύριο λόγο στον αγροτικό τομέα, στράφηκε ορατά σε άλλους τομείς κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970. Ενώ εξακολουθεί να δίνεται έμφαση στον αγροτικό τομέα, εξαιτίας του κλίματος και της μορφολογίας του εδάφους, γίνεται μια στροφή στη βιομηχανία και σημειώνεται μια μεγάλη αύξηση στον τομέα των υπηρεσιών, κυρίως στον τουρισμό. Όλοι οι τομείς της οικονομίας της Κρήτης είναι παρόλα αυτά συνδεδεμένοι μεταξύ τους και αλληλένδετοι.

Παρά τη σημαντική συμμετοχή του, ο πρωτογενής τομέας, χαρακτηρίζεται από μακροχρόνια δομική αδυναμία λόγω του μικρού γεωργικού κλήρου. Οι καλλιέργειες του νομού αναδεικνύουν τις παραδοσιακές καλλιέργειες, όπως είναι η ελαιοκαλλιέργεια και η αμπελουργία. Στην νησί είναι συγκεντρωμένο επίσης το 50% των θερμοκηπίων της χώρας. Τα βασικά προϊόντα των καλλιεργειών, τα οποία εξάγονται στην αγορά της υπόλοιπης Ελλάδας και στο εξωτερικό, είναι: σταφύλια, κρασί ελιές, λάδι, φρέσκα φρούτα, φυτοκομικά προϊόντα, μέλι, φαρμακευτικά και αρωματικά φυτά, βότανα. Τα κρητικά αγροτικά προϊόντα μετά την τυποποίηση και την συσκευασία συνθέτουν τις κύριες εξαγωγές του νησιού.

Η κτηνοτροφία στο νομό έχει κατά κύριο λόγο εκτατικό χαρακτήρα, με μικρό αριθμό οργανωμένων κτηνοτροφικών μονάδων. Το μεγαλύτερο τμήμα του ζωικού κεφαλαίου αποτελείται από αιγοπρόβατα. Ο νομός και κατ'επέκταση όλο το νησί, συμμετέχει στην παραγωγή σκληρών τυριών κατά 25% στην εγχώρια παραγωγή. Όσον αφορά την αλιεία, υπάρχουν πολλά προβλήματα, που εντοπίζονται κυρίως στην έλλειψη υποδομών, διαχείρισης και εμπορίας των αλιευμάτων και εκσυγχρονισμού και αναδιάρθρωσης του αλιευτικού στόλου και των μεθόδων αλιείας. Τέλος στο νομό και γενικότερα στο νησί ευνοείται η μελισσοκομία λόγω κλίματος και υπάρχουσας μελισσοκομικής χλωρίδας.

Οι επιχειρήσεις μεταποίησης στο νομό είναι σχετικά μικρού μεγέθους, με

εξαιρέση τις συνεταιριστικές. Ο νομός συγκεντρώνει ένα μικρό ποσοστό των καταστημάτων της μεγάλης βιομηχανίας. Οι βιομηχανίες επεξεργασίας και τυποποίησης κρητικών προϊόντων, αφορούν κυρίως τα προϊόντα του αγροτικού τομέα, ή την παραγωγή προϊόντων που στηρίζουν την αγροτική οικονομία. Τέτοια είναι το εμφιαλωμένο νερό, τα μάρμαρα, τα πλαστικά προϊόντα, και οι μηχανές για καλλιέργειες. Αξίζει να σημειώσουμε ότι η χωροταξική οργάνωση της βιομηχανίας της μεταποίησης είναι ανεπαρκής, με αποτέλεσμα να προκαλούνται περιβαλλοντικές επιβαρύνσεις.

Στον τριτογενή τομέα είναι συγκεντρωμένες όλες οι διοικητικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, καθώς και οι υπηρεσίες μεταφορών. Λόγω του νησιωτικού χαρακτήρα της Κρήτης έχουν αναπτυχθεί ισχυρότατες εταιρίες, τόσο μεταφορών όσο και ναυτιλιακές. Στη διάρκεια της δεκαετίας του 1980 δημιουργήθηκαν στο νησί τα πρώτα πανεπιστημιακά και τεχνολογικά ιδρύματα, τα οποία αριθμούν χιλιάδες φοιτητές σήμερα, καθώς επίσης και ερευνητικά κέντρα, όπως το Ι.Τ.Ε, το οποίο διεξάγει πολλές σημαντικές έρευνες για το νησί γενικότερα. Στ νομό Χανίων υπάρχει παράρτημα του ΤΕΙ Κρήτης που εδρεύει στο Ηράκλειο, καθώς και το Πολυτεχνείο Κρήτης. Το Πολυτεχνείο Κρήτης είναι κτισμένο στο Ακρωτήρι σε οικόπεδο συνολικής έκτασης 3000 στρεμμάτων, 7 χιλ. Β.Α. της πόλης των Χανίων.

Ο πιο σημαντικός κλάδος του τριτογενή τομέα αυτή τη στιγμή είναι ο τουρισμός. Είναι ο πιο αναπτυγμένος κλάδος, στον οποίο απασχολείται το 8,5% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει σημαντικές επενδύσεις σε ξενοδοχειακές μονάδες, με αποτέλεσμα την αναβάθμιση της ξενοδοχειακής υποδομής, γεγονός που καλυτερεύει το επίπεδο της διαμονής των επισκεπτών.

Γενικότερα στα παραπάνω κεφάλαια παρακολουθήσαμε την ανάπτυξη μιας γενικής εικόνας του νομού, που θα μας βοηθήσει στην καλύτερη κατανόηση, των αιτιών που βοήθησαν στην τουριστική ανάπτυξη του. Οι αιτίες αυτές δεν ήταν μόνο αποτέλεσμα της ιστορίας του νομού, αλλά και της γεωγραφικής του τοποθέτησης, γεγονός που ευνοεί το νησί και την αύξηση του τουρισμού του. Είδαμε ακόμα πως λειτουργεί γενικότερα η οικονομία του νησιού. Όλα αυτά τα στοιχεία σε συνδυασμό με αυτά που θα δούμε στα παρακάτω κεφάλαια, θα μας βοηθήσουν να έχουμε μια ολοκληρωμένη εικόνα γύρω από τον τουρισμό της Κρήτης. (ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ, 2003)

2.ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

2.1. ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Τα δίκτυα υποδομών μεταφορών, που αναπτύχθηκαν την τελευταία εικοσαετία, υπογραμμίζουν την υπέρ ανάπτυξη της βόρειας παραλίας, σε βάρος της νότιας και της ενδοχώρας του νησιού. Οι παράγοντες αυτοί οδήγησαν σε «τερατογενέσεις» του βορρά και στην εγκατάλειψη του νότου. Ορισμένες περιοχές της Κρήτης υπέρ αναπτύχθηκαν στον τουριστικό και τον γεωργικό τομέα, αλλά αγνοήθηκε με πείσμα το πολιτισμικό και το φυσικό περιβάλλον.

Η ανάπτυξη των υποδομών των μεταφορών αποτελεί για την Κρήτη ζωτική προτεραιότητα, γιατί από αυτές εξαρτάται η ανάπτυξη της οικονομίας του νησιού. Τα αγροτικά και εμπορικά προϊόντα που παράγονται στο νησί, καθώς και ο τουρισμός απαιτούν πλήρες σύστημα μεταφορών προς και από τις αγορές που απευθύνονται, αλλά και στο εσωτερικό της περιφέρειας. Στο παρακάτω κεφάλαιο θα εξεταστούν η υπάρχουσα συγκοινωνία του νομού.

2.1.1.ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε σε ένα χάρτη των Χανίων , ο αριθμός των οδικών δικτύων του νομού είναι αρκετά μεγάλος. Όμως η ύπαρξη των δρόμων αυτών, δεν προϋποθέτει απαραίτητα και την τέλεια κατάστασή τους. Τα Χανιά έχουν ένα κύριο οδικό άξονα, το βόρειο. Ο άξονας αυτός αποτελεί και τον κυριότερο άξονα του νησιού, ο οποίος ανήκει στο εθνικό οδικό δίκτυο της Ελλάδας αλλά και στο Διευρωπαϊκό οδικό δίκτυο. Συνδέει τις δυο άκρες της Κρήτης, ξεκινώντας από το Καστέλι Χανίων, και φτάνει στην πόλη της Σητείας, στο νομό Λασιθίου. Έχει μήκος περίπου 300χμ. και πολλά τμήματά του είναι νεότερης κατασκευής, όπως το νέο οδικό τμήμα Χανίων - Καστελίου. Λόγω της νεότερης και πληρέστερης κατασκευής του, έχει συγκεντρώσει όλη την ανάπτυξη του νησιού, σε βάρος του νότιου οδικού άξονα. Αυτό είναι εμφανές από τις υπέρ αναπτυγμένες περιοχές που βρίσκονται κατά μήκος του.

Όσον αφορά το νότιο οδικό άξονα, η κατασκευή του δεν έχει ολοκληρωθεί

ακόμα. Το γεγονός αυτό οδηγεί στη μικρή ανάπτυξη του νότιου τμήματος του νομού και κατ' επέκταση του νησιού, αφού δεν υπάρχει κεντρική αρτηρία που να συνδέει τις δυο άκρες του. Τα ήδη υπάρχοντα οδικά δίκτυα στο νότιο τμήμα του νομού, είναι λίγα και τα πιο πολλά δεν είναι συντηρημένα καλά. Οι κάτοικοι της νότιας μεριάς των Χανίων ευελπιστούν ότι τα επόμενα χρόνια, θα ολοκληρωθεί το σημαντικό αυτό έργο, που αφορά την οδοποιία του νότιου τμήματος του νησιού, και αυτό θα οδηγήσει στην ευκολότερη διέλευση του, τόσο από τους ντόπιους κατοίκους, όσο και από τους ξένους επισκέπτες.

Το οδικό δίκτυο του νομού συμπληρώνεται με το επαρχιακό δίκτυο, το οποίο εξελίσσεται διαρκώς την τελευταία δεκαετία. Ο κυριότερος κάθετος οδικός άξονας του νομού είναι ο οδικός άξονας από την πόλη των Χανίων για τη Χώρα Σφακίων. Γενικότερα, υπάρχουν αρκετοί επαρχιακοί δρόμοι, που συνδέουν όλο το νομό, και με την κατάλληλη συντήρηση εξυπηρετούν προσωρινά τη διέλευση των ανθρώπων, μέχρι την αποπεράτωση του κεντρικού νότιου οδικού δικτύου και την κατασκευή κάποιων κάθετων αξόνων ακόμα. Το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε σε όλες τις οδικές αρτηρίες του νησιού, είναι η μη επαρκής σηματοδότηση των δρόμων, γεγονός που οδηγεί πολλές φορές σε καθυστερήσεις, λόγω απώλειας ή δυσχέρειας προσανατολισμού των οδηγών.(www.cretainfo.gr)

2.1.2.ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η εντός συγκοινωνία του νομού εξυπηρετείται κυρίως από λεωφορεία. Υπάρχουν δυο ΚΤΕΛ, το ΚΤΕΛ Χανίων- Ρεθύμνου και το ΚΤΕΛ Ηρακλείου-Λασιθίου. Το 2003 έγινε συνένωση των δυο ΚΤΕΛ, και ονομάστηκε ΚΤΕΛ Κρήτης. Τα δρομολόγια των λεωφορείων όσον αφορά τη σύνδεση των πόλεων της βόρειας μεριάς του νομού, είναι ανά ώρα τη χειμερινή περίοδο, και ανά μισή ώρα τη θερινή περίοδο. Δρομολόγια υπάρχουν και για τη νότια μεριά του νομού, αν και για τις περιοχές που δεν είναι τόσο τουριστικά αναπτυγμένες, δεν είναι τόσο συχνά. Το ΚΤΕΛ Κρήτης συνδέει το νομό με όλο το νησί, μέχρι τα πιο απομακρυσμένα σημεία του, και δεν σταματάει εκεί Δρομολόγια γίνονται και εκτός Κρήτης, προς Ιωάννινα, Λάρισα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, με λεωφορεία που μπαίνουν στα πλοία και συνεχίζουν το ταξίδι τους από τον Πειραιά. Τα δρομολόγια προς την ηπειρωτική Ελλάδα είναι πολύ εξυπηρετικά, όχι μόνο όσον αφορά το ζήτημα των αποσκευών, που μπαίνουν σε αυτά και δεν χρειάζεται να τις κουβαλάει ο επιβάτης, αλλά και γιατί δεν χρειάζεται να ψάχνει ο ταξιδιώτης άλλο μέσο μεταφοράς για να φτάσει στον προορισμό του.(

ΚΤΕΛ Κρήτης, 2004)

2.2. ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΧΑΝΙΩΝ

Στην περιοχή του Ακρωτηρίου, και συγκεκριμένα στην κοινότητα Στερνών, βρίσκεται επίσης το Αεροδρόμιο των Χανίων, το οποίο απέχει 14 χιλ. από την πόλη. Ο κρατικός αερολιμένας <<Κ.ΔΑΣΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ>>, άρχισε τη λειτουργία του πριν από λίγα χρόνια. Οι κύριες δραστηριότητες του είναι η υποστήριξη

Εικόνα 17: Χάρτης τοποθεσίας αεροδρομίου των αεροσταθμών των επιβατών, και η στάθμευση των αεροσκαφών. Τη διαχείριση των εργασιών εδάφους έχει αναλάβει η ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ. Το αεροδρόμιο βρίσκεται σε υψόμετρο 149,96 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας. Το μήκος του διαδρόμου είναι 3350 X 45 μέτρα. Λεωφορεία της Ολυμπιακής Αεροπορίας, του ΚΤΕΛ και ταξί μεταφέρουν τους επιβάτες από και προς το αεροδρόμιο.

Διαθέτει πυροσβεστικά οχήματα και είναι σε ετοιμότητα, όσον αφορά την πιθανότητα σύγκρουσης αεροσκαφους. Υπάρχουν καθημερινά 3-4 πτήσεις για Αθήνα και τρεις φορές την εβδομάδα για Θεσσαλονίκη απευθείας, δρομολόγιο που εκτελείται από την Ολυμπιακή. Πτήσεις υπάρχουν ακόμα και για άλλες πόλεις της Ελλάδας όπως τα Ιωάννινα και την Αλεξανδρούπολη. Κατευθείαν πτήσεις για εξωτερικό δεν γίνονται από το αεροδρόμιο. Το καλοκαίρι έχει συχνές πτήσεις για άλλες Ευρωπαϊκές χώρες: μία πτήση κάθε εβδομάδα για τη Γερμανία και ένα σημαντικό αριθμό πτήσεων charter κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού από την Αγγλία, τη Σουηδία, τη Νορβηγία, τη Γερμανία και τη Γαλλία.(www.cretainfo.gr)

Εικόνα 18: Το αεροδρόμιο των Χανίων

Εικόνα 19: Το αεροδρόμιο των Χανίων

2.3. ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΑ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ

Στο νομό υπάρχουν δυο μεγάλα λιμάνια και τρία- τέσσερα μικρότερα. Τα δυο μεγαλύτερα εξυπηρετούν τη σύνδεση του νομού, τόσο με τον Πειραιά, όσο και με την Πελοπόννησο. Τα μικρότερα βρίσκονται στο νότιο μέρος του νησιού και εξυπηρετούν τα δρομολόγια προς Γαύδο, καθώς και τα δρομολόγια ανάμεσά τους.

2.3.1. ΛΙΜΑΝΙ ΣΟΥΔΑΣ

Το λιμάνι της Σούδας βρίσκεται στα νότια της μεγάλης χερσονήσου του Ακρωτηρίου. Στη στεριά στην άλλη πλευρά του λιμανιού υπάρχει ένα Τουρκικό κάστρο (Άπτερα) πάνω από το στόμιο του κόλπου. Στο μέσο του κόλπου της Σούδας βρίσκεται το μικρό Νησί της Σούδας όπου υπάρχει ένα Βενετικό κάστρο. Εκεί είναι ένα στενό κανάλι που σημαδεύεται από κόκκινες και ένα πράσινες σημαδούρες που φωτίζονται, στην άλλη πλευρά των οποίων βρίσκεται ένα ανθυποβρυχιακό δίκτυο που προσδιορίζεται από μεγάλες μαύρες σημαδούρες. Αυτό το δίκτυο εκτείνεται και στις δύο πλευρές της ακτής. Πέρα απ' αυτήν υπάρχει ένα αμαρκάριστο ελεύθερο κανάλι που εκτείνεται από την προβλήτα μέχρι το τέλος του κόλπου της Σούδας 3 χιλιόμετρα ανατολικά.

Στο τέλος του λιμανιού βρίσκεται ένας μεγάλος αλευρόμυλος. Υπάρχουν απαγορευμένες περιοχές στο λιμάνι κοντά στη ναυτική προβλήτα.

Εικόνα 20: Το λιμάνι της Σούδας

Στην πιο απομακρυσμένη άκρη του λιμανιού υπάρχει ένα πρόσφατα κατασκευασμένο ψαρολίμανο που μπορεί να προσφέρει σημείο αγκυροβόλησης σε μικρά πλοία. Το λιμάνι της Σούδας παρέχει όλες τις υπηρεσίες. Εκεί μπορείτε να ανεφοδιαστείτε από καύσιμα. Δεν είναι Λιμάνι Εισόδου αλλά διαθέτει Τελωνείο και Λιμενική Αστυνομία. Τα καράβια για τον Πειραιά αράζουν εκεί. Η Σούδα έχει

τράπεζες, καταστήματα και μερικές ταβέρνες. Οτιδήποτε δεν μπορείτε να βρείτε στο λιμάνι, θα το βρείτε 10 λεπτά μακρύτερα στα Χανιά.

Η Σούδα δίνει δυνατότητα αγκυροβόλησης κατά μήκος του λιμανιού και παρέχει τέλεια προστασία σε όλες τις καιρικές συνθήκες. Οι καιρικές συνθήκες έξω από τον κόλπο μπορεί να είναι δραστικά διαφορετικές. Δεν επιτρέπεται η είσοδος στη Σούδα τη νύχτα και όλες οι δραστηριότητες στον Κόλπο θεωρούνται δευτερεύουσες, μετά τις στρατιωτικές επιχειρήσεις. Η βόρεια πλευρά του Κόλπου αποτελεί απαγορευμένη περιοχή.(www.cretetourmet.gr)

Το μεγαλύτερο λιμάνι του νομού, συνδέεται ακτοπλοϊκά με τον Πειραιά, με δρομολόγια που εκτελεί η ANEK, και από 23/03/2005 και η Hellas Flying Dolphins. Τα δρομολόγια έχουν ως εξής (GTP,2005)

ANEK LINES	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ	ΑΦΙΞΗ
ΑΠΟ ΧΑΝΙΑ	21,00	05,30
ΑΠΟ ΠΕΙΡΑΙΑ	21,00	05,30

Πίνακας 2: Δρομολόγια ANEK LINES

H.FLYING DOLPHINS	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ	ΑΦΙΞΗ
ΑΠΟ ΧΑΝΙΑ	21,00	05,30
ΑΠΟ ΠΕΙΡΑΙΑ	20,30	15,45

Πίνακας 3: Δρομολόγια HELLAS FLYING DOLPHINS

2.3.2.ΛΙΜΑΝΙ ΚΑΣΤΕΛΙΟΥ

Το Κύριο Λιμάνι βρίσκεται στη νοτιοδυτική γωνία του κόλπου της Κισσάμου. Η Χερσόνησος της Γραμβούσας είναι στα δυτικά και η χερσόνησος της Σπάθας στα ανατολικά. Το λιμάνι βρίσκεται κάτω από μια μεγάλη μάζα βράχων που φαίνονται εύκολα από τη θάλασσα. Στα δυτικά του λιμανιού υπάρχει ένα εγκαταλελειμμένο ναυάγιο πλοίου. Στα ανατολικά βρίσκονται ένα μικρό ψαρολίμανο και η πόλη του Καστελίου.

Η προκουμαία του κυρίως λιμανιού, στην οποία υπάρχει νερό, έχει μια ταβέρνα και τα γραφεία της Λιμενικής Αστυνομίας. Η πόλη του Καστελίου βρίσκεται 3 χιλιόμετρα ανατολικά και έχει καύσιμα, μαγαζιά για μικροεπισκευές, καταστήματα για τροφοδοσία, γραφείο του Ο.Τ.Ε. και ταχυδρομείο. Υπάρχει ένα Κέντρο Υγείας στην πόλη καθώς και ιδιωτικοί γιατροί, οδοντίατροι και φαρμακεία. Η πόλη των Χανίων απέχει μόνο μια ώρα από το Καστέλι και μπορεί εύκολα να προσεγγισθεί με λεωφορείο, ταξί ή ενοικιαζόμενο αυτοκίνητο.

Το μικρό ψαρολίμανο που απέχει 2 χιλιόμετρα από το Καστέλι έχει τρεις ταβέρνες, τηλέφωνο και ένα δημόσιο αγκυροβόλιο για μικρά σκάφη. Ο μόλος του λιμανιού παρέχει δυνατότητα αγκυροβόλησης και ένα καλό καταφύγιο από βόρειους, νότιους και βορειοδυτικούς ανέμους. Το λιμάνι είναι ανοικτό στα ανατολικά και τα νοτιανατολικά. Στα δεξιά της εισόδου του λιμανιού αναβοσβήνει ένα πράσινο φως και στα αριστερά ένα κόκκινο φως. Το καράβι για την Πελοπόννησο αράζει στο μεγάλο λιμάνι.

Εικόνα 21: Λιμάνι Καστελιού

Στο ψαρολίμανο μπορούν να αγκυροβολήσουν μικρά πλοία. Το μεγαλύτερο μέρος του λιμανιού είναι γεμάτο ψαρόβαρκες. Το λιμάνι αποτελεί καταφύγιο σε όλες τις καιρικές συνθήκες.(www.cretetourmet.gr)

Το λιμάνι του Καστελιού συνδέεται ακτοπλοϊκά με την Πελοπόννησο, τα Κύθηρα και τα Αντικύθηρα με δρομολόγια της εταιρείας Α.Ν.Ε.Ν, που είναι θυγατρική της Α.Ν.Ε.Κ, και διαθέτει το καράβι Μυρτιδιώτισσα.(GTP,2005)

ΑΝΕΝ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ	ΑΦΙΞΗ
ΑΠΟ ΚΑΣΤΕΛΙ	09,00	19,00
ΑΠΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑ	20,00	08,00

Πίνακας 4: Δρομολόγια από το λιμάνι Καστελιού

2.3.3.ΛΙΜΑΝΙΑ ΧΩΡΑΣ ΣΦΑΚΙΩΝ- ΛΟΥΤΡΟ- ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ-ΣΟΥΓΙΑΣ

Κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών τα ferry boats που μεταφέρουν πεζοπόρους από το φαράγγι της Σαμαριάς αράζουν συχνά στη νέα προβλήτα, στην ανατολική άκρη του χωριού. Ένα νέο λιμάνι κατασκευάζεται σ' αυτή την πλευρά. Δεν υπάρχουν λιμενικές αρχές στο λιμάνι, αλλά υπάρχει σταθμός της αστυνομίας. Ένα αγκυροβόλιο για μικρά σκάφη βρίσκεται δίπλα στην προβλήτα στο νέο λιμάνι. Το παλιό λιμάνι είναι κατάλληλο μόνο για μικρά σκάφη και είναι συνήθως γεμάτο.

Προς το παρόν υπάρχει σημείο αγκυροβόλησης μόνο μέσα στο μισοτελειωμένο λιμάνι, το οποίο παρέχει προστασία από βόρειους, νότιους, και νοτιανατολικούς ανέμους καθώς είναι ανοικτό στα δυτικά. Το αγκυροβόλιο είναι επικίνδυνο στους δυτικούς ανέμους και δεν πρέπει να χρησιμοποιείται. Ένας φάρος βρίσκεται στο μικρό νησί δυτικά του λιμανιού μπροστά από το χωριό.

Εικόνα 22: Λιμάνι Σφακίων

Το λιμάνι του Λουτρού αποτελεί ενδιάμεση στάση γι' αυτούς που παίρνουν το караβάκι, από την Αγία Ρουμέλη για τη Χώρα Σφακίων. Είναι ένα μικρό λιμανάκι το οποίο επιτρέπει μόνο την σύντομη στάση των μικρών караβιών.(www.cretetournet.gr)

Από το λιμάνι της Παλαιόχωρας φεύγουν караβάκια τόσο για το νησί της Γαύδου, όσο και για τη Χώρα Σφακίων. Είναι και αυτό μικρό λιμάνι, όχι όμως όσο του Λουτρού. Επίσης από το λιμάνι της Σούγιας φεύγουν караβάκια και για τις δυο πλευρές, τόσο για τη Χώρα Σφακίων όσο και για τη Γαύδο.(GTP,2005)

2.4.ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Υπάρχουν πολλοί αξιόλογοι αρχαιολογικοί χώροι στο νομό. Αρχίζοντας τη νοητή μας περιήγηση θα τους επισκεφτούμε όλους, ξεκινώντας από τα δυτικά(ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ, 1999)

ΚΙΣΣΑΜΟΣ: υπήρξε η σπουδαιότερη πόλη της δυτικής Κρήτης στην αρχαιότητα, η οποία διατηρεί το όνομά της μέχρι σήμερα. Πολλοί την ονομάζουν Καστέλι

Κισσάμου. Το όνομα Καστέλι προέρχεται από το βενετικό κάστρο που ήταν στη πόλη, αλλά το κανονικό όνομα της πόλης ήταν Κίσαμος. Το κάστρο καταστράφηκε από τους βομβαρδισμούς του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Ήταν επίγειο της αρχαίας Πολυρρήνιας, η οποία βρίσκεται πιο νότια. Απέχει από τα Χανιά 42km. Σε απόκρημνο βράχο κοντά στην πόλη σώζεται το φρούριο της πόλης, που χτίστηκε από τους Ενετούς. Σήμερα είναι μια μικρή πόλη, στην οποία βρίσκεται το ένα από τα τρία λιμάνια του νομού. Στην Κίσαμο εδρεύουν ο Μητροπολίτης Κισσάμου και Σελίνου, -καθώς και πολλές αρχές και υπηρεσίες.

ΦΑΛΑΣΑΡΝΑ: στο λαιμό του ακρωτηρίου της Γραμβούσας βρισκόταν η Φαλάσαρνα. Η αρχαία πόλη έχει ανασκαφεί και οι ανασκαφές έφεραν στο φως αρκετά τείχη και κτίρια. Η γεωγραφική μετατόπιση της Κρήτης στο σημείο αυτό (υπερύψωση) έχει μετατρέψει το αρχαίο λιμάνι σε χερσαίο έδαφος. Η Φαλάσαρνα ήταν μια σημαντική εμπορική και ναυτική δύναμη κατά τη διάρκεια των Ελληνιστικών Χρόνων, ενώ αποτελούσε το λιμάνι της Πολυρρήνιας και η Κίσαμος.. Είχε κόψει δικό της νόμισμα. Ένας ενδιαφέρων θρόνος σκαλισμένος σε βράχους υπάρχει στο πέρασμα στην είσοδο της αρχαίας πόλης. Η ακρόπολη της πόλης βρισκόταν πάνω στη χερσόνησο, στο μπροστινό μέρος στην κορυφή του λόφου. Τα δυνατά τείχη που έζωναν το λόφο είναι ακόμη ορατά. Το λιμάνι βρισκόταν κάτω από τα προστατευτικά τείχη στη νότια πλευρά της χερσονήσου. Δε βρίσκεται καμιά πινακίδα εδώ. Δύο πύργοι υπάρχουν ένας στα βόρεια και ένας στα νότια του

Εικόνα 23: Η παραλία στα Φαλάσαρνα

λιμανιού που χρονολογούνται από τον 4ο αιώνα π.Χ. Ένα δεύτερο κανάλι οδηγεί στην έξοδο του λιμανιού κι εκτείνεται 100 μέτρα στη βόρεια πλευρά της ακρόπολης, από το λιμάνι προς την παραλία. Πιθανολογείται ότι ήταν κάποτε και πειρατικό φρούριο. Απέχει 63km από τα Χανιά και έχει μια από τις ομορφότερες και καθαρότερες παραλίες του νησιού.

ΠΟΛΥΡΡΗΝΙΑ: Στην πρώτη πλατεία που θα συναντήσετε μπαίνοντας στο Καστέλι από τα ανατολικά, υπάρχει μια πινακίδα στα αριστερά για την Πολυρρήνια. Βρίσκεται νότια της Κισσάμου και απέχει 7 χιλιόμετρα από εκεί και 49km από τα

Χανιά. Η Πολυρρήνια είναι μια πολύ ενδιαφέρουσα αρχαία πόλη με ερείπια από τον έκτο αιώνα π.Χ., τους Ελληνιστικούς, τους Ρωμαϊκούς και τους Βενετικούς Χρόνους. Υπήρξε μια δυνατή πόλη χτισμένη στις φυσικές οχυρώσεις των βράχων στην κορυφή του βουνού, τμήματα των τειχών της οποίας σώζονται μέχρι σήμερα. Διατηρείται επίσης κομμάτι του θαυμαστού υδραγωγείου της, πιθανώς έργο του Αδριανού. Ένα από τα λιμάνια της ήταν η Φαλάσαρνα και το άλλο το Καστέλι Κισσάμου. Τα ερείπια που είναι ορατά σήμερα ανήκουν κυρίως στη

Δεύτερη Ρωμαϊκή και τη Βυζαντινή Περίοδο.

Ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον μνημείο βρίσκεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο του Αγίου Νικολάου. Πρόκειται για το έκθεμα του κρανίου ενός αθλητή που φορά ένα χρυσό στέμμα και στο στόμα του έχει ένα νόμισμα της

Πολυρρήνιας. Βρέθηκε σε νεκροταφείο του 1ου αιώνα μ.Χ. κοντά στον Άγιο Νικόλαο. Καθώς ανεβαίνετε από τους πρόποδες του λόφου θα συναντήσετε σπηλιές που

Εικόνα 24: Υπολείμματα των τειχών της Πολυρρήνιας

είναι σκαμμένες μέσα στο βράχο, οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν ως τάφοι κατά τη Ρωμαϊκή Περίοδο.

ΑΠΤΕΡΑ: χτισμένη απέναντι από τον κόλπο της Σούδας, απέχει από τα Χανιά 15km. Η πόλη ιδρύθηκε τον 7ο αιώνα και υπήρχε έως τα βυζαντινά χρόνια. Σήμερα μπορούμε να δούμε στα ερείπια της, τμήματα θεάτρου, μεγάλες πολυγωνικές πέτρες που αποτέλεσαν τα τείχη της πόλης. Δύο μεγάλες

Εικόνα 17: Οι θολωτές δεξαμενές νερού

θολωτές ρωμαϊκές δεξαμενές νερού βρίσκονται επίσης εδώ. Στη νότια πλευρά υπάρχουν και ερείπια ενός θεάτρου, όμως στο σημείο αυτό δεν έχουν ολοκληρωθεί οι ανασκαφές. Πρόσφατα βρέθηκαν ακόμα περισσότερα ευρήματα Ελληνιστικών Χρόνων κοντά στο χώρο του θεάτρου. Στη μέση αυτής της περιοχής βρίσκεται ένας μικρός ναός που χρονολογείται από τους Κλασικούς Χρόνους (2ος αιώνας π.Χ.). Φημολογείται ότι ο ναός ήταν

αφιερωμένος σ' ένα ζευγάρι θεών, το οποίο πιθανότατα είναι η Δήμητρα και η Κόρη.

Εικόνα 25: Αρχαίος ναός Απτερα

ΣΟΥΓΙΑ: μικρός παραθαλάσσιος οικισμός στις νότιες ακτές της επαρχίας Σελίνου, στη θέση της αρχαίας πόλης Συιας. Απέχει 70km από τα Χανιά. Υπήρξε επίνειο της Ελύρου κι άκμασε κατά τα Ελληνιστικά, Ρωμαϊκά και Βυζαντινά Χρόνια. Στα χρόνια αυτά είχε ένα λιμάνι το οποίο όμως σήμερα

δε φαίνεται, επειδή σ' αυτό το σημείο της Κρήτης δημιουργήθηκε πεδιάδα. Η Σούγια ήταν εξαιρετικά σημαντική κατά τα Βυζαντινά Χρόνια και τρεις μεγάλες βασιλικές της Πρώτης Βυζαντινής Περιόδου ανακαλύφθηκαν μέχρι τώρα. Φαίνεται ότι και οι δύο, και η Σούγια και η Έλυρος καταστράφηκαν από τους Άραβες.. Σήμερα σώζονται τμήματα από τα τείχη της, θεμέλια σπιτιών, δεξαμενές, καθώς και τα ερείπια τριών παλαιοχριστιανικών βασιλικών. Έχει θαυμάσια παραλία, και συνδέεται με μικρά πλοία με την Παλιόχωρα και την Αγία Ρουμέλη.

Εικόνα 26: Το σημερινό λιμάνι της Σούγιας

ΛΙΣΟΣ: Δυτικά της Σούγιας και σε απόσταση

5 χιλιομέτρων περίπου βρίσκεται η αρχαία Λισός ή Λίσσος. Μπορεί να την επισκεφτεί κανείς με τα πόδια ή με μικρό σκάφος από την Σούγια. Ήταν κι αυτή επίνειο της Ελύρου. Οι κάτοικοί της ήταν εύποροι, γιατί ασχολούνταν με το εμπόριο και την αλιεία. Η οικονομική αυτή άνθιση επέτρεψε στη Λισό να κόψει

χρυσά νομίσματα. Χρυσά νομίσματα είχε κόψει επίσης η Υρτακίνα. Η Λισός ήκμασε στην ελληνική, αλλά κυρίως στη ρωμαϊκή και βυζαντινή περίοδο. Την οικονομική της δύναμη την οφείλει μεταξύ των άλλων στο ότι διέθετε Ασκληπιείο, που είχε αναδειχτεί σε σπουδαίο υδροθεραπευτικό κέντρο, από

Εικόνα 27: Ρωμαϊκοί τάφοι της Λισού

το ιαματικό νερό της πηγής που διέθετε. Στο χώρο της πηγής είχε χτιστεί ναός του Ασκληπιού με πελεκημένες πολυγωνικές πέτρες από πωρόλιθο. Ο ναός καταστράφηκε από σεισμό. Το δάπεδό του ήταν στρωμένο με ψηφιδωτά από μικρές

πολύχρωμες ψηφίδες με γεωμετρικά σχέδια και εικόνες ζώων. Αν εξαιρέσει κανείς τη Γόρτυνα, δεν βρέθηκαν σε άλλο μέρος της Κρήτης περισσότερα γλυπτά απ' αυτά που ανακαλύφθηκαν στη Λισό. Βρέθηκαν 20 αγάλματα σε διάφορα μεγέθη, μερικά μάλιστα σε φυσικό μέγεθος, όπως του Ασκληπιού, του Πλούτωνα και της Υγείας. Μικρότερα αγάλματα αποτελούσαν αφιερώματα στο Θεό για θεραπεία προσώπων ή ευχαριστήρια προσφορά για την αποθεραπεία τους, όπως αναγράφεται στα βάθρα τους. Ανάμεσα στα αφιερώματα ήταν και μικρό χρυσό φίδι με την επιγραφή ΑΣΚΛΑΣ. Στα Ασκληπεία διατηρούσαν ζωντανά φίδια. Όταν ιδρύονταν νέο Ασκληπείο, μετέφεραν από το παλιό υποχρεωτικά ένα ιερό φίδι. Το φίδι, που είχε θεσπιστεί ως έμβλημα της ιατρικής, πίστευαν ότι είχε θαυματουργικές ιδιότητες, είχε μάλιστα ιδιαίτερη θέση στη μινωική θρησκεία. Η πόλη ήταν σε ακμή και κατά τη βυζαντινή περίοδο, που ήταν έδρα Επισκόπου. Από την περίοδο αυτή σώζονται τα ερείπια δύο παλαιοχριστιανικών βασιλικών με ψηφιδωτά δάπεδα. Στους χώρους αυτούς έχουν χτιστεί οι νεότερες μικρές εκκλησίες της Παναγίας και του Αι Κύρκου (Αγίου Κυριακού), σώζονται ακόμα πολλοί επιφανειακοί χτιστοί τάφοι που από μακριά θυμίζουν ολόκληρο οικισμό. Η Λισός διέθετε υδραγωγείο, θέατρο, θέρμες των ρωμαϊκών χρόνων και έκοψε δικά της νομίσματα, Η πόλη καταστράφηκε προφανώς στην περίοδο της αραβοκρατίας, χωρίς από τότε να ανοικοδομηθεί.

ΥΡΤΑΚΙΝΑ: Η πόλη, που λεγόταν και Υρτακίνος ή Ύρτακος, βρισκόταν κοντά στο χωριό Παπαδιανά της κοινότητας Τεμενίων και ήταν χτισμένη σε ύψωμα απότομο και απρόσιτο από την ανατολική και βόρεια πλευρά, που σήμερα λέγεται Καρφί. Από τα Χανιά απέχει 70 χιλιόμετρα. Ήταν μια πόλη-φρούριο που την περιέβαλλαν δύο σειρές από ισχυρά κυκλώπεια τείχη, όπως φανερώνουν τα λείψανα που διασώθηκαν. Ανασκάφηκε και ανεβρέθηκε το ιερό του Θεού Πάνα, καθώς και ακέφαλο άγαλμα του ίδιου Θεού των ρωμαϊκών χρόνων με ιμάτιο και βακτηρία και με σκέλη τράγου. Αναφέρεται ως μια από τις κρητικές πόλεις που είχαν υπογράψει το 170 π.χ. τη συνθήκη με τον Ευμένη τον Β' της Περγάμου. Η μια οικονομική συνεργασία και νομισματική ένωση, χρησιμοποιώντας στις συναλλαγές τους κοινό νόμισμα. Αλλά και ως αυτόνομη πόλη είχε κόψει δικά της νομίσματα, που μερικά είχαν παραστάσεις από το βασίλειο της θάλασσας, που σημαίνει ότι η ναυσιπλοΐα της ήταν γνωστή. Κατά τον Thenon ήταν η πρωτεύουσα των Αχαιών στη Δυτική Κρήτη και καταστράφηκε από τους Δωριείς, χωρίς από τότε να ξαναχτιστεί.

ΈΛΥΡΟΣ: βρίσκεται στην επαρχία Σελίνου και απέχει από τα Χανιά 60km. Η τοποθεσία της αρχαίας δωρικής πόλης της Ελύρου απέχει 500 μέτρα από το χωριό στο λόφο Κεφαλά, δίπλα στο δρόμο για Σούγια. Πρόσφατα πραγματοποιήθηκαν ανασκαφές. Η Έλυρος ήταν από τις σπουδαιότερες πόλεις της δυτικής Κρήτης. Ήταν βιομηχανικό και εμπορικό κέντρο, με εργοστάσια παραγωγής όπλων. Η Σούγια και η Λισός ήταν τα λιμάνια της. Η Έλυρος ήταν σημαντική και κατά τα Ρωμαϊκά και Βυζαντινά Χρόνια. Ένα ρωμαϊκό άγαλμα, ο Φιλόσοφος της Ελύρου, ανασκάφτηκε εδώ και τώρα εκτίθεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο των Χανίων. Βρισκόταν στη θέση μιας αρχιεπισκοπής και τα ερείπια της επισκοπικής εκκλησίας, βασιλική του 6ου αιώνα, φαίνονται ακόμη στο κέντρο της παλιάς πόλης. Μια μεγαλύτερη νεότερη εκκλησία δείχνει τη θέση της Ελύρου πάνω σ' ένα μικρό λόφο, αμέσως μετά τη διακλάδωση προς Ροδοβάνι. Η ίδια η τοποθεσία φαίνεται πολύ λίγο. Πάντως έχετε μια πανοραμική θέα της κοιλάδας κάτω από το λόφο που

Εικόνα 28: Η θέα του Λιβυκού πελάγους από την Έλυρο

ανήκε στην Έλυρο και ως τον κόλπο της Σούγιας. Οι κάτοικοι της Ελύρου έβλεπαν τα πλοία τους από την πόλη. Οι ψηλότερες κορυφές των Λευκών Ορέων φαίνονται στ' ανατολικά. Στα βόρεια κυριαρχούν τα ελαιόδεντρα και τα χωριά που βρισκόταν ανάμεσά τους. Έκοψε δικά της νομίσματα. Καταστράφηκε από τους Σαρακηνούς.

ΤΑΡΡΑ- ΦΟΙΝΙΞ: στην έξοδο του φαραγγιού της Σαμαριάς βρισκόταν η αρχαία Τάρρα. Η πόλη ιδρύθηκε

Εικόνα 29: Ο σημερινός Φοίνιξ(Λουτρό) κατά την

ελληνορωμαϊκή περίοδο. Μετά την κατάκτηση της Κρήτης από τους Δωριείς, η Τάρρα, αν και ήταν μικρή πόλη, εξελίχθηκε σε μεγάλο

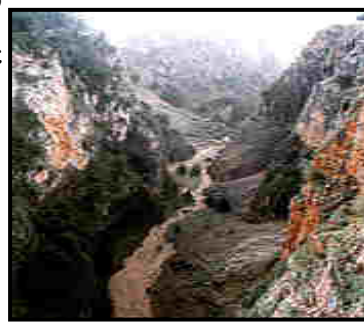
θηρσκευτικό κέντρο, με ναούς του Απόλλωνα και της Άρτεμης. Η Τάρρα αναφέρεται μεταξύ των πόλεων που υπέγραψαν τη συνθήκη το 170 π.χ. με τον Ευ μένη Β της Περγάμου. Από τα ευρήματα της περιοχής συνάγεται ότι η πόλη βρισκόταν σε ακμή κατά τους ελληνιστικούς και κυρίως κατά τους ρωμαϊκούς χρόνους. Κατά μια άποψη υπήρχε υαλουργείο στην Τάρρα, όπου κατασκευάζονταν μεταξύ των άλλων γυάλινες πυξίδες. Με τις άλλες γειτονικές πόλεις, Έλυρος, Λισός και Υρτακίνα φαίνεται ότι αποτελούσαν την Ομοσπονδία των Ορειών (Ορεινή). Κοντά σ' αυτήν, στον παραθαλάσσιο οικισμό Λουτρό, υπήρχε η αρχαία πόλη Φοίνιξ. Η πόλη βρισκόταν σε ακμή στην ελληνική, αρχαϊκή και ελληνιστική περίοδο. Υπήρχε στη ρωμαϊκή και την πρώτη βυζαντινή περίοδο και ήταν έδρα Επισκόπου. Σώζονται σήμερα θολωτές δεξαμενές και θεμέλια κτιρίων. Εκτός από ναυτική πόλη, διέ-

Εικόνα 30: Η σημερινή Τάρρα(Αγ. Ρουμέλη)

θετε και εργαστήρια επεξεργασίας πορφύρας. Πρέπει να σημειώσουμε ότι στο Λουτρό είχε την έδρα της το 1821 η Καγκελαρία, όπως λεγόταν η Επαναστατική Επιτροπή που ήταν επικεφαλής της επανάστασης. Ακόμα το ασφαλές λιμάνι του Λουτρού χρησιμοποιούνταν πολλές φορές στη διάρκεια του ξεσηκωμού κατά των Τούρκων. Σήμερα αποτελεί ένα αξιόλογο θέρετρο με ωραίες παραλίες, γραφικούς κολπίσκους, ταβέρνες με ντόπια παρασκευάσματα και αναπτυγμένη τουριστική υποδομή.

ΑΝΩΠΟΛΗ- ΑΡΑΔΕΝΑ: Ήταν αρχαία πόλη, το όνομα της οποίας διατηρεί μέχρι σήμερα το ομώνυμο χωριό. Είναι στις νότιες πλαγιές των Σφακιανών βουνών και απέχει από τα Χανιά 84 χιλ. Ήκμασε κυρίως στη ρωμαϊκή και τη βυζαντινή περίοδο και θεωρούνταν μεγάλη πόλη. Στο συνοικισμό Ρίζα σώζονται πελασγικά κυκλώπεια τείχη. Σώζονται ακόμα λείψανα δεξαμενών, που εξυπηρετούσαν τις ανάγκες ύδρευσης της πόλης. Επίγειο είχε την Κατώπολη, γνωστή με το όνομα Φοίνικας, δηλαδή το σημερινό Λουτρό. Ως ανεξάρτητη πόλη είχε κόψει δικά της νομίσματα. Στους πρώτους χρόνους της ενετοκρατίας η Ανώπολη υπήρξε το κέντρο των επαναστατών κατά των Ενετών. Κοντά και δυτικά της Ανώπολης βρίσκεται στην εγκατάλειψη και τη μοναξιά το σημερινό χωριό Αράδενα ή Αράδαινα. Το όνομα του χωριού με

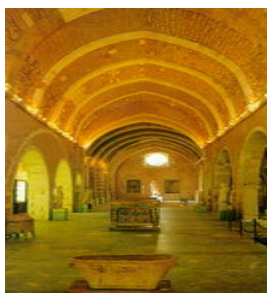
μικρή παραφθορά αποδίδει την αρχαία πόλη Αραδήν, που τα ερείπιά της σώζονται κοντά στο χωριό. Η πόλη ιδρύθηκε και ήκμασε στην ελληνική και αρχαϊκή εποχή. Ιδρύθηκε από τους Φοίνικες και το όνομά της σχετίζεται με τη

Εικόνα 31: Το φαράγγι της Αράδενας

φοινικική λέξη *Agwad* που σημαίνει καταφύγιο. Επίκειό της ήταν ο Φοίνικας, το σημερινό Λουτρό. Ήταν αυτόνομη πόλη και αναφέρεται μεταξύ των άλλων πόλεων της Κρήτης, που υπέγραψαν συνθήκη συμμαχίας με τον Ευμένη Β της Περγάμου. Στην επανάσταση του 1770 ο Δασκαλογιάννης έδωσε εκεί την τελευταία του μάχη, που στάθηκε αφορμή για την ολοκληρωτική καταστροφή της. Στο χωριό υπάρχει η καταγραφή εκκλησία του Μιχαήλ Αρχαγγέλου του 14^{ου} αιώνα με ιδιότυπη αρχιτεκτονική. Έχει χτιστεί πάνω στα ερείπια παλαιοχριστιανικής βασιλικής του 5ου ή 6ου αιώνα..

2.5.ΜΟΥΣΕΙΑ

2.5.1. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ

Το αρχαιολογικό Μουσείο στεγάζεται από το 1962 στο καθολικό της Μονής των Φραγκισκανών Μοναχών και βρίσκεται στην οδό Χάληδων. Στις αίθουσες του Μουσείου εκτίθενται ευρήματα από διάφορες περιοχές του νομού Χανίων που συνθέτουν την ιστορία της περιοχής από τη νεολιθική εποχή μέχρι την περίοδο της Ρωμαιοκρατίας. Η έκθεση είναι

Εικόνα 32: Αρχαιολογικό μουσείο Χανίων χωρισμένη κατά πλάτος σε δύο ενότητες. Η πρώτη (ανατολικό τμήμα) περιλαμβάνει εκθέματα των προϊστορικών (3η και 2η χιλιετία π.Χ), και η δεύτερη (δυτικό τμήμα) των λεγόμενων ιστορικών χρόνων (1η χιλιετία π.Χ). Η έκθεση της προϊστορικής συλλογής περιλαμβάνει αγγεία εγχάρακτου ρυθμού, πήλινες πινακίδες Γραμμικής Α και Β γραφής, πήλινα δισκία, μια ωραία συλλογή κοσμημάτων με χρυσά περιδέραια, σφραγιδόλιθους και λίθινες χάντρες. Υπάρχουν επίσης πήλινες λάρνακες, αποθηκευτικοί και ταφικοί πίθοι σε διάφορες γωνίες του προϊστορικού τμήματος. Η έκθεση της συλλογής των Ιστορικών χρόνων περιλαμβάνει πλούσια συλλογή πήλινων αγγείων, διάφορα γλυπτά και λίθινες επιγραφές από διάφορες θέσεις του Νομού. Επίσης εκτίθενται ψηφιδωτά δάπεδα της Ρωμαιοκρατίας (2ος - 3ος αιώνας μ.Χ) και εικονίζουν σκηνές από το Διονυσιακό

κύκλο και επεισόδια του μύθου του Ποσειδώνα και της νύμφης Αμμώνης.
(www.chaniainfo.gr)

Στις συλλογές περιλαμβάνονται: (www.chania.gr)

- Μινωικά ευρήματα από την πόλη των Χανίων.
- Προϊστορικά ευρήματα από σπήλαια.
- Μινωικά ευρήματα από διάφορες περιοχές του νομού.
- Ευρήματα από τάφους της γεωμετρικής περιόδου.
- Ευρήματα των ιστορικών χρόνων από την πόλη των Χανίων.
- Ευρήματα από διάφορες πόλεις του νομού.
- Νομίσματα.
- Κοσμήματα (προϊστορικών και ιστορικών χρόνων).
- Γλυπτά, επιγραφές, στήλες.
- Ψηφιδωτά.

Από τα σημαντικότερα εκθέματα του μουσείου είναι:

Πήλινο σφράγισμα με παράσταση μινωικής πόλης και τον προστάτη θεό. (Εικόνα 33)

Από το Καστέλι Χανίων (β' μισό του 15ου αιώνα π.Χ.).

Πήλινη πινακίδα με γράμματα Γραμμικής Α γραφής.
(Εικόνα 34) Από το Καστέλι Χανίων (1450 π.Χ.).

**Πήλινα πινακίδια με κείμενο σε
Γραμμική Β γραφής.**

(Εικόνα 35) Από το Καστέλι Χανίων (1300 π.Χ.).

Πήλινος λουτήρας που χρησιμοποιήθηκε ως ταφική λάρνακα. Από τάφο στη συνοικία Κουμπές Χανίων (1300-1200π.Χ.). **(Εικόνα 36)**

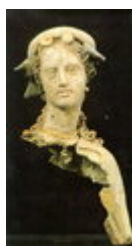
Πήλινο αγγείο (πυξίδα) με παράσταση κιθαρωδού.

Από θαλαμωτό τάφο στην περιοχή Κοϊλιάρη Καλυβών - Απτέρας (1300-1200π.Χ.). **(Εικόνα 37)**

Χρυσά δισκάρια από ταφή γυναίκας σε πίθο. Πελεκαπίνα Χανίων. Γεωμετρική περίοδος (αρχές 9ου αιώνα π.Χ.).

(Εικόνα 38)

Κεφαλή πήλινου ειδωλίου από γυναικεία ταφή σε οικογενειακό λαξευτό τάφο. Πόλη Χανίων (τέλος 4ου αιώνα π.Χ.). **(Εικόνα 39)**

Πήλινο ειδώλιο θρηνωδού από υπόγειο λαξευτό τάφο. Πόλη Χανίων (τέλος 4ου-αρχές 3ου αιώνα π.Χ.). **(Εικόνα 40)**

Ψηφιδωτό δάπεδο με παράσταση Διονύσου και Αριάδνης. Πόλη Χανίων (3ος αιώνας μ.Χ.). **(Εικόνα 41)**

Προτομή του Ρωμαίου αυτοκράτορα Αδριανού.

Μάρμαρο. Από το Δικτύνναιο ιερό (2ος αιώνας μ.Χ.), το οποίο βρίσκεται στο ακρωτήριο Σπάθα.(Εικόνα 42)

2.5.2.ΝΑΥΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ

Εικόνα 43: Ναυτικό μουσείο Χανίων Το Ναυτικό Μουσείο στεγάζεται σε κτίριο που βρίσκεται στην είσοδο του Φρουρίου Φιρκά. Ιδρύθηκε το 1973 με σκοπό να στεγάσει και να διαφυλάξει τις ναυτικές μας παραδόσεις και ειδικότερα της Κρήτης. Τα εκθέματα είναι μακέτες πλοίων, διάφορα όργανα και συσκευές πλοίων, ζωγραφικοί πίνακες, κειμήλια, αντικείμενα που ανασύρθηκαν από το βυθό, όστρακα, φωτογραφίες κ.α και είναι ταξινομημένα σε χρονολογικές ενότητες. Σήμερα λειτουργεί με την αμέριστη συμπαράσταση του Δήμου Χανίων και του Ναυστάθμου Κρήτης. Μία από τις δραστηριότητες του Μουσείου είναι η κατασκευή ενός Μινωικού πλοίου με τον τρόπο και τα υλικά που χρησιμοποιούσαν οι Μινωίτες.(www.chaniainfo.gr)

2.5.3. ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ

Το Πολεμικό Μουσείο Χανίων βρίσκεται στην συμβολή των οδών Ι. Σφακιανάκη και Τζανακάκη δίπλα στο Δημοτικό Κήπο. Το κτίριο που στεγάζεται ήταν Ιταλικός Στρατώνας και κτίστηκε το 1870 σε σχέδια του Ιταλού Αρχιτέκτονα Μακούζο. Το σπάνιο φωτογραφικό υλικό και τα μοναδικά ιστορικά κειμήλια που φιλοξενούνται στους χώρους του Μουσείου, εκθέτουν την ανεπανάληπτη συμμετοχή των Κρητών Μακεδονομάχων (1903 – 1922) στους Βαλκανικούς Πολέμους (1912 – 13), στην Μικρασιατική Εκστρατεία (1919 – 1922), στον Α' και Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και σε όλη τη διάρκεια της κατοχής(1941 – 45). Η είσοδος είναι ελεύθερη και είναι ανοικτό καθημερινά (09.00 – 13.00 εκτός Κυριακής & Δευτέρας).(www.chaniainfo.gr)

Τουριστική Ανάπτυξη Νομού Χανίων

Εικόνα 44: Πολεμικό μουσείο Χανίων

2.5.4. BYZANTINΗ ΚΑΙ METABYZANTINΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΧΑΝΙΩΝ

Βρίσκεται στην εσωτερική βορειοδυτική πλευρά των οχυρώσεων, που πήρε το όνομα της από τη μονή. Το καθολικό έχει είσοδο από την οδό Θεοτοκοπούλου, για τους πιστούς, ενώ από τη νότια πλευρά του επικοινωνεί με την κλειστή στοά, με τις κατοικίες των μοναχών. Διακρίνονται τρεις οικοδομικές φάσεις: αρχικά υπήρχε ένα μικρό

Εικόνα 45: Δυτική όψη του ναού του San Salvatore στα Χανιά (15ος-17ος αι.), όπου εκτίθενται δείγματα της Βυζαντινής Συλλογής

καμαροσκέπαστο παρεκκλήσι πιθανότατα του 15ου αιώνα. Κατά τον 16ο αιώνα έγινε μια πρώτη επέκταση προς τα δυτικά και στα τέλη της Ενετοκρατίας πήρε τη σημερινή του μορφή με τους δύο χώρους στη βόρεια πλευρά του. Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας μετατράπηκε σε τζαμί του Τοπού Αγά Χαν ή Αγά Τζαμισί. Το πλούσιο αρχαιολογικό υλικό, το οποίο έχει συγκεντρωθεί από τις ανασκαφές που επί πολλά χρόνια διενεργεί η 13η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων στο νομό Χανίων, αλλά και από περισυλλογές και δωρεές, αποτέλεσε μία συλλογή στην οποία καταγράφεται με σαφήνεια η ιστορική πορεία του δυτικότερου νομού της Κρήτης από τα παλαιοχριστιανικά χρόνια έως και την τουρκοκρατία. Αντιπροσωπευτικά δείγματα αυτής της συλλογής εκτίθενται στο ναό του San Salvatore. Στόχος της παρουσίασης αυτού του υλικού είναι η σκιαγράφηση της ιστορικής και της καλλιτεχνικής φυσιογνωμίας του Νομού Χανίων κατά τους βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους. Τα εκθέματα ομαδοποιήθηκαν κατά είδος σε ενότητες: ψηφιδωτά, επιτύμβιες επιγραφές, τοιχογραφίες, εικόνες, αρχιτεκτονικά γλυπτά, έργα κεραμικής και μικροτεχνίας, νομίσματα. Τα έργα της κάθε ενότητας παρουσιάζονται σε χρονολογική διαδοχή. Χάρτες και επεξηγηματικοί πίνακες κατατοπίζουν τον επισκέπτη σχετικά με την προέλευση των εκθεμάτων και το ιστορικό πλαίσιο της εποχής τους. Ακόμα υπάρχουν το λαογραφικό και βυζαντινό μουσείο στο Καστέλι, το

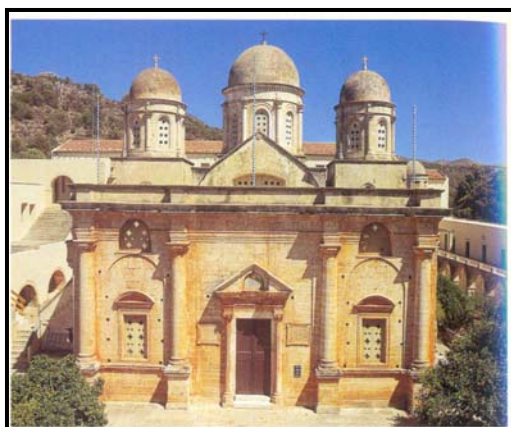
λαογραφικό μουσείο στα Χανιά, στο οποίο θα δείτε ενδυμασίες, φινετσάτες δαντέλες, και εικόνες από την ζωή του 19ου αιώνα, όπως επίσης τα εκκλησιαστικά μουσεία στα μοναστήρια της Αγίας Τριάδας και του Γουβερνέτου, τα οποία περιέχουν εκκλησιαστικά κειμήλια ανυπολόγιστης αξίας. (www.chaniainfo.gr)

Εικόνα 46: Άποψη των Χανίων

2.6.ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ

2.6.1.ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ

Εικόνα 47: Αγία Τριάδα Τζαγκαρόλων

Στην περιοχή του Ακρωτηρίου που παλαιότερα λεγόταν Κύαμον και βρίσκεται ανατολικά των Χανίων σε απόσταση 16 χιλ. είναι η Μονή της Αγίας Τριάδας Τζαγκαρόλων ή Μουρτάρων. Μια πυκνή δενδροστοιχία σχηματίζει λεωφόρο, που μας οδηγεί στη μεγαλόπρεπη είσοδο της μονής. Οι εργασίες για την οικοδόμησή της ξεκίνησαν στα τέλη του 16ου αιώνα. Ιδρυτές της θεωρούνται οι μοναχοί Λαυρέντιος και Ιερεμίας, που ανήκαν στην ορθόδοξη βενετσιάνικη οικογένεια των Τζαγκαρόλων. Από νεότερα δεδομένα πιστεύεται ότι η μονή ιδρύθηκε από το μοναχό Ιωσήφ Σοφιανό, που άφησε μάλιστα μεγάλη περιουσία σ' αυτή, βοηθούμενος προς τούτο από δύο ιερωμένους τους καλούμενους Μουρτάρους. Η παλαιότερη ονομασία της μονής ήταν περισσότερο γνωστή ως Αγία

Τριάδα των Μουρτάρων. Η εντυπωσιακή πρόσοψη του ναού με τους διπλούς κίονες ελληνορωμαϊκού ρυθμού, φανερώνουν ότι δέχτηκε τις επιδράσεις της αναγεννησιακής αρχιτεκτονικής. Ο μοναχός Ιερεμίας, κορυφαία εκκλησιαστική προσωπικότητα των Χανίων, επισκέφτηκε το Άγιο Όρος αποτυπώνοντας σχέδια των εκεί μονών, προκειμένου να τα συμβουλευθεί κατά την ανέγερση της μονής, που άρχισε το 1612. Μελέτησε παράλληλα και ειδικά βιβλία αρχιτεκτονικής με το γνωστό αναγεννησιακό ύφος.

Οι εργασίες συνεχίστηκαν μέχρι το 1645 που η φρουριακή μονή δέχτηκε τις επιθέσεις των Τούρκων. Οι Τούρκοι κατέλαβαν το μοναστήρι μετά μάλιστα την αυτομόληση ανώτερου Ολλανδού αξιωματικού με 65 άνδρες στο τουρκικό στρατόπεδο. Με την κατάκτηση του μοναστηριού σβήνει η παλιά του αίγλη, αποκτά όμως τεράστια περιουσία από τις δωρεές των χριστιανών που γίνονται για να τη διασώσουν από τις αρπακτικές διαθέσεις των Τούρκων και των

Εικόνα 48:Εσωτερικό μονής

γενιτσάρων. Σταματούν επίσης οι οικοδομικές εργασίες. Διατηρώντας την παράδοση της παιδείας, που είχε ακμάσει στη μονή την περίοδο της ενετοκρατίας, ιδρύθηκε σχολείο με οικοτροφείο το 1833. Το 1892 ιδρύθηκε διδασκαλείο που λειτούργησε ως το 1905 με μικρή αναστολή της λειτουργίας του στην επαναστατική περίοδο 1896-97. Μέχρι πριν από μερικά χρόνια στο χώρο της μονής λειτουργούσε ιερατική σχολή, που παρείχε εκπαίδευση στους κληρικούς της Κρήτης.(ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ,1999)

2.6.2.ΜΟΝΗ ΓΟΥΒΕΡΝΕΤΟΥ

Βορειοδυτικά της Μονής της Αγίας Τριάδας και σε μικρή σχετικά απόσταση βρίσκεται η Μονή Γουδερνέτου ή Γουβερνέτου, που τιμάται στο όνομα των Εισοδίων της Θεοτόκου (Κυρία των Αγγέλων). Τιμάται όμως και στο όνομα του Αγίου Ιωάννου του Ερημίτη που εορτάζει στις 7 Οκτωβρίου. Ο εντυπωσιακός τετράπλευρος φρουριακός περίβολος της μονής διαθέτει τέσσερις τετράγωνους πύργους στις γωνιές, που έπαιζαν προστατευτικό και αμυντικό ρόλο. Η καλαίσθητη πρόσοψη του Καθολικού της μονής

με τις ωραίες ανάγλυφες κολόνες δείχνουν έντονο επηρεασμό της αρχιτεκτονικής της Δύσης. Από δυο ανάγλυφες επιγραφές των ετών 1537 και 1545, συμπεραίνεται ότι η μονή χτίστηκε στο πρώτο μισό του 16^{ου} αιώνα, από μοναχούς

Εικόνα 49: Η

μονή Γουβερνέτου

διαφόρων μικρότερων γειτονικών μονών. Σύμφωνα με άλλη άποψη οι μοναχοί του Καθολικού που ως παράλια μονή μαστιζόταν από τις πειρατικές επιθέσεις, αναγκάστηκαν να την εγκαταλείψουν και να αναζητήσουν ασφαλέστερο μέρος. Ως τέτοιο μέρος επέλεξαν μικρό ερημοκλήσι της Παναγίας που ονομαζόταν Γδερνέτο, στο οποίο άρχισαν να χτίζουν μεγαλοπρεπή ναό. Στην περίοδο της ενετοκρατίας η μονή είχε αναπτύξει αξιόλογη πνευματική κίνηση. Λίγο πριν από την τουρκική κατάκτηση(1645) η μονή ήταν ένα από τα μεγαλύτερα και πλουσιότερα μοναστικά κέντρα της Κρήτης. Με την κατάληψη της Κρήτης, δεν είχαν περατωθεί οι εργασίες ανέγερσης του ναού, όπως συνέβαινε και με το γειτονικό ναό της Αγίας Τριάδας.

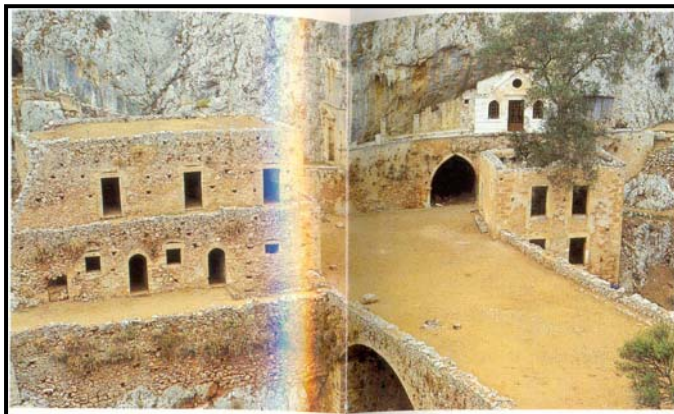
Στην επανάσταση του 1821 οι Τούρκοι έστρεψαν το μίσος τους κατά της μονής, όπως συνέβαινε και στα άλλα μοναστήρια της Κρήτης. Κατάσφαξαν επτά μοναχούς και την πυρπόλησαν. Στην περίοδο της αιγυπτιακής κατοχής 1830-1840 που λήφθηκαν ηπιότερα μέτρα και εφαρμόστηκε μια φιλελεύθερη πολιτική σχετικά με την ανοικοδόμηση των μονών και των εκκλησιών της Κρήτης, άρχισαν και πάλι οι οικοδομικές εργασίες για την αποκατάσταση των ζημιών και την παράδοση του ναού στη Θεία λατρεία. Στην επανάσταση του 1866 ο ηγούμενος της Μονής Μιχαήλ διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο, αναλαμβάνοντας, ως άτομο αυξημένου κύρους και εμπιστοσύνης, μεσολαβητικό και ενημερωτικό ρόλο στους προξένους της Ελλάδας και της Ρωσίας. (ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ,1999)

2.6.3.ΜΟΝΗ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ

Βόρεια από τη Μονή Γουβερνέτου και σε μικρή απόσταση ακολουθώντας στενό μονοπάτι φτάνουμε στη Μονή του Αγίου Ιωάννου του Ερημίτη, που είναι περισσότερο γνωστή με το όνομα Καθολικό. Ένα μεγαλόπρεπο φαράγγι δέχτηκε τις ανθρώπινες επεμβάσεις, χωρίς να αλλοιωθεί η μορφή του, προκειμένου να εξασφαλιστούν οι απαραίτητοι χώροι για την οικοδόμηση καλαίσθητων κτιριακών συγκροτημάτων. Μια απότομη και βαθιά χαράδρα στην οποία τρέχει χείμαρρος «αυθαδέστατος εν καιρώ χειμώνας» όπως γράφει ο Ζαμπέλιος, δένεται με μια τεχνητή γέφυρα ύψους 30 μ. και μήκους 50 μ. που η επιφάνεια της γέφυρας

αποτελεί την αυλή της μονής.

Η εκκλησία του Αγίου Ιωάννου είναι λαξευμένη στο σκληρό βράχο. Μόνο η δυτική πλευρά έχει χτιστεί. Το πέτρινο αυτό συγκρότημα, τυλιγμένο στη σιωπή και την απομόνωση από τον 16ο αιώνα, αποτελεί ένα θαύμα αρχιτεκτονικής και μια πραγματική απόλαυση. Στον απόκρυφο αυτό φυσικό κρυψώνα είχαν συγκεντρωθεί οι πρωτεργάτες του ξεσηκωμού της Δυτικής Κρήτης κατά των Ενετών, στη γνωστή επανάσταση του Καντανολέου.

Πιστεύεται ότι το Καθολικό είναι από τις πρώτες μονές που ιδρύθηκαν στις αρχές του 11ου αιώνα, αν και υποστηρίζονται και αντίθετες απόψεις. Δυτικά και δίπλα από τη μονή βρίσκεται η σπηλιά όπου έζησε και πέθανε ο ιδρυτής

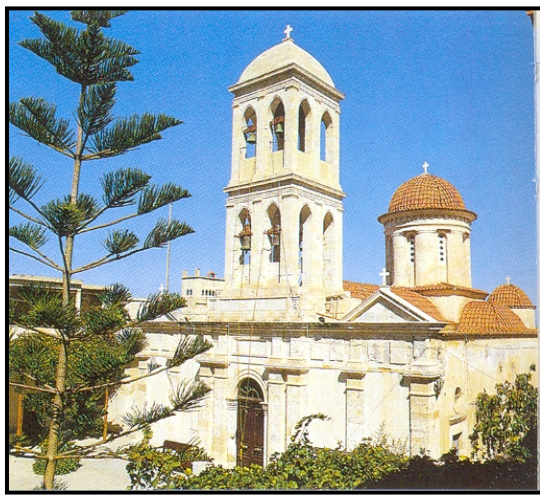
Εικόνα 50:

Μονή Καθολικού

της Άγιος Ιωάννης. Η ερήμωση του μοναστηριού συνέβη, όταν οι μοναχοί το εγκατέλειψαν για να γλιτώσουν από τις πειρατικές επιδρομές κι έχτισαν όπως πιστεύεται τη μονή Γουβερνέτου σε κοντινό και ασφαλέστερο μέρος. (ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ,1999)

2.6.4. ΜΟΝΗ ΓΩΝΙΑΣ

Βρίσκεται κοντά στο χωριό Κολυμπάρι και απέχει από τα Χανιά 24 χιλ. Με τη φρουριακή μορφή της, τον τρούλο και το καμπαναριό, δεσπόζει στη δυτική πλευρά του κόλπου των Χανίων. Το Καθολικό είναι τρίκοχος ναός, με δύο παρεκκλήσια. Είναι καθιερωμένος στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Τα γειτονικά μοναστήρια που υπήρχαν πριν από τον 17ο αιώνα και ήταν αρκετά, διαλύθηκαν, για να ιδρύσουν το κοινοβιακό μοναστήρι της Γωνιάς. Στο νέο αυτό μοναστήρι μόνασε ο Κύπριος

μοναχός Βλάσιος, ο οποίος άρχισε την οικοδόμηση της μονής το 1618. Μετά το θάνατό του τον διαδέχτηκε ο σοφός ιερομόναχος και υμνογράφος Βενέδικτος Τζαγκαρόλα, που αποπεράτωσε το ναό το

1634, όπως φανερώνει η επιγραφή του τρούλου. Τα πλαϊνά κλίτη του ναού χτίστηκαν το 1805 και ο νάρθηκας με το καμπαναριό το 1899.

Σημαντική ήταν η οικονομική βοήθεια για την ανέγερση του ναού στο πρώτο στάδιο της οικογένειας Γεωργίου Μόρμορη. Την πνευματική όμως πορεία

Εικόνα 51: Μονή Γωνιάς της μονής ήρθε να ανακόψει η τουρκική λαίλαπα που ξέσπασε. Στις 13 Ιουνίου 1645 50.000 τουρκικός στρατός αποβιβάστηκε στην παραλία της μονής, που πρώτη δοκίμασε την τουρκική αγριότητα. Η μονή κάηκε και όσοι από τους μοναχούς γλίτωσαν έφυγαν. Ο ηγούμενος Βενέδικτος κατέφυγε στα Επτάνησα όπου και πέθανε. Το 1651 με την επιστροφή λίγων μοναχών άρχισε πάλι η ζωή στο μοναστήρι. Το 1662 ο δραστήριος ηγούμενός του Ησαΐας Διακόπουλος

Αλλά και κατά τη γερμανική π, με μετάβασή του στην Κωνσταντινούπολη το ανακήρυξε Σταυροπηγικό. Με την απόκτηση ορισμένων προνομίων, άρχισε να λειτουργεί σχολείο, που διδάσκονταν τα πρώτα γράμματα) οι μοναχοί, οι κληρικοί και τα παιδιά των γειτονικών χωριών. Στην επανάσταση του 1821 η μονή λεηλατήθηκε από τους Τούρκους, αλλά οι μοναχοί είχαν μεριμνήσει για τη μεταφορά των 40 εξαιρετικής τέχνης εικόνων σε άλλες περιοχές με μεγαλύτερη ασφάλεια, απ' όπου επιστράφηκαν μετά την επανάσταση.

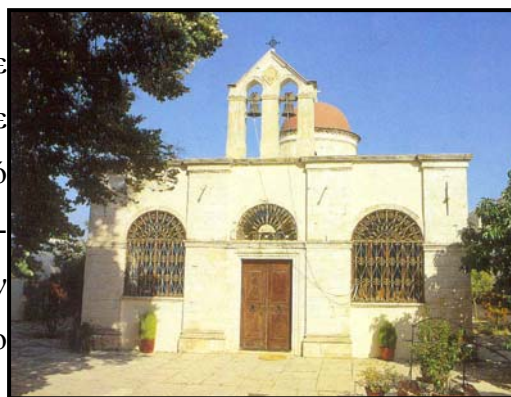
Το 1841 καταστράφηκε και πάλι για άλλη μια φορά. Στο μεγάλο ξεσηκωμό του 1866-69 ο εθνικός ρόλος της μονής υπήρξε σημαντικός. Είναι γνωστή η μεγάλη προσφορά των ιερομόναχων Παρθενίου Περίδη και Παρθενίου Κελαϊδή. Τον Ιούνιο του 1867 η μονή κανονιοβολήθηκε από τους Τούρκους, αποβιβάστηκαν τμήματα στρατού και τη λεηλάτησαν καίγοντας και τη βιβλιοθήκη της. Η τύχη όμως επιφύλαξε και μια χαρά στη μονή. Στο χώρο της στρατοπέδευσε για 20 μέρες ο συνταγματάρχης Τιμολ. Βάσσο, όταν το Φεβρουάριο του 1897 ήρθε με 1500 άνδρες να καταλάβει την Κρήτη και να κηρύξει την ένωσή της με την Ελλάδα, γεγονός που δεν άργησε να έρθει. Αλλά και κατά τη γερμανική εισβολή ο ρόλος που έπαιξε ήταν επίσης σημαντικός. Δίπλα από τη μονή λειτουργεί η Ορθόδοξη Ακαδημία Κρήτης, ένα ίδρυμα με διεθνή ακτινοβολία Και πλατιά αναγνώριση, για τη δραστηριότητα και το πνευματικό έργο που επιτελεί. (ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ,1999)

2.6.5.ΜΟΝΗ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΣΤΙΣ ΚΟΡΑΚΙΕΣ

Η μονή υπάγεται στην Κοινότητα Κουνουπιδιανών της περιοχής Ακρωτηρίου Και απέχει από τα Χανιά . 7 χιλ.. Ο ναός είναι δίκλιτος και είναι αφιερωμένος στον Άγιο

Ιωάννη τον Πρόδρομο Και τον Άγιο Γεώργιο. Δεν είναι γνωστό πότε ακριβώς ιδρύθηκε. Πιστεύεται πάντως ότι είναι παλαιά και ιδρύθηκε από κάποιο βυζαντινό βασιλιά. Πιστεύεται ακόμα ότι το πρώτο όνομά της ήταν Μονή του Βήτα, από τον πρώτο της κτήτορα ή ανακαινιστή. Ο μοναστικός γυναικείος πληθυσμός της μονής ήταν μεγάλος. Στην επανάσταση του 1821σφάχτηκε μεγάλος αριθμός καλογραιών. Το μοναστήρι καταστράφηκε κι έμεινε έρημο ως το 1840.Με την καταστροφή του μοναστηριού αφανίστηκε ό,τι πολύτιμο διέθετε η μονή, καθώς και κάθε άλλο διαφωτιστικό στοιχείο που συνδέεται μ' αυτό. Προσπάθειες για την ανασυγκρότηση και αναδιοργάνωση έγιναν πολλές, χωρίς όμως και να τελεσφορήσουν. Η μεγάλη έκταση των ζημιών αποτελούσε υπολογίσιμο παράγοντα που έκανε διστακτικούς τους ανακαινιστές της μονής.

Η τελική προσπάθεια που έγινε και είχε αποτέλεσμα, ήταν αυτή που συνέπιπτε με την επανάσταση του 1866-69. Η μονή από τότε λειτουργεί συνεχώς Και χωρίς διαλείμματα. Έπαιξε ρόλο στην εξέλιξη των επαναστατικών κινημάτων, γιατί στο χώρο της γίνονταν συσκέψεις των επαναστατών.

Το 1896-97 οι καλόγριες εγκατέλειψαν το μοναστήρι μπροστά στον τουρκικό κίνδυνο και πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους στους τραυματίες επαναστάτες στη Μονή της Αγίας Τριάδας. Οι Τούρκοι, καθώς σωστά είχαν υπολογίσει (οι μοναχές, διέρρηξαν τα κελιά, λεηλάτησαν το μοναστήρι, χωρίς όμως να προλάβουν να το κάψουν. Η μονή, που στη δύναμή της ανήκουν σήμερα 20 περίπου

Εικόνα 52:Μονή

Χρυσοπηγής

μοναχές, εξακολουθεί την παράδοση του εργόχειρου που από τις αρχές του αιώνα μας παραδίνονται μαθήματα για τη χρησιμοποίηση του αργαλειού, της βελόνας. (ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ,1999)

2.6.6. ΜΟΝΗ ΧΡΥΣΟΠΗΓΗΣ

Προς τα δεξιά του δρόμου Χανίων Σούδας και σε απόσταση 3 χιλ. βρίσκεται η Χρυσοπηγή ή Μονή της Ζωοδόχου Πηγής του Χαρτοφύλακα. Στην είσοδο της μονής υπήρχε επιγραφή με βυζαντινά γράμματα, το οικόσημο του Χαρτοφύλακα και το έτος 1863, κατά το οποίο ιδρύθηκε η γυναικεία μονή. Κατά την παράδοση ο αρχικός ναός την μονής ανήκε στην οικογένεια των Χαρτοφυλάκων και η ίδρυσή της ανάγεται στις αρχές του 15ου αιώνα. Η μονή βρισκόταν σε μεγάλη πνευματική άνθιση

τα τελευταία χρόνια της ενετοκρατίας, η οποία όμως ανακόπηκε από τους νέους κατακτητές. Ο ηγούμενος της μονής Φιλόθεος Σκούφος, καλλιτέχνης αγιογράφος, αναδείχτηκε συνάμα και γενναίος πολεμιστής. Με άλλους 34 μοναχούς υπερασπίστηκε το μοναστήρι για να μην πέσει στα χέρια των Τούρκων. Με δυσκολία κατόρθωσε να διαφύγει με άλλους δύο συμπολεμιστές προς την πλευρά της Σούδας. Κατέφυγε στα Επτάνησα τελικά, διασώζοντας διάφορα ιερά σκεύη και κειμήλια της μονής. Εξελίχθηκε σε σπουδαίο αγιογράφο. Έργα του υπάρχουν σε πολλά μουσεία. Η μονή ανακηρύσσεται σταυροπηγιακή, όπως προκύπτει από σιγίλιο του έτους 1681. Λίγα χρόνια αργότερα, το 1692 η Βενετία στέλνει στην Κρήτη το ναύαρχο Δομένικο Μοτσενίγο, με σκοπό να καταλάβει τα Χανιά κινητοποιώντας το ντόπιο στοιχείο. Η επιχείρηση αυτή είχε άδοξο τέλος. Φεύγοντας έκαψε τη μονή για να μην μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως οχυρό από τους Τούρκους.

Λίγο πριν από την επανάσταση του 1821 μια άγρια σφαγή των μοναχών γίνεται από τους γενιτσάρους την ημέρα του Πάσχα. Το μοναστήρι καταδικάζεται έτσι στην ερήμωση και την αφάνεια, για να μπορέσει και πάλι μετά το 1830 να εξέλθει απ' αυτή και να παίξει τον υψηλό χριστιανικό του ρόλο. Το 1976 η μονή μετατράπηκε σε γυναικεία. Στο χώρο της λειτουργεί εκκλησιαστικό μουσείο, με εικόνες, πατριαρχικά έγγραφα, χειρόγραφους κώδικες, βενετικά διατάγματα . (ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ,1999)

2.6.7.ΜΟΝΗ ΧΡΥΣΟΣΚΑΛΙΤΙΣΣΑΣ

Μονή σκαρφαλωμένη σ' ένα συμπαγή και απόκρημνο βράχο της Δυτικής Κρήτης ύψους 35 μ. με απεριόριστη θέα προς το Λιβυκό πέλαγος. Υπάγεται στην Κοινότητα Κούνενι και η απόστασή της από τα Χανιά είναι 73 χιλιόμετρα. Η ονομασία της μονής οφείλεται στο ένα σκαλοπάτι, από τα 98 που μας ανεβάζουν στο ναό, που ήταν χρυσό κατά την παράδοση. Σύμφωνα με μια άλλη παράδοση το χρυσό σκαλοπάτι πουλήθηκε από το Πατριαρχείο, για να αντιμετωπίσει τα σοβαρά οικονομικά προβλήματα που είχαν προκύψει στα πρώτα χρόνια της τουρκοκρατίας.

Ο ναός είναι δίκλιτος αφιερωμένος στην κοίμηση της Θεοτόκου και της Αγίας Τριάδας. Δεν είναι γνωστό πότε ακριβώς χτίστηκε. Σε κοντινό πάντως με τη μονή χώρο λειτουργούσε και η Μονή του Αγίου Νικολάου, στα πρώτα χρόνια της τουρκοκρατίας. Και οι δύο όμως ερημώθηκαν για πολλά χρόνια. Η αναβίωση της μονής άρχισε το 1855. Τότε ο μοναχός Μανασσής Γλυνιάς από το χωριό Ασκύφου, αδελφός ως φαίνεται της Μονής Οδηγήτριας στη Μεσσαρά, ανακαίνισε τη μονή,

χτίζοντας ξενώνα, αποθήκες και κελιά. Ο σημερινός ναός ανοικοδομήθηκε το 1894 και εγκαινιάστηκε τον ίδιο χρόνο.

Το 1940 η μονή έγινε γυναικεία με απόφαση της Ιεράς Συνόδου. Η μονή δεν ξεπέρασε ποτέ σε αριθμό τους 5-6 μοναχούς. Στο χώρο της μονής έχει ταφεί κατά την παράδοση ο αρχηγός της μιας από τις επαναστάσεις κατά των Ενετών, ο Γεώργιος Καντανολέων και ο γιος του Πέτρος από το Κουστογέρακο. Εκτός από τη σπάνια ομορφιά του τοπίου έχει καταγραφεί και από την ιστορία ως τόπος μαρτυρίου. Υπάρχουν και άλλα μοναστήρια στο νομό, τα οποία είναι νεότερης κατασκευής και για τα οποία δεν έχουμε να αναφέρουμε κάτι ιστορικής σημασίας. (ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ,1999)

Εικόνα 54: Μονή Χρυσοκαλίτισσας

Εικόνα 53: Μονή Χρυσοκαλίτισσας

2.7. ΦΥΣΙΚΑ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

2.7.1. ΣΠΗΛΑΙΑ

Ο νομός Χανίων μπορεί να χαρακτηριστεί ως ο νομός της Κρήτης με τα περισσότερα σπήλαια. Πολλά απ' αυτά έχουν μέχρι σήμερα εξερευνηθεί και χαρτογραφηθεί. Αξίζει να σημειώσουμε ότι η συμβολή της σπηλαιολογικής ομάδας του Ελληνικού Ορειβατικού Συλλόγου Χανίων στην εξερεύνηση και την προστασία των σημαντικών αυτών μνημείων της φύσης είναι ανεκτίμητη. Παραθέτουμε τα σπουδαιότερα σπήλαια των Χανίων: (ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ,1999)

Σαμωνά Αποκορώνου: Ο οικισμός Σαμωνά της Κοινότητας Στύλου, απέχει από τα Χανιά 30 χιλιόμετρα περίπου. Λίγα μέτρα από τα τελευταία σπίτια του χωριού ανακαλύφθηκε το 1994 μικρό σπήλαιο με θαυμάσιο εσωτερικό διάκοσμο και μικρή λίμνη με νερό. Για την κάθοδο

Εικόνα 55: Εσωτερικό σπηλαίου Σαμωνά

χρησιμοποιείται μικρή ξύλινη σκάλα.

Κουρνά Αποκορώνου:είναι ένα από τα πιο ωραία σπήλαια των Χανίων. Βρίσκεται στη θέση Κερατιδέ δυτικά του χωριού Κουρνά, που απέχει από τα Χανιά 43 χιλιόμετρα. Η κάθοδος παρουσιάζει κάποια δυσκολία, αλλά διαθέτει ένα πλούσιο λιθωματικό διάκοσμο, με εκπληκτικές χρωματικές αποχρώσεις και φυσικές συνθέσεις.

Εικόνα 56: Εσωτερικό σπηλαίου Κουρνά

Πετσή Αποκορώνου:Στην τοποθεσία Καραβότοπος στο Κόκκινο χωριό, που απέχει 27 χιλιόμετρα από τα Χανιά, βρίσκεται το σπήλαιο της Πετσή. Η απόστασή του από το χωριό είναι μισή ώρα με τα πόδια ή 1 ώρα από τον αμαξιτό δρόμο προς το ακρωτήριο Δρέπανο. Σταλακτίτες, που μοιάζουν άλλοι με κρεμασμένους πολυέλαιους κι άλλοι με πέτρινα κρόσσια, χωρίζουν το σπήλαιο σε αίθουσες και προσθέτουν μια υπέροχη φυσική διακόσμηση. Στην επανάσταση του 1821 κατέφυγαν στο σπήλαιο 150 γυναίκες για να σωθούν. Δεν γλίτωσαν όμως από τη μανία των Τούρκων, που τα κατάσφαξαν. Λέγεται μάλιστα ότι το αίμα των αθώων αυτών θυμάτων έδωσε το όνομά του στο χωριό, που από τότε λέγεται Κόκκινο χωριό. Μέσα και κοντά στο χωριό βρίσκονται ακόμα τα δαιδαλώδη σπήλαια του Λίτσα και των Κουρούπηδων.

Κρουνερίδα Αποκορώνου:Στη χαράδρα Λαγγός νοτιοδυτικά του χωριού Βαφές που απέχει από τα Χανιά 37 χιλιόμετρα, βρίσκεται το ομώνυμο σπήλαιο με φτωχό λιθωματικό διάκοσμο, αλλά με πλούσια παρουσία στο προσκήνιο των ιστορικών εξελίξεων. Τον Αύγουστο του 1821 οι πασάδες Ρεσίτ και Οσμάν κατάσφαξαν μετά από γενναία αντίσταση 3 ημερών 130 πολεμιστές και γυναίκες. Στην ίδια χαράδρα, στη θέση Καλαμάτο, βρίσκεται άλλο σπήλαιο με μικρές αίθουσες, βάραθρα και πλούσιο σταλακτικό και σταλαγματικό υλικό.

Λεντάκα Αποκορώνου:Το σπήλαιο ανακαλύφθηκε κατά την περίοδο της γερμανικής κατοχής. Βρίσκεται κοντά και νότια του χωριού Μελιδόνη, που απέχει από τα Χανιά 32 χιλιόμετρα. Μαστοειδείς και άλλες ποικιλόμορφες συνθέσεις δημιουργούν μέσα στο σπήλαιο ένα σπάνιο οπτικό φαινόμενο και μια ανεπανάληπτη για τον επισκέπτη εμπειρία.

Χαϊνόσπηλιος Αποκορώνου: Νοτιοδυτικά του χωριού Ασή Γωνιά, που απέχει από τα Χανιά 62 χιλιόμετρα, βρίσκεται σε απότομο γκρεμό στη θέση Συκιά ή Χαϊνόσπηλιος. Το όνομά του το οφείλει στους χαϊνήδες, τους Κρητικούς δηλαδή επαναστάτες, που το χρησιμοποιούσαν ως

ορμητήριό τους. Το 1866 είχε την έδρα της εκεί η επαναστατική επιτροπή του αγώνα, καθώς και η προσωρινή κυβέρνηση της Κρήτης, που είχε οριστεί από τη Γενική Συνέλευση των Κρητών το Φεβρουάριο του 1867. Το Δεκέμβριο του 1868 οι Τούρκοι έζωσαν το σπήλαιο για να συλλάβουν τα μέλη της επιτροπής και να καταλάβουν το χωριό. Αιχμαλωτίστηκαν και σκοτώθηκαν πολλοί, χωρίς όμως και να κατορθώσουν να καταλάβουν το χωριό. Για άλλη μια φορά στην περίοδο της γερμανικής κατοχής ο Χαϊνόσπηλιος εξυπηρέτησε την εθνική υπόθεση. Ας σημειώσουμε τέλος ότι στο χωριό Ασή Γωνιά γεννήθηκε ο Παύλος Γύπαρης, γνωστός μακεδονομάχος και

υπασπιστής του Ελευθερίου Βενιζέλου.

Μαύρο Σκιάδι Αποκορώνου: Στην περιοχή του ίδιου χωριού βρίσκεται βράθρο με το όνομα αυτό. Έχει κατακόρυφο βάθος 341 μέτρα, με καταρράκτη, πηγές και μικρή λίμνη μέσα. Είναι το βαθύτερο γνωστό

βράθρο στην περιοχή των Λευκών Ορέων.

Αγιασμάτσι Σφακιών: Στους νότιους πρόποδες των Λευκών Ορέων και σε μικρή απόσταση από το Φραγκοκάστελλο βρίσκεται το χωριό Καψοδάσος, που απέχει από τα Χανιά 78 χιλιόμετρα. Σε μια βορινή βραχοπλαγιά βρίσκεται το σπήλαιο Αγιασμάτσι, στο οποίο φτάνουμε μετά από πορεία μισής ώρας από τον δρόμο ή 10 λεπτά από τον πρόχειρο δρόμο που έχει διανοιχτεί σε κοντινή απ' αυτό απόσταση. Εικόνα

57:Σπήλαιο Αγιασμάτσι

Χλαμυδόμορφες στήλες, σταλακτίτες και σταλαγμίτες, εσωτερικές αίθουσες και κοιλώματα έχουν σμιλευτεί με τέχνη στο εργαστήρι αυτό της φύσης και προσφέρουν στο σημερινό επισκέπτη ένα θαυμάσιο θέαμα. Υπήρξε λατρευτικό σπήλαιο από τους ύστερους μινωικούς χρόνους, μέχρι τη ρωμαϊκή περίοδο. Βρίσκεται πάνω από το χωριό Αράδαινα σε υψόμετρο 1000 μ. Το μήκος του είναι ένα χιλιόμετρο με άμμο και νερό στο τέρμα του. Αποτελεί πιθανόν κοίτη υπόγειου ποταμού.

Κύκλωπα Σελίνου: Ακούγεται ακόμα και αρχαίος σπήλιος, Πολύφημου, Εληγιά ή Σπηλιάρα. Βρίσκεται νοτιοανατολικά του χωριού

Λιβαδά, που απέχει από τα Χανιά 67 χιλιόμετρα. Στην περιοχή της Σούγιας. Το σπήλαιο έχει σταλακτίτες. Επειδή παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με το σπήλαιο όπου περιγράφει ο Όμηρος ως σπήλαιο του Κύκλωπα, πιστεύεται ότι ήταν αυτό το σπήλαιο

όπου έλαβε χώρα το γνωστό περιστατικό του Οδυσσέα με τους συντρόφους.

Αγία Σοφία Κισσάμου:Βρίσκεται στο χωριό Τοπόλια που απέχει από τα Χανιά 46 χιλιόμετρα. Το σπήλαιο ερευνήθηκε και χαρτογραφήθηκε. Παρουσιάζει εξαιρετική φυσική μεγαλοπρέπεια, την οποία δημιουργούν οι σταλακτίτες, οι σταλαγμίτες και οι στήλες. Παρουσιάζει ακόμα

Εικόνα 58: Σπήλαιο Αγίας Σοφίας.

αρχαιολογικό ενδιαφέρον, γιατί, καθώς μαρτυρούν τα ευρήματα που εντοπίστηκαν, το σπήλαιο χρησιμοποιήθηκε για λατρευτικούς σκοπούς. Το άγριο φαράγγι του Κουτσουματάδω με τη γύρω φύση δημιουργεί ένα μεγαλειώδες θέαμα. Κάθε χρόνο στις 25 Δεκεμβρίου τελείται η θεία λειτουργία των Χριστουγέννων μέσα στην εκκλησία του σπηλαιίου, από τον Μητροπολίτη Κισσάμου και Σελίνου. Έχει μέσα εκκλησάκι της Αγίας Σοφίας.

Ζουρέ Σελίνου:Βρίσκεται στο χωριό Αζωγυρές, που απέχει από τα Χανιά 73 χιλιόμετρα. Είναι ιερό σπήλαιο και συνδέεται με την ιστορία των 99 Αγίων Πατέρων. Στο σπήλαιο αυτό κατέφυγαν οι 99 Θεοφόροι Πατέρες, με επικεφαλής τον Άγιο Ιωάννη τον Ερημίτη. Εκεί ασκήτευαν και πέθαναν οι 98 πατέρες. Ο Άγιος Ιωάννης αποχωρίστηκε από τα 98 μέλη της συνοδείας και κατέφυγε στο σπήλαιο του Γουβερνέτου, προκειμένου να αφιερωθεί ολοκληρωτικά στο Θεό. Εκεί πέθανε χτυπημένος από τα βέλη κάποιου κυνηγού, που τον εξέλαβε για θήραμα.

Άλλα σπήλαια του νομού είναι:

- Το Ασφένδου Σφακίων, που βρίσκεται κοντά στο χωριό Ασφένδου, και το οποίο περιέχει τις μοναδικές προϊστορικές βραχογραφίες στη δυτική Κρήτη,
- Του Δασκαλογιάννη στα Σφακιά,
- Του Τζανή ή Χώνου στο οροπέδιο του Ομαλού,
- Το Δαιμονόσπηλιο ή Ξωτικόσπηλιο, στη διαδρομή από το Ξυλόσκαλο Ομαλού προς Γκίγκιλο,
- Το σπήλαιο στο Σταυρό Αποκορώνου, το οποίο χρησιμοποιήθηκε ως λατρευτικό κατά την ελληνιστική περίοδο,
- Το σπήλαιο της Αρκουδιώτισσας στο Ακρωτήρι. Ονομάστηκε έτσι από το σταλαγμίτη που βρίσκεται σε αυτό και έχει τη μορφή αρκούδας,
- Το Καθολικό Ακρωτηρίου, στο οποίο έζησε ο Άγιος Ιωάννης ο Ερημίτης,
- Η Κερασπηλιώτισσα Κυδωνίας, κοντά στο χωριό Βρύσσες Αποκορώνου, και

- Ο Ξωτικόσπηλιος Κισσάμου, κοντά στην παραλιακή περιοχή της κοινότητας Αφράτα.

2.7.2.ΦΑΡΑΓΓΙΑ

Ο νομός Χανίων διαθέτει περισσότερα από 50 φαράγγια στα οποία συνυπάρχουν η ομορφιά, η αγριάδα, η ιστορία και το φυσικό μεγαλείο.(www.chania.gr)

Φαράγγι Σαμαριάς

Το φαράγγι της Σαμαριάς είναι το πιο γνωστό από τα πολλά που υπάρχουν στην Κρήτη, έχει μήκος 16χιλ., ανακηρύχθηκε Εθνικός Δρυμός το 1962 και στα δάση του βρίσκουν καταφύγιο πολλά είδη άγριων πουλιών, άγρια θηλαστικά, μεταξύ των οποίων το πολυδιαφημισμένο κρι-κρι και το κρητικό κουνάβι γνωστό ως ζουρίδα. Κάθε χρόνο περίπου 300.000 επισκέπτονται το φαράγγι.

Εικόνα 59: φαράγγι Σαμαριάς

Η διαδρομή στο φαράγγι είναι δύσκολη, ειδικά γι' αυτούς που καπνίζουν. Σας περιμένουν πολλές εκπλήξεις, μην βάλετε ψηλοτάκουνα, προτιμήστε αθλητικά παπούτσια και πάρτε μαζί σας φωτογραφική μηχανή. Η είσοδος κοστίζει 1.000 δρχ. και απαγορεύεται η διανυκτέρευση, το κάπνισμα, το άναμμα φωτιάς, το κυνήγι, το ραδιόφωνο, το ψάρεμα, το κολύμπι και τα οινοπνευματώδη ποτά. Θα φτάσετε εκεί αφού πάρετε λεωφορείο από τα Χανιά, θα κατεβείτε στο Ξυλόκαστρο, θα κατεβείτε το φαράγγι, θα σβήσετε τα πόδια της στα νερά της Αγίας Ρούμελης, θα συνεχίσετε με το караβάκι για την Χώρα των Σφακίων και τέλος, αργά πια, θα επιβιβαστείτε στο λεωφορείο πίσω για τα Χανιά.

Πίνακας 5: Εθνικοί Δρυμοί στην Ελλάδα.

Της Αγίας Ειρήνης

βρίσκεται στο Σέλινο, και είναι μικρότερο από τη Σαμαριά. Το μήκος του είναι 5-6km και το βάθος του φτάνει τα 450-500μ. δεν έχει αξιοποιηθεί ακόμα, και η εκβολή του βρίσκεται στη Σούγια.

Της Αράδενας

βρίσκεται στα Σφακιά. Έχει μήκος περίπου 7km και το βάθος του φτάνει μέχρι τα 100μ. έχει δυο εξόδους, μια στη μέση του φαραγγιού, η οποία είναι σκαλιά που ανεβαίνουν την πλαγιά του, και η άλλη βρίσκεται στην άκρη του φαραγγιού στην εκβολή του στο Διαλισκάρι, δυτικά του Λουτρού. Έχει ιστορική σημασία γιατί εκεί έγινε η τελευταία μάχη κατά των Τούρκων, το 1867, από το Δασκαλογιάννη.

Της

Νίμπρου

ξεκινάει νότια από ομώνυμο έχει 9km Κατά τη του Β'

Όνομα	Νομός	Νησί
Αίνος	Κεφαλονιά	Κεφαλονιά
Βίκος - Αώος	Ιωάννινα	-
Λευκά Όρη (φαράγγι Σαμαριάς)	Χανιά	Κρήτη
Οίτη	Φθιώτιδα	-
Όλυμπος	Πιερία	-
Παρνασσός	Φωκίδα, Βοιωτία	-
Πάρνηθα	Αττική	-
Σούνιο	Αττική	-
Πίνδος	Ιωάννινα	-
Πρέσπες	Φλώρινα	-

ακριβώς το χωριό, και μήκος περίπου. διάρκεια

Παγκοσμίου Πολέμου 12.000 στρατιώτες εγκατέλειψαν το νησί περπατώντας κατά μήκος του φαραγγιού προς τις νότιες ακτές της Κρήτης κάτω από αεροπορικά πυρά. Από εκεί φυγαδεύτηκαν από το βασιλικό ναυτικό προς την Αίγυπτο. Η χαράδρα της Ίμπρου είναι αρκετά στενή σε μερικά σημεία, με εντυπωσιακούς βράχους και

μοναδική γλωρίδα όλο το χρόνο. Η χαράδρα έχει μήκος 11 χιλιομέτρων και απαιτούνται 4-4.5 ώρες περπάτημα για να τη διασχίσετε. Η χαράδρα καταλήγει στο χωριό Κομιτάδες.

Πολύ μικρά μα καθόλου λιγότερης σημασίας είναι: τα Δώματα, του Ελιγιά, της Τρυπητής, του Ίλιγγα, του Καλλικράτη, της Θερίσου, του Χαλασέ, του Στόλου, του Καλαθά, 8 χλμ από Χανιά, Ποροφάραγγο, 14 χλμ από Χανιά, Αγιοφάραγγο, 16 χλμ από Χανιά, Αγίου Αντωνίου και Κατεβατής, 18 χλμ από Χανιά, Πόρο Μαυρέ, 16 χιλιόμετρα από τα Χανιά, καθώς και πολλά άλλα μικρότερα.

Εικόνα 60: Αλμυρίδα Ακρωτηρίου

2.7.3.ΛΙΜΝΗ ΚΟΥΡΝΑ

Είναι η μοναδική φυσική λίμνη σε νησί στην Μεσόγειο και η νοτιότερη λίμνη στην Ευρωπαϊκή ήπειρο. Η λίμνη δημιουργείται από την παρεμπόδιση του υπόγειου νερού, που κατεβαίνει από τον όγκο των Λευκών Ορέων, από τα αδιαπέραστα πετρώματα και την κατάκλιση του φυσικού κοιλώματος. Η λίμνη τροφοδοτείται από την πηγή Αμάτι και αποστραγγίζεται προς το ποταμό Δέλφινα. Η απόστασή της από την θάλασσα είναι 2.5 χιλ. Το μέγιστο μήκος της (B-N) είναι 1080 μέτρα και το μέγιστο πλάτος της (A-Δ) είναι 880 μέτρα. Καταλαμβάνει έκταση 579 στρέμματα (57.9Ha) με μέγιστο βάθος τα 22.5 μέτρα

(3.5 μέτρα κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας). Ο όγκος του νερού το καλοκαίρι ανέρχεται περίπου στα 7.5 εκατομμύρια κυβικά μέτρα. Η περιοχή της λίμνης χαρακτηρίζεται σαν τεκτονικό ρήγμα που κατακλύζεται με νερό από την πηγή "Αμάτι" (ΝΑ άκρο της λίμνης σε βάθος 16.5 μέτρα) λόγω των νεογενών αποθέσεων που εξασφαλίζουν την

Εικόνα 61: Λίμνη Κουρνά

στεγανότητα της. Απλά, φανταστείτε ένα μεγάλο κοίλωμα που τροφοδοτείται από την μία του πλευρά με νερό λόγω του πορώδους του εδάφους ενώ από την απέναντι στεγανοποιείται λόγω της φύσης των πετρωμάτων. Διαφυγές νερού έχει η λίμνη από τις Β και ΒΔ παρυφές της. Στο τμήμα αυτό από δεκαετιών έχουν γίνει έργα υπερχειλίσης και αποστράγγισης του νερού προς τις καλλιεργούμενες εκτάσεις και την θάλασσα. Η στάθμη της λίμνης κυμαίνεται με την εποχή. Την χειμερινή περίοδο και μέχρι την άνοιξη η στάθμη βρίσκεται στο χαμηλότερο επίπεδο λόγω της μείωσης του όγκου των υπογείων υδάτων από τα ορεινά, ενώ κατά την καλοκαιρινή περίοδο (και με την τήξη του χιονιού στα Λευκά Όρη που τροφοδοτούν τους υδροφόρους ορίζοντες) η στάθμη ανέρχεται. Η λίμνη αναφέρεται από τα αρχαία χρόνια με το όνομα Κορησία. Μάλιστα πιστεύεται ότι υπήρχε ιερό στις όχθες προς τιμήν της Κορησίας Αθηνάς. Στα αραβικά η λέξη Κουρνά σημαίνει λουτήρας και λίμνη. Ίσως λοιπόν οι Άραβες να ήταν αυτοί που την μετονόμασαν από Κορησία σε Κουρνά. Τα σκοτεινά νερά της λίμνης έκαναν εντύπωση σε όλους τους επισκέπτες αλλά και τους κατοίκους αφού θεωρούσαν την λίμνη χωρίς πυθμένα (άπατη). Μάλιστα περιηγητές ήδη από τα

Εικόνα 62: Λίμνη Κουρνά

χρόνια του Μεσαίωνα αναφέρονταν με δέος για το εκτιμώμενο βάθος της λίμνης. Ο μύθος αναφέρει ότι στην θέση της λίμνης βρισκόταν ένα χωριό. Κάποια μέρα ένας από τους χωρικούς πήρε την κόρη του για να πάνε στα χωράφια. Στον δρόμο έκατσαν να ξαποστάσουν και η κόρη άρχισε να

χτενίζει τα ξανθά μαλλιά της. Ο πατέρας της ενώ αρχικά την καμάρωνε, ξαφνικά την ρέχτηκε και της ρίχτηκε. Η κόρη στην απελπισία της ζήτησε να πει μοναχά τρία λόγια που ήταν

Εικόνα 63: Λίμνη Κουρνά

"Βούλα και Βουλολίμνα! Κι

εγώ στοιχείο στην λίμνα!". Αμέσως ο τόπος βούλιαξε και έγινε η λίμνη. Μάλιστα οι κάτοικοι παλαιότερα πιστεύανε ότι όσοι έχουν "αλαφρό ίσκιο" (βλέπουν δηλαδή φαντάσματα) βλέπουν στην μέση της λίμνης απάνω σε ένα βράχο μια κόρη να κάθεται και να χτενίζει τα ολόχρυσα ξανθά μαλλιά της. (www.cretetournet.gr)

Εικόνα 64: Λίμνη Κουρνά

2.7.4.ΕΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΗΣ

Στις εκβολές των ποταμών, στο χωριό που έδωσε την ονομασία του στο σημερινό Δήμο, έχει δημιουργηθεί ένα υφάλμυρο έλος από την συγκράτηση των νερών της πηγής του Αλμυρού με τεχνητό φράγμα. Εκεί χρησιμοποιούσαν τα συγκεντρωμένα νερά για την παραγωγή

Εικόνα 65: Έλος Γεωργιούπολης

ηλεκτρικού ρεύματος, πριν την ίδρυση της δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού. Το έργο εκτελέστηκε από ιδιώτη στις αρχές της δεκαετίας του 1950 και μάλιστα ήταν για την εποχή οικονομική ανάσα για την περιοχή. Το παραγόμενο ρεύμα κατόπιν πωλούταν στην περιορισμένη αγορά. Με την ίδρυση της Δημόσιας Επιχείρησης

Ηλεκτρισμού, ολόκληρη η έκταση αγοράστηκε και λειτουργεί έκτοτε με τον ίδιο μηχανολογικό εξοπλισμό και την ίδια, περίπου, παραγόμενη ποσότητα ρεύματος. Ο Αλμυρός ποταμός, που ονομάστηκε έτσι, εξαιτίας των πηγών του που ανάβλυζαν υφάλμυρο νερό, είχε παλιά βάθος ένα με δύο μέτρα ανάλογα με τη ροή του και πλάτος από 10 ως 20 μέτρα. Η πλούσια σε βλάστηση περιοχή, αποτελεί ένα σημαντικό βιότοπο και μια όαση ομορφιάς, που προσφέρεται για χαλάρωση και περίπατο, στη σκιά των εκατοντάδων Ευκαλύπτων που φύτεψαν οι πρώτοι κάτοικοι του

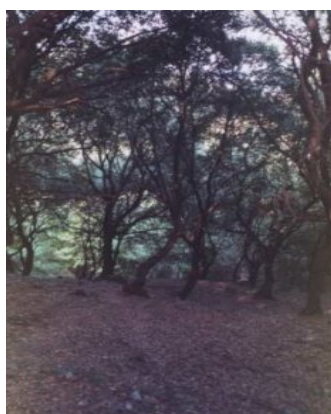
Εικόνα 66: Έλος Γεωργιούπολης

χωριού. Κάτω από την παλιά γέφυρα, ανάμεσα στις νησίδες που σχηματίζουν οι εκβολές, ψαροκάικα, βάρκες και μικρά σκάφη αναψυχής, συμπληρώνουν μια ήρεμη

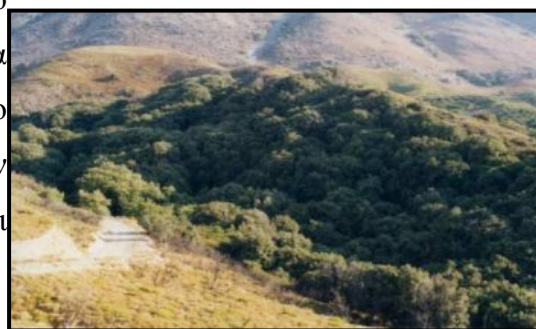
εικόνα που δεν έχει τίποτα να ζηλέψει από τους πίνακες των πιο διάσημων ζωγράφων. Το έλος λόγω της αλληλεπίδρασης του γλυκού με το αλμυρό νερό, του σχετικά μικρού βάθους του και της πυκνής παρυδάτιας βλάστησης θεωρείται από τους πλέον καταλληλότερους βιότοπους για την παρυδάτια ορνιθοπανίδα και συχνά έχουν παρατηρηθεί σπάνια πουλιά. (www.cretetournet.gr)

2.7.5. ΚΟΥΜΑΡΕΣ (ΔΑΣΟΣ ΑΡΙΑΣ)

Βρίσκεται στο δήμο Γεωργιουπόλεως. Είναι χαρακτηριστική η εμφάνιση ίσως της μοναδικής στην Κρήτη δασοσυστάδας αριάς (τοπική ονομασία αζίλακας), ενός οικοτόπου πολύ παλαιού ηλικιακά. Το συγκεκριμένο δέντρο ανήκει στην οικογένεια των Δρυών και η Κρήτη είναι το πιο ανατολικό μέρος εξάπλωσης του στην

Μεσόγειο. Είναι χαρακτηριστικό

ότι στα ορεινά υπάρχουν ακόμα σημαντικοί ερεϊκώνες που κάποτε κάλυπταν όλη την ημιορεινή ζώνη, όμως πλέον με τις

Εικόνα 67: Κουμαρές

Εικόνα 68: Συστάδα Αζίλακων

φωτιές λόγω βόσκησης έχουν

περιοριστεί. Παλαιότερα χρησιμοποιούσαν τις ρίζες των ρεικιών για τη δημιουργία κάρβουνου που χρησιμοποιούταν στις μεταλλουργικές εργασίες. (www.cretetournet.gr)

2.7.6. ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΜΠΑΛΟΥ

Δυτικότερα από τη Φαλάσαρνα και πίσω από το ακρωτήριο της Γραμβούσας βρίσκεται η λιμνοθάλασσα του Μάλου. Η θέα από ψηλά είναι πραγματικά φαντασμαγορική, άσπρη αμμουδιά και όλες οι αποχρώσεις του γαλάζιου και του πράσινου. Κατηφορίζουμε το απόκρημνο μονοπάτι και βουτάμε στα πολύ ζεστά,

αβαθή νερά. Αυτό που χαρακτηρίσα σαν άσπρη άμμο, τελικά είναι θραύσματα από εκατομμύρια μικροσκοπικά κοχύλια.

Εικόνα 69: Λιμνοθάλασσα Μπάλου

Μοναδικό μειονέκτημα της παραλίας είναι η παντελής έλλειψη σκιάς και τα μεγάλα κομμάτια πίσσας, που εκβράζει τότε τότε η θάλασσα. Ας είναι καλά όλοι οι "οικολόγοι" καπετάνιοι που διαπλέουν τη Μεσόγειο και τη βλέπουν σαν ένα μεγάλο, μπλε σκουπιδοτενεκέ. Στο Μπάλο μπορείτε να έρθετε είτε με τα πόδια ή με караβάκι από το Καστέλι. Η εκδρομή περιλαμβάνει κι επίσκεψη στο ενετικό οχυρό στο νησάκι Άγρια Γραμβούσσα. (www.chania.gr)

Εικόνα 70: Λιμνοθάλασσα Μπάλου

Εικόνα 71: Φρούριο Άγριας Γραμβούσας

2.7.7. ΕΛΑΦΟΝΗΣΙ

Κοντά στη μονή Χρυσοκαλίτισσας (σε απόσταση 5 χιλ..) βρίσκεται το Ελαφονήσι ή Λαφονήσι. Είναι μια μικρή νησίδα με θαυμάσια αμμουδιά και χρωματιστή άμμο που απέχει από τη στεριά 800μ. Επειδή τα νερά είναι ρηχά βάθους 2-3 ποδών, είναι εύκολο το πέρασμα με τα πόδια. Εκτός από τη σπάνια ομορφιά του τοπίου έχει καταγραφεί και από την ιστορία ως τόπος μαρτυρίου. Ανήμερα του Πάσχα του 1824 ο Αιγύπτιος Ιμπραήμ Πασάς κατάσφαξε 600 γυναικόπαιδα και 40 πολεμιστές που είχαν καταφύγει στην όμορφη και απόκρυφη αυτή

νησίδα, με την εντύπωση ότι τους παρείχε μεγαλύτερη ασφάλεια. Η θάλασσα άλλαξε χρώμα από το αίμα των αθών θυμάτων και για πολλά χρόνια κρανία και κόκαλα βρίσκονταν στην περιοχή, για να θυμίζουν άλλη μια μεγάλη

Εικόνα 72: Το

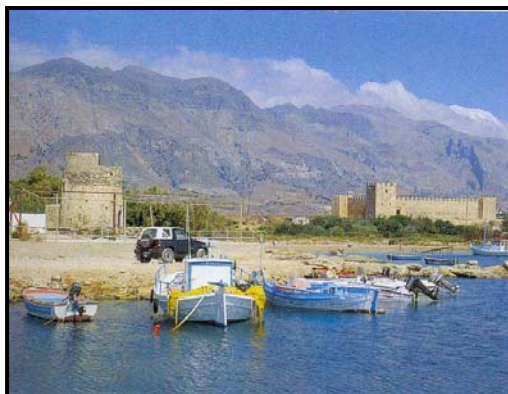
Ελαφονήσι

ανθρωποθυσία στο βωμό της ελεύθερης σκέψης και των εθνικών αξιών. (ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ,1999)

2.7.8.ΑΛΛΑ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

ΦΡΑΓΚΟΚΑΣΤΕΛΛΟ:Απέραντες,

πανέμορφες αμμουδιές δίπλα στο εντυπωσιακό φρούριο που έχτισαν οι Ενετοί το 1371 προσφέρουν ένα ειδυλλιακό τοπίο. Αξίζει να επισκεφθείτε την "Ορθή Άμμο", παραλία στα ανατολικά του Φραγκοκάστελλου, με λόφους από άμμο με απότομες πλαγιές.(www.chania.gr)

Εικόνα 73: Φραγκοκάστελλο

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΜΑΓΔΑΛΗΝΗΣ: Ιδιόρρυθμος αρχιτεκτονικός τύπος ναού με ευρυγώνια αίθουσα που καταλήγει σε διακοσμητικό τρούλο ρωσικής μορφής. Περιβάλλεται από περιμετρική στοά. Κτίστηκε την περίοδο 1901 -1903 από τον ύπατο αρμοστή Κρήτης Πρίγκιπα Γεώργιο και ονομάστηκε έτσι σε ανάμνηση της διαμονής στα Χανιά της αδελφής του Μαρίας συζύγου του Μεγάλου Δούκα της Ρωσίας Γεωργίου. Ο Πρίγκιπας έφερε τα σχέδια από τη Ρωσία και κατέθεσε 10.000 ρούβλια για την ανέγερση του ναού. Τα εγκαίνια έγιναν στις 6 Ιανουαρίου 1903 σε στενό οικογενειακό κύκλο με την παρουσία της βασίλισσας Όλγας της Ελλάδος και του Πρίγκιπα Γεώργιου. Μετά την αναχώρηση του ο Πρίγκιπας επέστρεψε το ναό στο Δήμο Χανίων και στη Χαλέπα.(www.chania.gr)

Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΧΑΝΙΩΝ: Το κτίριο βρίσκεται στην οδό Χάληδων και αποτελεί τμήμα ενός ενιαίου κτιριακού όγκου καταλαμβάνοντας το ακραίο από τα τρία όμοια μέρη της κύριας όψης του. Είναι τυπικό δείγμα Νεοκλασικής Ελληνικής Αρχιτεκτονικής στα τέλη του 19ου αρχές 20ου των εμπορικών και βιομηχανικών κτιρίων. Οι τοιχοποιίες του είναι κατασκευασμένες από λιθοδομές εξωτερικά ανεπίχριστες. Στην πρόσοψη επί της οδού Χάληδων, η τοιχοποιία είναι ισόδομη, οι λίθοι της είναι άριστα λαξευμένοι και το αισθητικό

αποτέλεσμα επιβλητικό. Τα ανοίγματα του Ισογείου ακολουθούν τους κανόνες των εμπορικών Νεοκλασικών κτιρίων. Ανάμεσα στους αυστηρούς ισόδομους πεσσούς αναπτύσσονται και τα ανοίγματα του Α' ορόφου. Οι περίτεχνες απολήξεις των πεσσών συγκρατούν το γείσο, ελαφρά διακοσμημένο με ανάγλυφες ταινίες που καταλήγει η στέγη. (www.chania.gr)

Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΧΑΝΙΩΝ: Εντυπωσιακή για το μέγεθος και τη μορφή της είναι η Δημοτική Αγορά κτισμένη πάνω στα υπολείμματα του προμαχώνα Piatta Forma. Τη μελέτη κατασκευής συνέταξε ο Κ. Δρανδάκης. Το σχήμα της είναι σταυροειδές με τα 76 καταστήματα της διαταγμένα κατά ομάδες στις τέσσερις κεραίες του σταυρού. Ιδιαίτερα φροντισμένη είναι η κύρια νότια όψη, κατασκευασμένη από λαξευτό πωρόλιθο με αρχιτεκτονικά στοιχεία που συνδέονται κυρίως με την τοπική παράδοση, όπως διαμορφώθηκε από την περίοδο της Ενετοκρατίας. Η κατασκευή ολοκληρώθηκε το 1913 και τα εγκαίνια έγιναν από τον πρωθυπουργό Ελευθέριο Βενιζέλο στις 4 Δεκεμβρίου 1913, με την ευκαιρία των εκδηλώσεων της ένωσης της Κρήτης.

Εικόνα 74: Δημοτική Αγορά Χανίων

ΤΖΑΜΙ ΤΟΥ ΚΙΟΥΤΣΟΥΚ ΧΑΣΑΝ

Η ΓΙΑΛΙ ΤΖΑΜΙΣΙ: Είναι το μοναδικό από τα σωζόμενα τζαμιά της πόλης που ανάγεται στο β' μισό του 17ου αιώνα. Κτίστηκε προς τιμήν του

πρώτου φρουράρχου των Χανίων Κιουτσούκ Χασάν και μετά από έρευνα της 13ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, διαπιστώθηκε ότι στη θέση του υπήρχε μικρός μονόχωρος ναός. Το τζαμί είναι ένα κυβικό κτίσμα και καλύπτεται από ένα μεγάλο ημισφαιρικό χωρίς τύμπανο τρούλο που τον στηρίζουν τέσσερα περίτεχνα πέτρινα τόξα. Από τη δυτική και τη βόρεια πλευρά του περιβάλλεται από στοά στεγασμένη από έξι μικρούς τρούλους χωρίς τύμπανο. Αρχικά η στοά ήταν ανοικτή όπως συνηθίζεται στα τζαμιά. Γύρω στα 1880 η στοά μετατράπηκε σε κλειστή με τοξωτά ανοίγματα και έντονα νεοκλασικό ύφος. Το τέμενος Κιουτσούκ (μικρού) Χασάν ή Γιαλί Τζαμισί (τζαμί του γιαλού), όπως επικράτησε να λέγεται, λαμπρό δείγμα ισλαμικής τέχνης της Αναγέννησης, ήταν έργο Αρμενίου αρχιτέκτονα, που είχε κατασκευάσει και άλλο όμοιό του στο χωριό Σπανιάκο του Σελίνου. Το τζαμί, στην αυλή του οποίου υπήρχαν φοινικόδεντρα και τάφοι πασάδων και γενιτσάρων,

σταμάτησε τη λειτουργία του το 1923 και σήμερα είναι αναπαλαιωμένο, χωρίς όμως τον μικρό αλλά γραφικό μιναρέ του που κατεδαφίστηκε το 1920 (κατ' άλλους το 1939). Κατά καιρούς χρησιμοποιήθηκε ως Αρχαιολογικό Μουσείο Χανίων, αποθήκη, μουσείο λαϊκής τέχνης, Γραφείο Πληροφοριών του ΕΟΤ και προσφάτως ως χώρος εκδηλώσεων και εκθέσεων. (www.chania.gr)

Υπάρχουν βέβαια και πολλά άλλα αξιοθέατα που δεν αναφέρονται, γιατί δεν θα έφτανε ένα ολόκληρο βιβλίο, όπως το γερμανικό νεκροταφείο στο Μάλεμε, η παραλία της Γεωργιούπολης, η οποία είναι από τις μεγαλύτερες του νομού, το αγγλικό νεκροταφείο στη Σούδα, το φρούριο Ιτζεδίν, πάνω από τον κόλπο της Σούδας, επίσης το φρούριο του Καλαμιού απέναντι από το Ιτζεδίν, ο μητροπολιτικός ναός των Χανίων, το μέγαρο της νομαρχίας, το φρούριο Φιρκά, τα πανέμορφα Σφακιά, το παραδοσιακό χωριό Μηλιά, το πάρκο Ειρήνης και Φιλίας στη Μηλιά, οι νήσοι Γαύδος, Γαυδοπούλα, Παξιμάδια Άγιοι Θεόδωροι και άλλα αναρίθμητα μέρη είτε τεχνητά ή φυσικά.

(www.chania.gr)

Εικόνα 75: Ηλιοβασίλεμα στα Σφακιά

2.8. ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Η κρητική λαϊκή παραδοσιακή που αποτυπώνεται κυρίως σε, υφαντά, σεβρέδες, χαλιά πετσέτες κ.λ.π και εκφράζει την αίσθηση της ομορφιάς και της καλλιτεχνικής διάθεσης των κατοίκων των Χανίων. Απλές γυναίκες χωριών, αλλά και συνεταιριστικές οργανώσεις κατασκευάζουν κεντητά από μετάξι ή μαλλί. Χειροτεχνήματα από γυαλί, ξύλο και μέταλλο, καθώς και εργαστήρια με είδη κεραμικής, ξυλογλυπτικής καθώς και μεταλλουργίας. Στο Γαβαλοχώρι υπάρχει Γυναικείος Συνεταιρισμός που ασχολείται με την παλιά τέχνη της κατασκευής

δαντέλας ("κοπανέλι") και γενικότερα με δραστηριότητες Αγροτουρισμού. (www.4crete.gr)

Εικόνα 76: Παραδοσιακό υφαντό στον αργαλειό, η λεγόμενη κουρελού

Ιδιόμορφη επίσης τέχνη είναι η παραγωγή των στιβανιών στην οδό Σκρύδλοφ στα Χανιά όπου κυριαρχούσα οσμή είναι αυτή του κατεργασμένου δέρματος. Χαρακτηριστικά είναι και τα κρητικά μαχαίρια με τα ευρηματικά τετράστιχα, οι ξακουστές μαντινάδες, η παραδοσιακή κρητική φορεσιά με τη βράκα και το κεφαλομάντηλο, τα οποία συναντάμε πιο σπάνια σήμερα, καθώς και η πατροπαράδοτη κρητική φιλοξενία, την οποία τόσο απλόχερα προσφέρουν οι κρητικοί, σε όλο τον κόσμο που επισκέπτεται το νησί τους. (www.4crete.gr)

Παράδοση αποτελεί επίσης και το φαγητό στο νομό. Στην Κρήτη, παράγονται πολλών και διαφόρων τύπων τυριά, τα οποία υπάρχουν σε πικάντικη, αλμυρή, αλλά και σε κάπως πιο γλυκιά γεύση (ανάλογα με το είδος). Τα ντόπια παραδοσιακά φαγητά, είναι φτιαγμένα με πατροπαράδοτες Κρητικές συνταγές, που διαφέρουν ανά νομό. Κάποια από αυτά είναι: Το παραδοσιακό Κρητικό πιλάφι, η κρεατότουρτα, οι μπουμπουριστοί χοχλιοί (σαλιγκάρια), τα καλιτσούνια και οι Σφακιανές πίτες, κρέας στιφάδο ή καπαμά, ντολμαδάκια, τσιγαριαστό κρέας, μπουρέκι, στάκα, ντάκος, κακαβιά και πολλά άλλα. Επίσης, φτιάχνονται παραδοσιακά γλυκά, με αγνά και ντόπια υλικά, που διαφέρουν κατά περιοχές. (www.4crete.gr)

Στον νομό, υπάρχουν μαγαζιά, με παραδοσιακή Κρητική μουσική και τραγούδια, (που ξεχωρίζουν με την μεγάλη ποικιλία τους), και μιλούν για την αγάπη, τον έρωτα, τα πάθη και τον πόθο για την ελευθερία του Κρητικού λαού (που αναφέρονται στους απελευθερωτικούς αγώνες του νησιού). Τα τραγούδια αυτά, ομορφαίνουν υπό τους ήχους των Κρητικών οργάνων, του βιολιού, της λύρας και του λαγούτου. Άλλωστε, τα δημοτικά τραγούδια της Κρήτης, συνεχίζουν μια μακραίωνη μουσική παράδοση και είναι άλλοτε επιβλητικά και αυστηρά (τα λεγόμενα " ριζίτικα") και άλλοτε, διακρίνονται από μια ηδυπάθεια και σαφήνεια στην έκφραση, παίρνοντας με αυτόν τον τρόπο, την όψη πρωτογενών έργων τέχνης. Συμπλήρωμα των τραγουδιών αυτών αποτελούν οι παραδοσιακοί κρητικοί χοροί, που είναι

ξακουστοί, για τη χάρη και τη μεγαλοπρέπεια τους. Ο Χανιώτης, ο Πεντοζάλης, ο Καστρινός, η Σούστα είναι μερικοί από αυτούς.

(www.4crete.gr)

Εικόνα 76: Στιγμιότυπο κρητικού χορού.

Τα Χανιά παρουσιάζουν έντονη πολιτιστική δραστηριότητα, ιδιαίτερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες ή σε διάφορες επετείους. Πολλές εκδηλώσεις γίνονται στην πόλη των Χανίων. Τέτοιες είναι: Παιδική Ανυπακοή, Αθλητισμός και Γυναίκα, Αθλητισμός και Εργαζόμενος, Αθλητισμός και Παιδί (Κατεύθυνση Ποδόσφαιρο), Προετοιμασία Υποψηφίων για Τ.Ε.Φ.Α.Α. Και Στρατιωτικές Σχολές, Άσκηση στους Βρεφονηπιακούς Σταθμούς, Άσκηση στην Τρίτη Ηλικία, Άσκηση για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (Α.Μ.Ε.Α.), Καλοκαιρινό Φεστιβάλ, Θερινός κινηματογράφος στον κήπο. Θα αναλύσουμε κάποιες, για να καταλάβουμε καλύτερα τη διαδικασία τους .

Στο δημοτικό κήπο των Χανίων, βρίσκεται ο θερινός κινηματογράφος. Σ' αυτόν γίνονται καθημερινά δύο παραστάσεις ξενόγλωσσων και ελληνικών ταινιών. Ο φορέας διοργάνωσης αυτής της εκδήλωσης είναι ο δήμος Χανίων, και ο υπεύθυνος για τη διεξαγωγή της, η Δημοτική Πολιτιστική Επιχείρηση Χανίων. (Δ.Η.Π.Ε.Χ)

Εικόνα 76: Δημοτικός κήπος

Κάθε καλοκαίρι γίνεται στην πόλη των Χανίων το καλοκαιρινό φεστιβάλ. Είναι καλλιτεχνικές εκδηλώσεις που περιλαμβάνουν συναυλίες, θέατρο, χορό, εικαστικά κ.τ.λ. πραγματοποιούνται στο θέατρο Ανατολικής Τάφρου. Φορέας διοργάνωσης είναι ο δήμος Χανίων και υπεύθυνος διοργάνωσης η Δ.Η.Π.Ε.Χ. (www.chania.gr)

Άλλη εκδήλωση που γίνεται στο νομό είναι αυτή της παιδικής ανυπακοής. Γίνεται στο Νέο Δημοτικό Σχολείο Βαμβακόπουλου και Φορέας Διοργάνωσης είναι ο Δήμος Θερίσου. Υπεύθυνος για τη διεξαγωγή της εκδήλωσης είναι ο Πολιτιστικός Σύλλογος Βαμβακόπουλου 'Ο Πλάτανος'. Ειδικός ψυχολόγος ενημερώνει σε θέματα

ανυπακοής των παιδιών και στη συνέχεια οι γονείς μπορούν να υποβάλλουν ερωτήσεις για σχετικά ζητήματα που τους απασχολούν. Στο χώρο του σχολείου γίνεται και έκθεση παιδικού βιβλίου της οποίας ένα μέρος των εσόδων διατίθεται για τις ανάγκες του σχολείου. Τέλος οι γυναίκες του συλλόγου προσφέρουν σπιτικές νοστιμιές, τα έσοδα των οποίων αποστέλλονται στη UNISEF. (www.chania.gr)

Τέλος υπάρχουν και εποχιακές εκδηλώσεις, όπως: τα Πλακιανά, προς τιμή του Μιχάλη Παπαδάκη, η Πλακιανού, ενός καλού λυράρη των τελευταίων χρόνων τα οποία γίνονται κάθε Καλοκαίρι στην Πλάκα, το καρναβάλι της Σούδας, το οποίο γίνεται την τελευταία Κυριακή της Αποκριάς, η γιορτή του κρασιού και κερασιού στις Βούβες, η γιορτή των κλυδώνων στο Καστέλι, κ.τ.λ. (www.chania.gr)

Εικόνα 77: Αγία Ρουμέλη

3.ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΩΔΟΜΗ

3.1.ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ

Τουριστική ανωδομή μιας περιοχής είναι οι δευτερεύουσες εγκαταστάσεις που βοηθούν στην εξυπηρέτηση των επισκεπτών της. Τέτοιες είναι τα ξενοδοχεία, τα ενοικιαζόμενα δωμάτια, τα τουριστικά γραφεία, τα γραφεία ενοικίασεως αυτοκινήτων, οι ναυτιλιακές εταιρίες, οι αεροπορικές εταιρίες, κ.α. Στο νομό υπάρχουν πολλά ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα διαμερίσματα, διάσπαρτα, για να εξυπηρετήσουν την ανάγκη των επισκεπτών για διαμονή. Τα πιο πολλά είναι χτισμένα κατά μήκος του βόρειου οδικού άξονα, μέρος που είναι αρκετά πιο αναπτυγμένο, από το νότιο τμήμα του νομού. Παρακάτω θα εξετάσουμε τις μονάδες

αυτές, καθώς και τις υπηρεσίες που προσφέρουν βάσει κατηγορίας, προσεγγίζοντας περίπου τα χαρακτηριστικά και τις υπηρεσίες της κάθε μιας: (www.grhotels.gr)

- Κατηγορία DELUXE: υπάρχουν αρκετά ξενοδοχεία στο νομό που υπάγονται σε αυτή την κατηγορία. Τα πιο πολλά βρίσκονται σε περιοχές με μεγάλη τουριστική κίνηση. Τέτοιες είναι η Αγία Μαρίνα, ο Πλατανιάς, η Γεωργιούπολη, κ.α. Είναι ανοικτά κατά μέσο όρο από Μάρτιο έως Νοέμβριο, με εξαίρεση βέβαια τα ξενοδοχεία πόλεως που είναι ανοικτά όλο το χρόνο. Στην κατηγορία αυτή των ξενοδοχείων υπάρχουν πολλές προσφερόμενες υπηρεσίες προς τους πελάτες, όπως πισίνες, εστιατόρια, bars, παιδότοποι, αίθουσες ψυχαγωγίας, γήπεδα αθλημάτων, αίθουσα internet, ξαπλώστρες στην παραλία, κομμωτήριο, καθαριστήριο, μαγαζιά, υπηρεσία δωματίων, δορυφορική τηλεόραση, αίθουσες συσκέψεων, γυμναστήριο, σάουνα, μασέρ, και πολλές άλλες που εξαρτώνται από το κάθε ξενοδοχείο. Οι παραπάνω αποτελούν κατά προσέγγιση τις υπηρεσίες των DELUXE ξενοδοχείων.
- Ξενοδοχεία Α' κατηγορίας υπάρχουν πολλά ξενοδοχεία τέτοιας κατηγορίας στο νησί. Σε συνάρτηση με το μέρος που βρίσκονται, υπολογίζεται και η διάρκεια λειτουργίας τους. Όσα βρίσκονται στην πόλη είναι ανοικτά όλο το χρόνο, ενώ όσα βρίσκονται σε τουριστικά μέρη του νομού, μόνο κατά τη θερινή περίοδο. Προσφέρουν λιγότερες υπηρεσίες από τα DELUXE, όπως είναι: εστιατόριο, bars, πισίνα, υπηρεσία δωματίων, αίθουσες ψυχαγωγίας, δορυφορική τηλεόραση, internet, ίσως και κάποιο γήπεδο αθλημάτων.
- Ξενοδοχεία Β' κατηγορίας: υπάρχουν αρκετά διασκορπισμένα στο νησί, και δεν είναι απαραίτητο να βρίσκονται σε τουριστικό μέρος. Προσφέρουν λιγότερες υπηρεσίες από τα προηγούμενα, όπως εστιατόριο, bar, υπηρεσία δωματίων, δορυφορική τηλεόραση, πάρκινγκ. Οι τιμές τους είναι συνήθως χαμηλότερες, και είναι είτε εποχιακά, ή ανοικτά όλο το χρόνο.
- Ξενοδοχεία Γ' κατηγορίας: είναι περίπου σαν τα ξενοδοχεία της Β' κατηγορίας, μόνο που σε αυτή την περίπτωση, οι μόνες υπηρεσίες που προσφέρουν είναι οι ανέσεις των δωματίων(κλιματισμός, mini bar, τηλεόραση), πάρκινγκ και πρωινό(όχι πάντα).
- Ενοικιαζόμενα δωμάτια η διαμερίσματα: όσον αφορά τα δωμάτια, είναι αυτό που λέει και η ονομασία τους, δωμάτια μόνο για διαμονή. Δεν προσφέρουν καμία υπηρεσία, ίσως μόνο αλλαγή ιματισμού και πάρκινγκ. Όσον αφορά τα

διαμερίσματα, προσφέρουν κάτι παραπάνω γιατί είναι μεγαλύτερα σε μέγεθος. Συνήθως εκτός του δωμάτιο ύπνου έχουν και ένα μικρό σαλονάκι με κουζίνα για την καλύτερη εξυπηρέτηση του πελάτη.

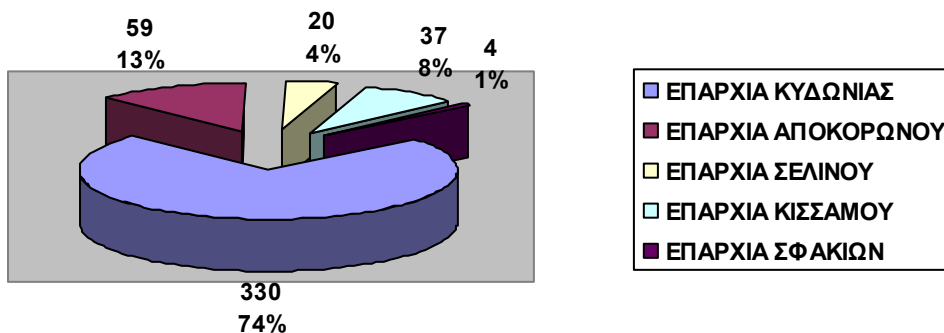
Σύμφωνα με το Ελληνικό Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο στο νομό υπάρχουν κατά προσέγγιση 455 περίπου ξενοδοχεία. Από αυτά περίπου τα 330 βρίσκονται στην επαρχία Κυδωνίας, δηλαδή το 74 % όλου του νομού, τα 59 βρίσκονται στην επαρχία Αποκόρωνα, το 13 % περίπου, τα 37 στην επαρχία Κισσάμου, το 8 % περίπου, τα 20 βρίσκονται στην επαρχία Σελίνου, το 4 % περίπου, και τα υπόλοιπα 4 στην επαρχία Σφακίων, το 1 % περίπου.

ΜΕΡΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΥΔΩΝΙΑΣ	330	74
ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ	59	13
ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΕΛΙΝΟΥ	20	4
ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΙΣΣΑΜΟΥ	37	8
ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	4	1

Πίνακας 6 : Ξενοδοχεία νομού Χανίων

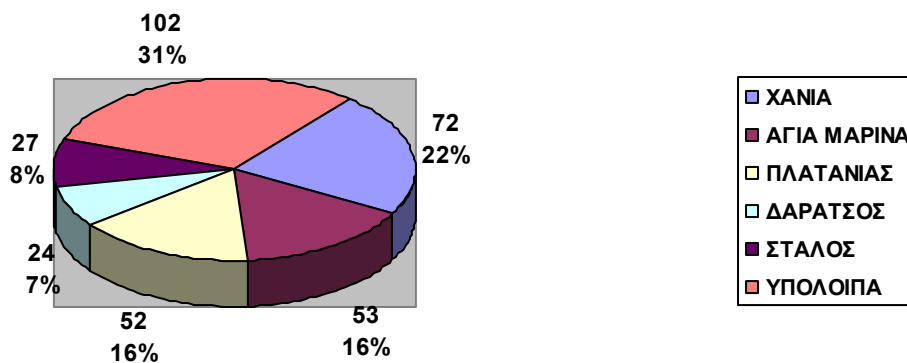
Τα ξενοδοχεία αυτά είναι διανεμημένα στα πιο τουριστικά μέρη του νομού όπως την Αγία Μαρίνα, τη Γεωργιούπολη, το Καβρό, το Πλατανιά, τον Καλαθά.....Όπως βλέπουμε και από την ποσοστιαία κατανομή, η επαρχία Κυδωνίας έρχεται πρώτη σε ξενοδοχεία επειδή η περιοχή του Πλατανιά της Αγίας Μαρίνας και των Χανίων ανήκει σε αυτή. Ακολουθεί η επαρχία Αποκορώνου η οποία μέσα στα όρια της περιλαμβάνει την Γεωργιούπολη και τον Κουρνά κατά κύριο λόγο.(www.grhotels.gr)

Γράφημα 1: κατανομή ξενοδοχείων ανά επαρχία

Πιο αναλυτικά στην επαρχία Κυδωνίας υπάρχουν 330 ξενοδοχεία, από τα οποία 72 βρίσκονται στην πόλη των Χανίων, 53 στην Αγια Μαρίνα, 52 στον Πλατανιά, 27 στο Σταλό, 24 στο Δαράτσο, και τα υπόλοιπα σε διάφορες άλλες περιοχές οι οποίες είναι από τις πιο τουριστικές περιοχές στην επαρχία.

Γράφημα 2: κατανομή ξενοδοχείων στην επαρχία Κυδωνίας ανά περιοχή

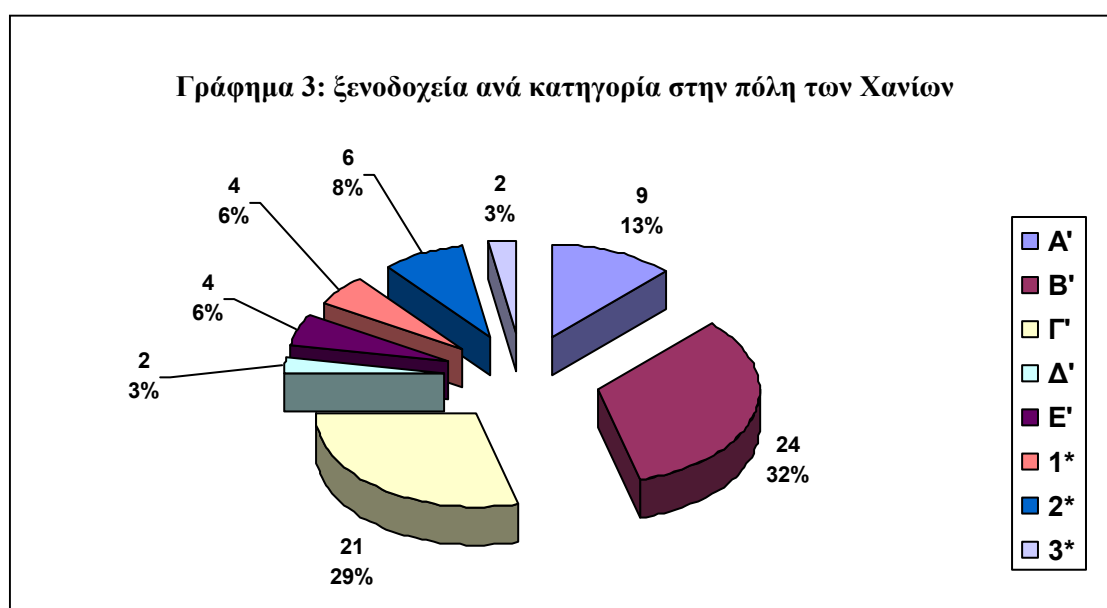

Όπως βλέπουμε το μεγαλύτερο ποσοστό σε ξενοδοχεία βρίσκεται στην πόλη των Χανίων, που είναι και η πρωτεύουσα του νόμου με 22% του συνόλου, και ακολουθούν η Αγία Μαρίνα και ο Πλατανιάς, εξίσου πολύ τουριστικές περιοχές με 16% επί του συνόλου αντίστοιχα. (www.grhotels.gr)

Εξετάζοντας για παράδειγμα την περιοχή των Χανίων, η οποία έχει το μεγαλύτερο αριθμό ξενοδοχείων μπορούμε να δούμε κατά προσέγγιση ότι οι κατηγορίες των ξενοδοχείων ποικίλλουν και έχουν ως εξής:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΧΑΝΙΑ
Α'	9
Β'	24
Γ'	21
Δ'	2
Ε'	4
1*	4
2*	6
3*	2

Πίνακας 7: Ξενοδοχεία ανά κατηγορία στα Χανιά

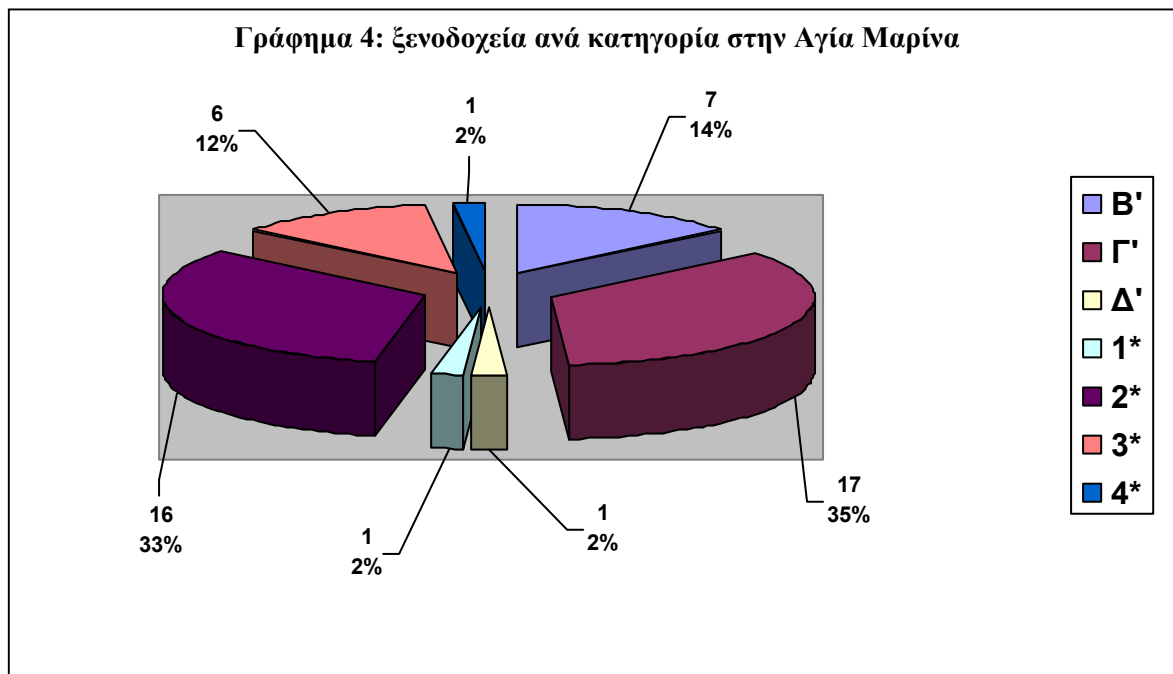

Από το παραπάνω γράφημα μπορούμε να δούμε ότι τα περισσότερα ξενοδοχεία στα Χανιά είναι Β' και Γ' κατηγορίας, δηλαδή πιο πολύ πλησιάζουν στα ξενοδοχεία πόλεως. Εξυπηρετούν συνήθως άτομα που έρχονται για επαγγελματικούς λόγους στην πόλη. Εξετάζοντας τώρα μια πιο τουριστική περιοχή όπως αυτή της Αγίας Μαρίνας, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι: (www.grhotels.gr)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ
Β'	7
Γ'	17
Δ'	1
1*	1

2*	16
3*	6
4*	1

Πίνακας 8: ξενοδοχεία ανά κατηγορία στην Αγία Μαρίνα

Βάσει των παραπάνω στοιχείων και συγκρίνοντας τα ξενοδοχεία στα Χανιά και τα ξενοδοχεία στην Αγία Μαρίνα μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι στις τουριστικές περιοχές τα ξενοδοχεία πολυτελείας υπερισχύουν των απλών ξενοδοχείων με 51% έναντι 49%. Αυτό συμβαίνει γιατί σε αυτές τις περιοχές είναι μεγαλύτερη η ανάγκη για ικανοποίηση των ξένων επισκεπτών του νόμου.

Γενικότερα σε όλες τις τουριστικές περιοχές τα περισσότερα ξενοδοχεία είναι συνήθως πολυτελείας και αρκετά τρίτης κατηγορίας. Αυτό γίνεται κατά κύριο λόγο για να εξυπηρετηθούν οι δυο αντίθετες άκρες πελατών, δηλαδή αυτοί που θέλουν να κάνουν οικονομικές διακοπές και αυτοί που θέλουν να κάνουν πολυτελείς διακοπές.

3.2.ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ & ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΝΟΙΚΙΑΣΕΩΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

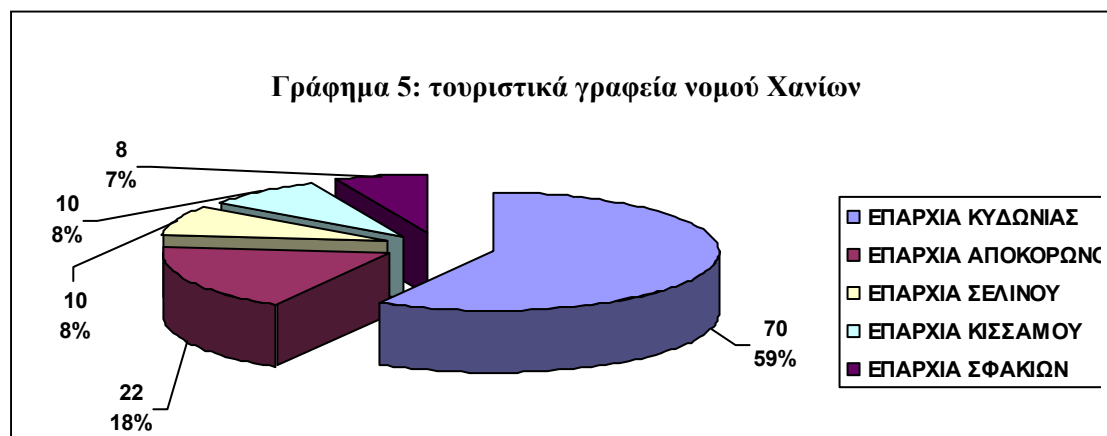
Ο νομός Χανίων διαθέτει αρκετά τουριστικά γραφεία, τα οποία εξυπηρετούν τη συνεχώς αυξανόμενη τουριστική κίνηση. οι αρμοδιότητες των γραφείων αυτών είναι

η οργάνωση εκδρομών, η ενοικίαση ξενοδοχείων, καθώς και αυτοκινήτων και η έκδοση εισιτηρίων τόσο ακτοπλοϊκών, όσο και αεροπορικών. Εκτός από τις παραπάνω αρμοδιότητες τους, μερικά ασχολούνται με τον εισερχόμενο τουρισμό στα Χανιά, μέσω της συνεργασίας τους με μεγάλα ταξιδιωτικά γραφεία του εξωτερικού, όπως TUI, NECKERMANN..κ.α.

Στο νομό υπάρχουν περίπου 120 τουριστικά γραφεία. Από αυτά 70 περίπου βρίσκονται στην επαρχία Κυδωνίας, δηλαδή περίπου το 58,33 % του νομού, 22 στην επαρχία Αποκορώνου, περίπου το 18,33 % του νομού, 10 στην επαρχία Σελίνου το 8,33 %, 10 στην επαρχία Κισσάμου, το 8,33 % και 8 στην επαρχία Σφακίων το 6,66 %.(www.chania.gr)

ΜΕΡΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΥΔΩΝΙΑΣ	70	58,33
ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ	22	18,33
ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΕΛΙΝΟΥ	10	8,33
ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΙΣΣΑΜΟΥ	10	8,33
ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	8	6,66

Πίνακας 9: αριθμός τουριστικών γραφείων στα Χανιά

Τα γραφεία αυτά στο μεγαλύτερο μέρος τους αποτελούν κεντρικά πρακτορεία και όχι υποκαταστήματα. Αξίζει να σημειωθεί, ότι τα περισσότερα διαθέτουν υποκαταστήματα σε όλο τον νομό, καθώς και στους υπόλοιπους νομούς της Κρήτης για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών τους.

Τα Χανιά είναι ένας νομός με παρά πολλά αξιοθέατα. Δεν είναι δυνατόν να τον γυρίσεις όλο αν δεν έχεις κάποιο μεταφορικό μέσο. Για το λόγο αυτό υπάρχουν τα διάφορα γραφεία ενοικίασης αυτοκινήτων. Τα γραφεία αυτά παρέχουν αυτοκίνητα σε άτομα που είναι διατεθειμένα να πληρώσουν κάποιο χρηματικό πόσο την ημέρα, για να νοικιάσουν ένα μεταφορικό μέσο το οποίο θα τους επιτρέψει να δουν τα αξιοθέατα. Το καλοκαίρι το πόσο αυτό είναι αρκετά υψηλό, ενώ το χειμώνα χαμηλότερο. Η τιμή της ενοικίασης υπολογίζεται ανάλογα με την κατηγορία που ανήκει το αυτοκίνητο και τις ημέρες που θέλει ο πελάτης να το νοικιάσει.

Τα γραφεία ενοικίασεως αυτοκινήτων στο νομό είναι σχετικά λιγότερα από τα τουριστικά γραφεία. Ο αριθμός τους φτάνει στα 50 περίπου, και είναι αυτά που ασχολούνται αποκλειστικά και μόνο με την ενοικίαση αυτοκινήτων, και έχουν ως έδρα τους το νομό Χανίων. Από αυτά 20 περίπου βρίσκονται στην επαρχία Κυδωνίας, δηλαδή το 40% , 8 στην επαρχία Κισσάμου, το 16% , 7 στην επαρχία Σελίνου, το 14% , 5 στην επαρχία Σφακίων, το 10% και 10 στην επαρχία Αποκορώνου, το 20%.
(www.chania.gr)

ΜΕΡΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΥΔΩΝΙΑΣ	20	40
ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ	10	20
ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΕΛΙΝΟΥ	7	14
ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΙΣΣΑΜΟΥ	8	16
ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	5	10

Πίνακας 10 : αριθμός γραφείων ενοικίασεως αυτοκινήτων στα Χανιά

Υπάρχουν και τουριστικά γραφεία που νοικιάζουν αυτοκίνητα, καθώς και υποκαταστήματα μεγάλων γραφείων, τα οποία έχουν ως έδρα, συνήθως την Αθήνα,

την Θεσσαλονίκη, κ.τ.λ, όπως η BUDGET, η AVIS, η EUROPECAR, τα οποία είναι διάσπαρτα στο νομό, κατά κύριο λόγο στις τουριστικές περιοχές του.

Τα γραφεία αυτά, όπως και τα υποκαταστήματα τους είναι πολύ χρήσιμα στους επισκέπτες, γιατί εξυπηρετούν την ανάγκη τους για μετακίνηση, και την γνωριμία τους με τις ομορφιές του νομού, γεγονός που οδηγεί συνήθως στην απόφαση να ξανακάνουν διακοπές στα Χανιά, κάποια στιγμή στο μέλλον.

3.3.ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Τα Χανιά όπως και ολόκληρο το νησί της Κρήτης, δεν διαθέτουν αεροπορικές εταιρείες. Την ανάγκη για μετακίνηση προς άλλες περιοχές της Ελλάδας καλύπτουν δυο εταιρείες, οι ΟΛΥΜΠΙΑΚΕΣ ΑΕΡΟΓΡΑΜΜΕΣ(Ολυμπιακή Αεροπορία) και η ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ(AEGEAN AIRLINES). Οι ολυμπιακές αερογραμμές είναι παλιά εταιρεία, η οποία ιδρύθηκε από τον Ωνάση και παραχωρήθηκε στο ελληνικό κράτος. Διαθέτει αρκετά αεροπλάνα και εκτελεί τόσο δρομολόγια εσωτερικού προς όλες τις πόλεις της Ελλάδας, Αθηνά, Θεσσαλονίκη, Αλεξανδρούπολη, Ρόδο, Κέρκυρα, Ιωάννινα, κ.α, όσο και εξωτερικού, προς Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, νέα Υόρκη, κ.α. δεν διαθέτει την καλύτερη οργάνωση που γίνεται και χαρακτηρίζεται αρκετά συχνά από καθυστερήσεις και απεργίες. Οι τιμές των εισιτηρίων της είναι από τις πιο οικονομικές.(www.cretetournet.gr)

Η Αεροπορία Αιγαίου είναι μια δυναμική εταιρεία, που με το πέρασμα του χρόνου αναπτύσσεται όλο και περισσότερο και απλώνει την κυριαρχία της σε όλη την ελληνική επικράτεια και στο εξωτερικό. Ήδη καλύπτει δρομολόγια για αρκετές πόλεις της Ελλάδας, καθώς και για το εξωτερικό, κυρίως στη Γερμανία και την Ιταλία, ευελπιστώντας να διευρύνει τους προορισμούς της. Διαθέτει αρκετά μεγάλο και σύγχρονο στόλο αεροπλάνων, και πολύ καλό service. Προσπαθεί να εξαλείψει τη δυσαρέσκεια των πελατών της προσφέροντας, π.χ. ένα δωρεάν εισιτήριο στους πελάτες, των οποίων η πτήση είχε κάποια καθυστέρηση. Οι τιμές της είναι αρκετά οικονομικές.(www.aegean.gr)

3.4. ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Ο νομός εξυπηρετείται από τέσσερις ναυτιλιακές εταιρείες. Την ANENΔΥΚ, την ANEK, την ANEN και την HELLAS FLYING DOLPHINS. Η ANENΔΥΚ έχει

ιδρυθεί στο νότιο μέρος του νομού και εξυπηρετεί τις ανάγκες των κατοίκων και των επισκεπτών για μετακίνηση μεταξύ Σφακίων- Λουτρού- Παλαιόχωρας - Σούγιασ-Αγίας Ρουμέλης και Γαύδου. Υπάρχουν συχνά δρομολόγια από το ένα λιμάνι στο άλλο, με εξαίρεση τα δρομολόγια προς Γαύδο τα οποία δεν είναι αρκετά. Κίνηση δημιουργείται συνήθως από την Αγία Ρουμέλη προς Σφακιά, κυρίως κατά τους θερινούς μήνες , λόγω των επισκεπτών του φαραγγιού της Σαμαριάς, οι οποίοι γυρίζουν στα Σφακιά για να επιβιβαστούν στα λεωφορεία που τους περιμένουν εκεί και να επιστρέψουν στα ξενοδοχεία τους. (www.chorasfakion.com)

Η ANEK είναι εταιρεία λαϊκής βάσεως που έχει έδρα της τα Χανιά. Ξεκίνησε ως μικρή εταιρεία με λίγα πλοία και έχει αναδειχθεί σε κολοσσό. Κατά την ίδρυση της εκτελούσε δρομολόγια από Χανιά προς Πειραιά και λίγο αργότερα και από Ηράκλειο προς Πειραιά, τα οποία συνεχίζει και σήμερα. Τώρα έχει πλοία σε κάθε λιμάνι του βόρειου άξονα του νησιού. Εκτελεί δρομολόγια τόσο από Ρέθυμνο, μετά τη συγχώνευση της με τη PENATOPYR, τη ρεθεμνιώτικη ναυτιλιακή εταιρεία, όσο και από τον Άγιο Νικόλαο, μετά της συνεργασία της με τη ΔΑΝΕ, τη λασιθιώτικη ναυτιλιακή εταιρεία. Συνεργάζεται επίσης στενά με τη ΔΑΝΕ, τη δωδεκανησιακή ναυτιλιακή εταιρεία και τη NEL LINES, τη ναυτιλιακή εταιρεία Λέσβου. Εκτός από τα δρομολόγια που εκτελεί εντός Ελλάδας, έχει και γραμμή εξωτερικού, η οποία περιλαμβάνει τα δρομολόγια Πάτρα- Βενετία και Πάτρα-Αγκόνα, με ενδιάμεσες στάσεις σε Κέρκυρα και Ηγουμενίτσα. Στις γραμμές αυτές διαθέτει υπερσύγχρονα πλοία τα οποία εκτελούν τα δρομολόγια μόνο σε λίγες ώρες.(www.anek.gr)

Η ANEN είναι θυγατρική εταιρεία της ANEK. Διαθέτει ένα καράβι στο δυναμικό της, το Μυρτιδιώτισσα, και εκτελεί άγωνα γραμμή, η οποία ξεκινάει από το Καστέλι Κισσάμου και έχει ως προορισμό την Καλαμάτα και το Γύθειο στη Πελοπόννησο. Ενδιάμεσοι σταθμοί του δρομολογίου είναι τα Κύθηρα και τα Αντικύθηρα. Το δρομολόγιο αυτό είναι πολύ εξυπηρετικό, γιατί εκτός του ότι βοηθάει αυτούς που θέλουν να φτάσουν στη Πελοπόννησο γρήγορα να παρακάμψουν το συνηθισμένο δρομολόγιο Χανιά- Πειραιάς και μετά άλλο μέσο για να φτάσουν στον προορισμό τους, εξυπηρετεί και τους κάτοικους των δυο νησιών, στη μεταφορά τους και στην τροφοδότηση τους είτε από Κρήτη ή από την Πελοπόννησο.(www.anen.gr)

Τέλος η HELLAS FLYING DOLPHINS, είναι η τελευταία εταιρεία που συνδέει το νομό με τον Πειραιά. Το δρομολόγιο αυτό προγραμματίστηκε φέτος και

άρχισε στις 23/03/2005. εκτελείται από ένα πλοίο το HIGHSPEED I, και διεξάγει το δρομολόγιο Σούδα- Πειραιάς, σε πολύ λίγο χρόνο και σε ίδιες περίπου τιμές με τις άλλες εταιρείες.(www.hellasflyingdolphins.gr)

Εικόνα 78: λιμάνι Χανίων

Εικόνα 79: προκυμαία Χανίων

4.ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ

4.1.ΑΦΙΞΕΙΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ

Στο κεφάλαιο αυτό αφού προηγουμένως εξετάσαμε το προσφερόμενο

τουριστικό προϊόν που διαθέτει το νησί για τους επισκέπτες, θα δούμε αναλυτικά την προτίμηση που δείχνουν σε αυτό οι τουρίστες που έρχονται στο νησί, μέσα από τις αφίξεις τους, τις διανυκτερεύσεις τους και την καταναλωτική τους δαπάνη.

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της ΕΣΥΕ και του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, το 2002, η Ελλάδα με 14.179.999 εκατομμύρια αφίξεις αλλοδαπών ταξιδιωτών στα σύνορα, καταλαμβάνει τη 15η θέση στην παγκόσμια κατάταξη των χωρών υποδοχής, σημειώνοντας αύξηση 0,87% έναντι του 2001. Οι πιο πολλοί επισκέπτες προέρχονται από τα κράτη της Ευρώπης, και φτάνουν τα 13.375.590 άτομα. Από τις υπόλοιπες ηπείρους είναι κάπως λιγότεροι, 52.800 άτομα φτάνουν από την Αφρική, 217.369 άτομα από την Αμερική, 63.811 από την Ωκεανία και 470.429 άτομα από την Ασία. Όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε, οι κύριου επισκέπτες της Ελλάδας είναι Ευρωπαίοι. Παρακάτω μπορούμε να παρατηρήσουμε την αυξητική πορεία των αφίξεων των αλλοδαπών τουριστών στη χώρα μας από το 1998-2002. Σαν παράδειγμα παίρνουμε δυο ενδεικτικούς μήνες, τον Ιούλιο και τον Οκτώβριο.

ΕΤΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
1998	2.101.449	919.341
1999	2.270.488.	1.030.917
2000	2.439.300	1.067.110
2001	2.515.623	1.086.330
2002	2.407.294	1.113.430

(Ε.Σ.Υ)

Πίνακας 11: αφίξεις αλλοδαπών τουριστών στη χώρα μας

Βλέπουμε ότι σταδιακά οι αφίξεις των ξένων επισκεπτών στη χώρα μας αυξάνονται, και κατά συνέπεια αυξάνεται και ο τουρισμός σε όλες τις περιοχές της Ελλάδας που θεωρούνται τουριστικές. Προχωρώντας παρακάτω, θα αναλύσουμε τις αφίξεις, καθώς και την προέλευση των τουριστών του νομού Χανίων. Βάσει στοιχείων της ΕΣΥΕ οι αφίξεις στο νομό την θερινή περίοδο του 2002, δηλαδή από Απρίλιο έως Οκτώβριο, κυμάνθηκαν στα παρακάτω επίπεδα:

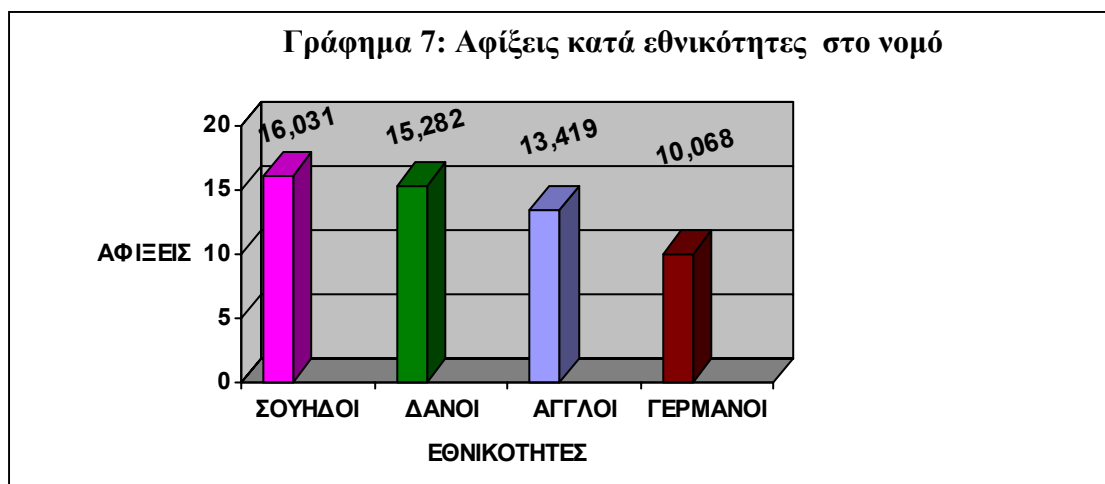
ΜΗΝΕΣ	ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΧΑΝΙΩΝ
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	24.763
ΜΑΙΟΣ	78.769

ΙΟΥΝΙΟΣ	92.744
ΙΟΥΛΙΟΣ	92.240
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	94.035
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	88.049
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	39.119

(Ε.Σ.Υ)

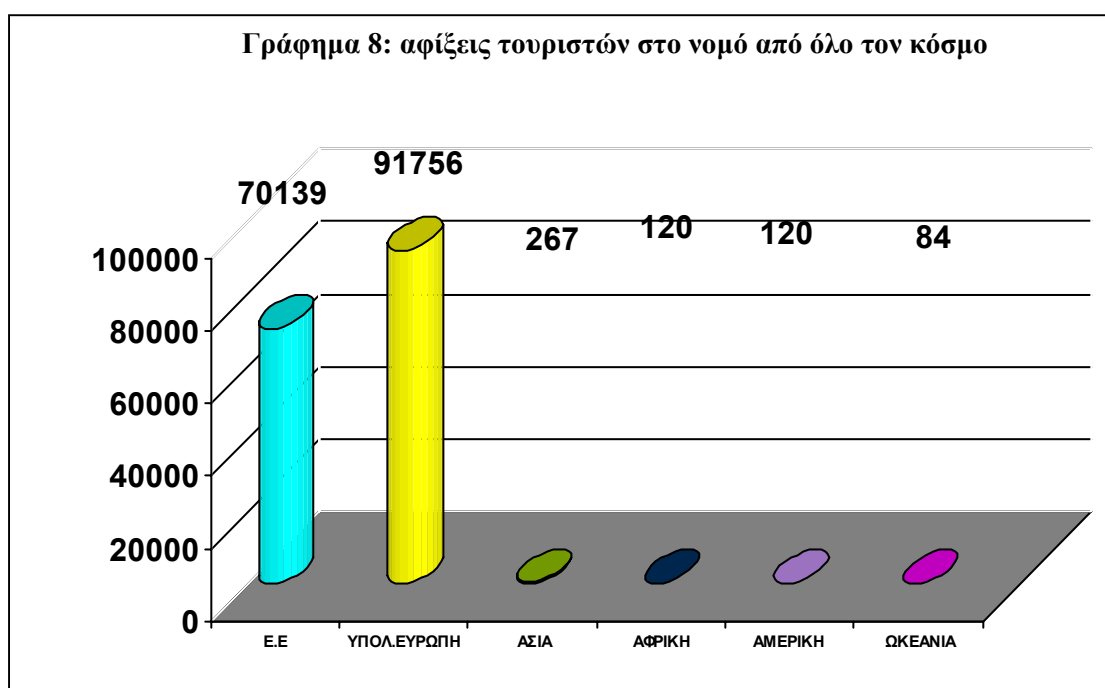
Πίνακας 12: Αφίξεις στο νομό από Απρίλιο έως Οκτώβριο 2002

Αν συγκρίνουμε τον αριθμό και την προέλευση των επισκεπτών, που έχουν ως σταθμού εισόδου τους στο νησί το αεροδρόμιο Χανίων τον Ιούλιο του 2002, οι συνολικές αφίξεις επισκεπτών στο αεροδρόμιο ήταν 70.139 άτομα. Από αυτά, τα 16.031 ήταν σουηδοί, τα 15.282 δανοί, τα 13.419 άγγλοι και 10.068 γερμανοί. Αναλυτικότερα, περίπου το 23% των επισκεπτών ήταν σουηδοί, το 22% δανοί, το 19% άγγλοι και το 14% γερμανοί. Το 80% περίπου των επισκεπτών σε αυτό το αεροδρόμιο, το συνθέτουν οι 4 αυτές εθνικότητες. Σημειώνουμε επίσης ότι δεν υπήρχαν καθόλου αφίξεις γάλλων τουριστών.

Για το ίδιο παράδειγμα συγκρίνουμε και τους συνολικούς αριθμούς των τουριστών που επισκέφτηκαν την Ελλάδα την ίδια περίοδο αεροπορικώς, από χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης, μπορούμε να δούμε ότι: το σύνολο των επισκεπτών που ταξίδευαν με αεροπλάνα για την χώρα μας ήταν 1.524.628 άτομα. Από αυτά, τα 70.139 άτομα έφτασαν στο αεροδρόμιο των Χανίων, αριθμός αρκετά ικανοποιητικός ο οποίος φτάνει περίπου το 4,5% των συνολικών αφίξεων της χώρας.

Τα αποτελέσματα αυτά αφορούν κυρίως τους επισκέπτες που προέρχονται από την ευρωπαϊκή ένωση. Τους επισκέπτες που προέρχονται από τις υπόλοιπες χώρες, θα τους δούμε παρακάτω. Από τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά κράτη, οι αφίξεις στο αεροδρόμιο των Χανίων ήταν 91.756 άτομα. Βλέπουμε ότι οι επισκέπτες από τις χώρες που δεν υπάγονται σε ΕΕ, είναι σαφώς περισσότεροι, συνεχίζοντας από την Ασία έρχονται μόλις 267 στα Χανιά. από την Αφρική 120, από Αμερική 120 και από Ωκεανία 84. Γενικό σύνολο των επισκεπτών, εκτός της ευρωπαϊκής ένωσης 92.347 επισκέπτες, ενώ το σύνολο για όλη τη χώρα είναι 1.778.509 άτομα περίπου δηλαδή το 5% των συνολικών αφίξεων .

Άρα, βγαίνει το γενικό συμπέρασμα ότι ο συνολικός αριθμός των επισκεπτών του νομού το μήνα Ιούλιο του 2002 ήταν 162.486 άτομα. Τα συγκριτικά αυτά αποτελέσματα, απεικονίζουν κατά προσέγγιση, την τουριστική κίνηση όλης της τουριστικής περιόδου, με μοναδική διάφορα στον αριθμό των επισκεπτών που άλλοτε αυξάνεται και άλλοτε μειώνεται. (ΕΟΤ, 2003)

4.2. ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ – ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ

Οι επισκέπτες του νομού φτάνουν σε αυτό κατά μεγάλο ποσοστό τη θερινή περίοδο, δηλαδή Απρίλιο με Οκτώβριο. Την περίοδο αυτή η κίνηση είναι αρκετά αυξανόμενη και μπορούμε να πούμε ότι μόνο τότε υπάρχουν αρκετοί επισκέπτες στο νομό. Τον υπόλοιπο χρόνο οι επισκέπτες είναι αισθητά λιγότεροι, και η κίνηση

φανερά μειωμένη.

Παρακάτω θα μελετήσουμε τη διάρκεια παραμονή και την περίοδο επίσκεψης των τουριστών, στο νομό, αναλυτικότερα. Μετά από μελέτη του ΠΕΠ Κρήτης σε δείγμα 3222 ερωτηθέντων παραμονής των ξένων επισκεπτών και την εποχή που κάνουν τις διακοπές τους βγήκαν τα παραπάνω αποτελέσματα.

ΗΜΕΡΕΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ	ΜΕΣΗ	ΥΨΗΛΗ	ΧΑΜΗΛΗ	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΣΗ	ΥΨΗΛΗ	ΧΑΜΗΛΗ	ΣΥΝΟΛΟ
Μέχρι 7 ημέρες	374	472	286	1132	33,04%	41,70%	25,27%	100%
8-14 ημέρες	699	805	286	1790	39,05%	44,97%	15,98%	100%
Πάνω από 15 ημέρες	134	120	46	300	44,67%	40,00%	15,33%	100%
ΣΥΝΟΛΟ	1207	1397	618	3222	37,46%	43,36%	19,18%	100%

Πίνακας 13: διάρκεια παραμονής επισκεπτών και περίοδος επίσκεψης

Βάσει των στοιχείων του παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι:

- Η διάρκεια παραμονής των επισκεπτών εξαρτάται κατά προσέγγιση από την περίοδο που έρχονται στο νομό, μέχρι 15 ημέρες, μένουν οι πιο πολλοί επισκέπτες στο νομό, κατά την υψηλή περίοδο και την μέση περίοδο στη χαμηλή περίοδο μένουν και από 1-7 ημέρες και από 8-15 ημέρες.
- Λιγότεροι επισκέπτες παραμένουν στο νησί πάνω από 15 ημέρες. Οι πιο πολλοί είναι τη μέση περίοδο, ενώ λιγότεροι την υψηλή, και ελάχιστοι τη χαμηλή.
- Οι διαφορές στην αναλογία του χρονικού διαστήματος παραμονής μεταξύ της υψηλή και μέσης περιόδου δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλη. Αξιοπρόσεκτη είναι η μεγάλη αναλογία της 1 εβδομάδας στη χαμηλή περίοδο.
- Παρατηρούμε ότι στην υψηλή περίοδο, είναι οι περισσότεροι επισκέπτες 1397 άτομα, ενώ στη μέση περίοδο 1207 άτομα. Τα ποσά αυτά μας δείχνουν ότι οι επισκέπτες του νομού, προτιμάνε να κάνουν οι πιο πολλοί τις διακοπές τους την υψηλή περίοδο, δηλαδή Ιούλιο και Αύγουστο. Λιγότεροι προτιμάνε να κάνουν τις διακοπές τους τη μέση περίοδο, δηλαδή Μάιο και Ιούνιο. Λιγότερα άτομα προτιμάνε να κάνουν τις διακοπές τους τη χαμηλή περίοδο, Σεπτεμβρίου και Οκτωβρίου, μόλις το 19,18% απ' τους επισκέπτες.
-

Όσον αφορά την περίοδο επίσκεψης σε σχέση με την ηλικία μπορούν να παρατηρήσουμε στον παρακάτω πίνακα ότι:

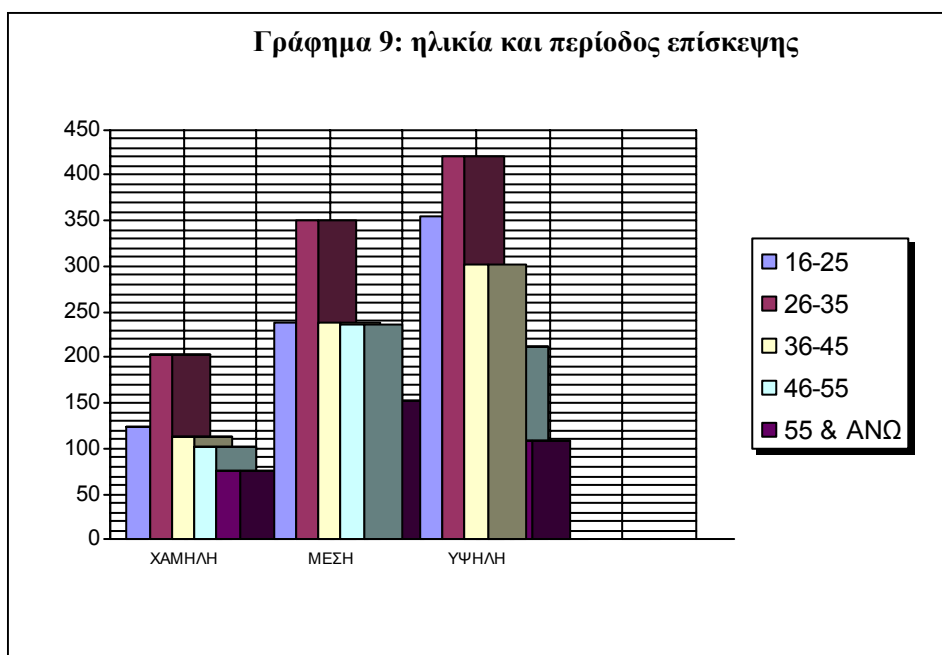
ΗΛΙΚΙΑ	ΜΕΣΗ ΥΨΗΛΗ ΧΑΜΗΛΗ			ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΣΗ ΥΨΗΛΗ ΧΑΜΗΛΗ			ΣΥΝΟΛΟ
16-25	239	355	124	718	33,29%	49,44%	17,27%	100%
26-35	351	421	204	976	35,96%	43,14%	20,90%	100%
36-45	239	302	114	644	35,49%	46,89%	17,70%	100%
46-55	236	211	101	548	43,07%	38,50%	18,43%	100%
πάνω Από 56	153	108	75	336	45,54%	32,14%	22,32%	100%
Σύνολο	1207	1397	618	3222	37,46%	43,36%	19,18%	100%

Πίνακας 14: ηλικία και περίοδος επίσκεψης

Η περίοδο επίσκεψης ως προς την ηλικία των τουριστών παρουσιάζει τα εξής χαρακτηριστικά:

- Οι τρεις πρώτες ηλικιακές ομάδες υπερисχύουν στην υψηλή περίοδο, εάν και δεν είναι μεγάλη η διάφορα από τη μέση περίοδο. Πιο σημαντικοί φαίνεται η διάφορα της ομάδας 16- 25 ετών.
- Αντιθέτως οι δυο τελευταίες ηλικιακές μονάδες υπερисχύουν από 56 και άνω στην περίοδο αυτή.

Τέλος σημειώνουμε ότι υφίσταται μια σχετική ισορροπία στη συνολική κατανομή των διάφορων ηλικιακών ομάδων, με πιο μεγάλη συμμετοχή των δυο πρώτων (16-25 και 26- 35). Ένα άλλο χαρακτηριστικό είναι ότι από τη δεύτερη ομάδα και μετά όσο μεγαλώνει η ηλικία των επισκεπτών τόσο μειώνεται η αναλογία της.

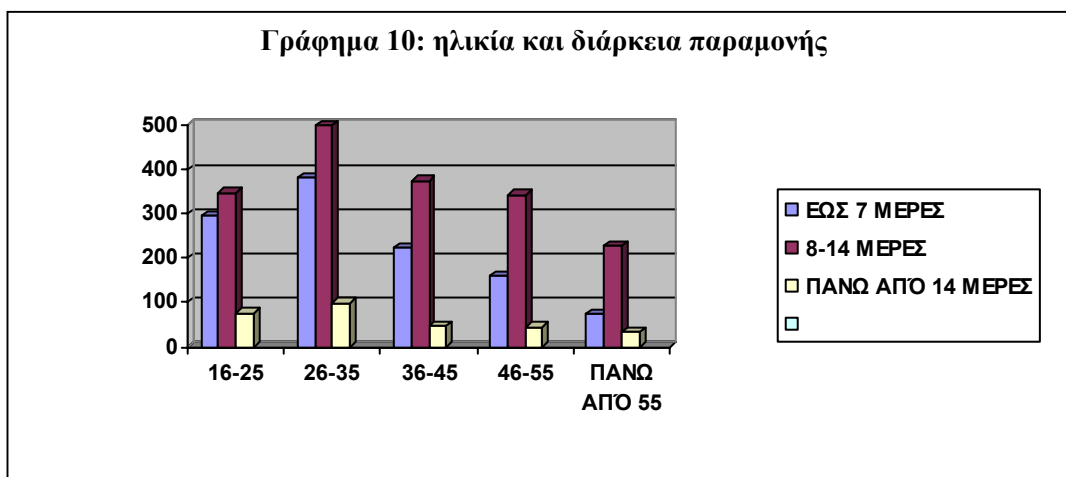

Όσο αφορά το θέμα της ηλικίας σε σχέση με τη διάρκεια παραμονής παρατηρούμε στον παρακάτω πίνακα ότι:

ΗΛΙΚΙΑ	8-14 ημέρες	έως 7 ημέρες	πάνω από 15 ημέρες	ΣΥΝΟΛΟ	8-14 ημέρες	έως 7 ημέρες	πάνω από 15 ημέρες	8-14 ημέρες
16-25	347	295	76	718	48,33%	41,09%	10,58%	100%
26-35	497	380	99	976	50,2%	38,93%	10,14%	100%
36-45	374	223	47	644	58,07%	34,63%	7,30%	100%
46-55	343	160	45	548	62,59%	29,20%	8,21%	100%
56-ΑΝΩ	229	74	33	336	68,15%	22,02%	9,82%	100%

Πίνακας 15: ηλικία και μέρες παραμονής

- Οι περισσότεροι τουρίστες - με ποσοστά 48 έως 68% - παραμένουν από 8 έως 14 μέρες, με μεγαλύτερη ανάλογα των 2 τελευταίων ομάδων. Όσο ανεβαίνει η ηλικία τόσο αυξάνεται το ποσοστό αυτό. Πρόκειται για το πακέτο διακοπών δυο εβδομάδων.
- Αξιοσημείωτο είναι το πολύ υψηλό ποσοστό της ηλικιακής ομάδας 16-25 ετών, που παρέμειναν μόνο μια βδομάδα.
- Για όλες τις ηλικιακές κατηγορίες η διάρκεια παραμονής πέραν των 15 ημερών παρουσιάζει μικρή συμμετοχή από 7 έως το 10%.

Από όλα τα παραπάνω διαπιστώνουμε ότι οι πιο πολλοί επισκέπτονται το νησί κατά την υψηλή περίοδο. Οι ηλικιακές ομάδες των επισκεπτών, μέχρι τα 45, προτιμάνε να κάνουν τις διακοπές τους κατά την υψηλή περίοδο, ενώ από τα 45 και πάνω τη μέση περίοδο. Τέλος όλες οι ηλικιακές μονάδες παράξενου στο νησί από 8 έως 15 ημέρες σε πιο μεγάλο ποσοστό 55,56%, και ακολουθεί η παραμονή της μια βδομάδας, με ποσοστό 35,13%. (ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ, 1998)

4.3. ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ

Στους πίνακες που έπονται και τα αντίστοιχα σχόλια και συμπεράσματα αναφερόμαστε στη συνολική εικόνα της δαπάνης ξένων επισκεπτών στο νομό

Χανίων για πακέτο διακοπών και λοιπές δαπάνες. Η ανάλυση των επιμέρους κατηγοριών δαπανών τόσο του πακέτου διακοπών όσο και των λοιπών δαπανών θα επακολουθήσει στα επόμενα σημεία.

Στη ανάλυση που ακολουθεί, γίνεται χρήση του όρου μέση συνολική δύναμη, ο οποίος αντιπροσωπεύει την κατά κεφαλήν δαπάνη για το σύνολο των ερωτηθέντων επισκεπτών για την υπόψη κατηγορία δαπάνης. Η μέση συνολική δαπάνη διακοπών (πακέτο και λοιπές δαπάνες) ανέρχεται στο 1.080 ευρώ περίπου.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΑΠΑΝΩΝ	ΜΕΧΡΙ 7 ΗΜΕΡΕΣ	8- 14 ΗΜΕΡΕΣ	ΠΑΝΩ ΑΠΟ 15 ΗΜΕΡΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΑΚΕΤΟ	28,9	60,7	10,5	100%
ΔΙΑΤΡΟΦΗ	30,7	57,3	12,0	100%
ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ	21,5	66,2	12,3	100%
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	27,7	62,4	9,90	100%
ΠΡΟΪΟΝΤΑ	29,3	59,0	11,7	100%
ΣΥΝΟΛΟ	28,4	60,4	11,2	100%

Πίνακας 16: κατανομή μέσης συνολικής δαπάνης και διάρκεια παραμονής

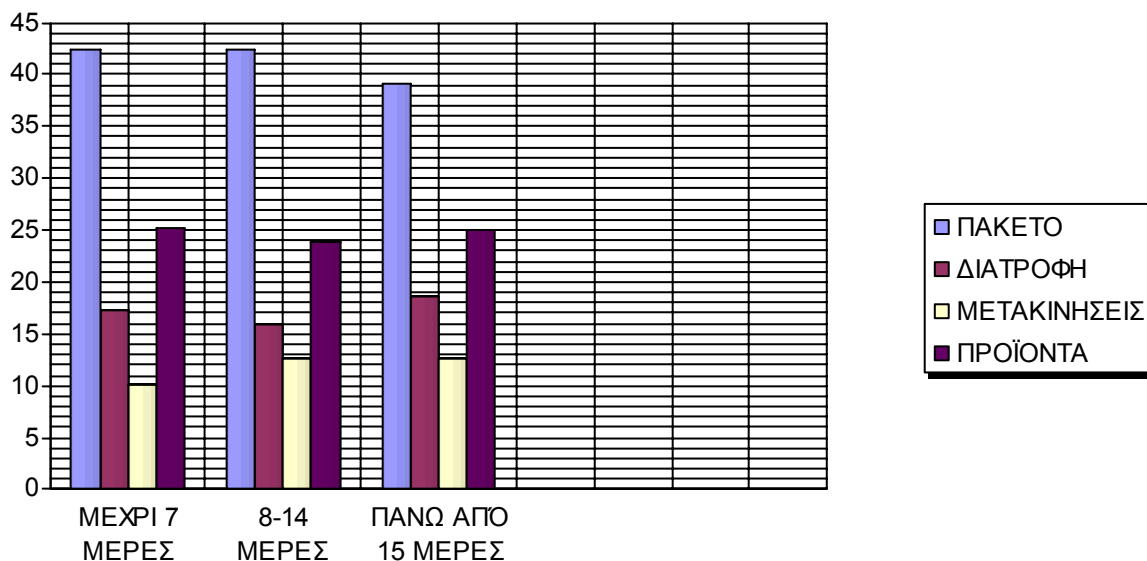
Εξετάζοντας τα στοιχεία του πίνακα κάθετα και θεωρώντας τη συνολική δαπάνη ως το 100% παρατηρούμε ότι αυτή αναλύεται ως προς τη διάρκεια παραμονής ως εξής:

ΔΑΠΑΝΗ	ΜΕΧΡΙ 7 ΗΜΕΡΕΣ	8-14 ΗΜΕΡΕΣ	ΠΑΝΩ ΑΠΟ 15 ΗΜΕΡΕΣ	ΓΕΝΙΚΟΣ ΜΕΣΟ ΟΡΟΣ
ΠΑΚΕΤΟ	42,3%	42,4%	39,2%	41,9%
ΔΙΑ ΤΡΟΦΗ	17,2%	16,0%	18,6%	16,6%
ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ	10,1 %	12,7%	12,7%	12,2%
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	5,2%	5,1%	4,4%	5,0%
ΠΡΟΪΟΝΤΑ	25,2%	23,8%	25,1 %	24,3%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%	100%

Πίνακας 17: ποσοστιαία μεταβολή μέσης συνολικής δαπάνης και διάρκεια παραμονής

Διαπιστώνεται ότι η δαπάνη για πακέτα διακοπών αντιπροσωπεύει περίπου το 42% και η δαπάνη για προϊόντα δεύτερης μεγέθους - το 24,3%. Ως εκ τούτου, οι δυο αυτές κατηγορίες αποτελούν κατά μέσο όρο το 66,5% του συνολικού προϋπολογισμού δαπάνης διακοπών. Αξιοσημείωτη είναι η συγκριτικά μικρή συμμετοχή της δαπάνης για υπηρεσίες.

Γράφημα 11: ποσοστιαία κατανομή μέσης συνολικής δαπάνης & διάρκεια παραμονής

Ως προς το δεύτερο πίνακα αν εξετάσουμε τα στοιχεία οριζόντια παρατηρούμε ότι η δαπάνη της παραμονής από 8 - 14 ημέρες είναι το 60,7% συνολικά, και εκείνη της παραμονής μέχρι 7 ημέρες το 28,9%. Αντιθέτως πολύ μικρή είναι η συμμετοχή της τελευταίας διάρκειας.

Αναφορικά με τις επιμέρους δαπάνες ως προς τη διάρκεια παραμονής, παρατηρούνται διαφοροποιήσεις, με πιο αξιόλογες τις:

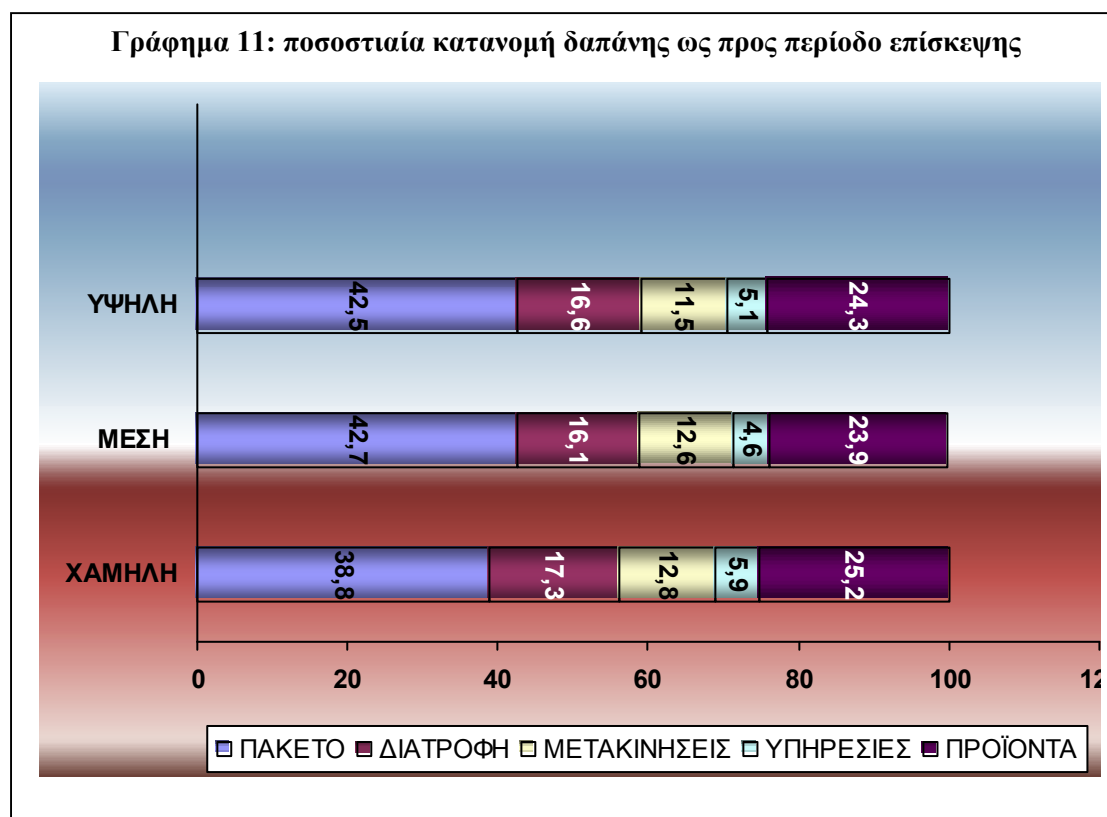
- Τη χαμηλή δαπάνη για μετακινήσεις και την υψηλή για διατροφή στη διάρκεια παραμονής μέχρι 7 ημέρες
- Τη χαμηλή δαπάνη για διατροφή και την υψηλή δαπάνη για μετακινήσεις στη διάρκεια 8- 14 ημέρες
- Τη χαμηλή δαπάνη για υπηρεσίες και τη σχετικά υψηλή για μετακινήσεις στη διάρκεια παραμονής πάνω από 15 ημέρες.

Εξετάζοντας τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα καθέτως, βλέπουμε τη σύνθεση του προϋπολογισμού διακοπών ως προς την περίοδο επίσκεψης.

ΔΑΠΑΝΗ	ΧΑΜΗΛΗ	ΜΕΣΗ	ΥΨΗΛΗ	ΓΕΝΙΚΟΣ ΜΕΣΟ ΟΡΟΣ
ΠΑΚΕΤΟ	38,8	42,7	42,5	41,9
ΔΙΑΤΡΟΦΗ	17,3	16,1	16,6	16,6
ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ	12,8	12,6	11,5	12,2
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	5,90	4,6	5,10	5,00
ΠΡΟΪΟΝΤΑ	25,2	23,9	24,3	24,3
ΣΥΝΟΛΟ	100	100	100	100

Πίνακας 18: μέση συνολική δαπάνη ως προς περίοδο επίσκεψης

Υφίσταται μια διαφοροποίηση ως προς την περίοδο επίσκεψης, ειδικότερα παρατηρούμε δεδομένου ότι η δαπάνη για πακέτα διακοπών κατά τη χαμηλή περίοδο είναι σχετικά χαμηλότερη, ενώ έχουμε υψηλότερη δαπάνη για όλες της άλλες κατηγορίες.

Μεταξύ μέσης και υψηλής περιόδου δεν παρατηρούνται αξιοσημείωτες διαφοροποιήσεις. Ειδικότερα:

ΔΑΠΑΝΗ	ΜΕΣΗ	ΥΨΗΛΗ	ΧΑΜΗΛΗ	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΑΚΕΤΟ	37,8%	47,2%	15,0%	100%
ΔΙΑΤΡΟΦΗ	36,3%	47,2%	16,5%	100%
ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ	39,9%	43,4%	16,7%	100%
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	34,3%	47,7%	18,1%	100%
ΠΡΟΪΟΝΤΑ	36,4%	47,4%	16,2%	100%
ΣΥΝΟΛΟ	37,3%	46,8%	15,9%	100%

Πίνακας 19: μέση καταναλωτική δαπάνη ως προς περίοδο επίσκεψης

Η δαπάνη κατά την υψηλή περίοδο είναι περίπου τα 47% και εκείνη της μέσης περιόδου το 37%. Συνολικά οι δυο περίοδοι αντιπροσωπεύουν το 84% της μέσης συνολικής δαπάνης.

Ως προς τις επιμέρους δαπάνες, παρατηρούνται διαφοροποιήσεις, με πιο αξιόλογες τις παρακάτω:

- τη συγκριτική μικρή δαπάνη για πακέτο και υψηλή για υπηρεσίες στη χαμηλή περίοδο
- τη χαμηλή δαπάνη για υπηρεσίες και την υψηλή δαπάνη για μετακινήσεις στη μέση περίοδο
- τη χαμηλή δαπάνη για μετακινήσεις στην υψηλή περίοδο.

Τέλος θα εξετάσουμε την κατανομή της μέσης συνολική δαπάνης ως προς την ηλικία των επισκεπτών.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	16-25	26-35	36-45	46-55	ΠΑΝΩ ΑΠΟ 56	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΙΑΜΟΝΗ	17,2%	28,0%	20,9%	19,7%	14,25	100%
ΔΙΑΤΡΟΦΗ	21,0%	31,8%	21,6%	17,2%	8,40%	100%
ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ	16,2%	30,6%	22,7%	19,0%	11,6%	100%
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	22,2%	30,5%	18,6%	18,7%	9,90%	100%
ΠΡΟΪΟΝΤΑ	20,5%	29,5%	22,5%	18,6%	8,90%	100%

Πίνακας 20: ποσοστιαία σύνθεση δαπανών ως προς την ηλικία

Παρατηρούμε ότι:

- Σε όλες τη κατηγορίες δαπανών, την υψηλότερη δαπάνη έχει η ηλικιακή ομάδα 26-35 ετών, και τη χαμηλότερη η ομάδα άνω των 56 ετών. Αυτό οφείλεται πιθανότατα στις ειδικές ανάγκες κάθε ηλικίας και στην περίοδο επίσκεψης
- Στη δεύτερη θέση από απόψεως μεγέθους δαπάνης εναλλάσσονται η ηλικιακή ομάδα 36- 45 ετών και 16- 25 ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες της καθεμίας.
- Οι δυο ηλικιακές ομάδες 26-35 και 36-45 πραγματοποιούν και περισσότερο του 50% της συνολικής δαπάνης και στις 5 κατηγορίες

Η κάθε ηλικιακή ομάδα έχει ένα δικό της ιδιαίτερο προϋπολογισμό διακοπών, τόσο ως προς το ύψος όσο και ως προς τη διάρθρωση του. Αυτό οφείλεται στις ιδιαίτερες ανάγκες και ενδιαφέροντα κάθε ηλικιακή ς ομάδας.(ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ, 1998)

4.4.ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ

Όσο αφορά τις διανυκτερεύσεις των τουριστών στη χώρα μας έχουν να κάνουν, τόσο με την περίοδο επίσκεψης όσο και με την ηλικία των επισκεπτών. Όπως μπορούμε να δούμε από στοιχεία της ΕΣΥΕ, οι συνολικές διανυκτερεύσεις αυξάνονται κάθε χρόνο και περισσότερο. Στον παρακάτω πίνακα παρατηρούμε τις

διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών τουριστών σε ξενοδοχειακά καταλύματα της χώρας, για κάθε μήνα, από το 1998- 2000, καθώς και την ποσοστιαία μεταβολή.

	ΕΤΟΣ					ΜΕΤΑΒΟΛΗ %			
	1996	1997	1998	1999	2000	97/96	98/97	99/98	00/99
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	232.298	251.036	256,370	283,588	272,613	8,07	2,12	10,62	-3,87
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	266.059	276.912	282,328	312,969	333,241	4,08	1,96	10,85	6,48
ΜΑΡΤΙΟΣ	521.720	587.963	488,629	560,886	540,201	12,70	-16,8	14,79	-3,69
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	1.814.415	1.701.970	1,786,271	1,828,541	1,966,792	-6,20	4,95	2,37	7,56
ΜΑΙΟΣ	4.411.145	4,917,026	5,176,738	5,469,261	5,684,646	11,47	5,28	5,65	3,94
ΙΟΥΝΙΟΣ	5.386.333	6,001,254	6,386,417	7,238,013	7,122,120	11,42	6,42	13,33	-1,60
ΙΟΥΛΙΟΣ	6.163.528	7,203,730	7,818,207	8,556,789	8,548,120	16,88	8,53	9,45	-0,10
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	7.055.005	8,288,611	9,004,563	9,115,211	9,580,971	17,49	8,64	1,23	5,11
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	5.846.633	6,582,973	6,873,139	7,456,742	7,525,073	12,59	4,41	8,49	0,92
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	3.246.699	3,535,049	3,813,740	4,252,950	4,326,154	8,88	7,88	11,52	1,72
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	330.673	364,257	409,129	452,174	433,371	10,16	12,32	10,52	-4,16
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	223.326	280,874	269,477	276,236	302,991	25,77	-4,06	2,51	9,69
ΣΥΝΟΛΟ ΕΤΟΥΣ	35.497.834	39,991,655	42,565,008	45,803,360	46,636,293	12,66	6,43	7,61	1,82

(Ε.Σ.Υ.Ε)

Πίνακας 21: διανυκτερεύσεις αλλοδαπών τουριστών σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανά μήνα

Βλέπουμε ότι κατά κύριο λόγο, υπάρχουν αυξητικές τάσεις διανυκτερεύσεων για όλα τα έτη με κάποιες εξαιρέσεις, κυρίως όσον αφορά την ποσοστιαία μεταβολή των ετών 1999-2000.

Παρακάτω θα εξετάσουμε σαν παράδειγμα τις διανυκτερεύσεις και την πληρότητα των ξενοδοχειακών μονάδων του νησιού για τα έτη 1999-2000. Βλέπουμε ότι βάσει στοιχείων της ΕΣΥΕ, η πληρότητα των τουριστικών καταλυμάτων στο σύνολο της χώρας το 1999, ήταν 63,46%, έναντι 82,27% της πληρότητας της Κρήτης. Αντίστοιχα το έτος 2000, η πληρότητα σε όλη την Ελλάδα ήταν 64,97%, και αντίστοιχα στην Κρήτη 79,94%. (ΕΟΤ,2001) Βλέπουμε ότι κατά κύριο λόγο υπάρχουν αυξητικές τάσεις διανυκτερεύσεων για όλα τα έτη, με κάποιες εξαιρέσεις, κυρίως όσο αφορά τη μεταβολή των ετών 1999-2000. Παρακάτω, θα δούμε σαν παράδειγμα, τη διανυκτερεύσεις και τη πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων του νομού για τα έτη 1999-2000.

Μπορούμε να δούμε ότι οι διανυκτερεύσεις τόσο των αλλοδαπών τουριστών όσο και των ημεδαπών είχαν αυξητικές τάσεις, όσο αφορά την ελληνική περιφέρεια. Είχαν όμως, μειωτικές τάσεις όσον αφορά το νησί της Κρήτης αφού μειώθηκαν οι διανυκτερεύσεις των τουριστών από 4,5%- 6% περίπου. Μετά το έτος 2000, όπως είδαμε στις αφίξεις, υπήρχε ανοδική τάση στον αριθμό των επισκεπτών, και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να αυξηθούν και οι διανυκτερεύσεις στο νομό Χανίων.

Αν δούμε τον παρακάτω πίνακα θα παρατηρήσουμε ότι: (ΕΟΤ,2000)

ΝΟΜΟΣ	ΕΤΟΣ					ΜΕΤΑΒΟΛΗ %			
	1996	1997	1998	1999	2000	97-96	98/97	99/98	00/99
ΧΑΝΙΩΝ	1,539,287	1,663,484	1,780,763	2,058,706	1,982,430	8,07	7,05	15,61	-3,71
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	1,762,438	1,851,765	1,992,442	2,239,607	2,055,892	5,07	7,60	12,41	-8,20
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	4,413,647	5,382,964	5,437,006	5,913,645	5,756,873	21,96	1,00	8,77	-2,65
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1,526,143	1,720,449	1,780,079	2,038,519	1,846,506	12,73	3,47	14,52	-9,42
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	35,497,834	39,991,655	42,565,008	45,803,360	46,636,293	12,66	6,43	7,61	1,82

(Ε.Σ.Υ.Ε)

Πίνακας 22: σύνολο διανυκτερεύσεων αλλοδαπών τουριστών

Οι διανυκτερεύσεις το 2000, έφτασαν τις 1,982,430 στα Χανιά και τις 46.573.553 στην Ελλάδα γενικότερα, πράγμα που δείχνει τις ανοδική τάσεις στον ελληνικό τουρισμό, από την προηγούμενη χρονιά 1999. βάσει σύγκρισης των αφίξεων του νομού Χανίων με τις αφίξεις των άλλων νομών, βλέπουμε ότι είναι τρίτος, μετά το νομό Ηρακλείου και το νομό Ρεθύμνου. Το ποσοστό αφίξεων του νομού είναι περίπου το 4,25 % των συνολικών αφίξεων της χώρας, ποσοστό αρκετά καλό.

Στον παρακάτω πίνακα, παρατηρούμε τη μέση ετήσια πληρότητα στα ξενοδοχειακά καταλύματα του νομού και γενικότερα της Κρήτης και ολόκληρης της Ελλάδος.(ΕΟΤ, 2000)

ΝΟΜΟΣ	ΕΤΟΣ %				ΜΕΤΑΒΟΛΗ %		
	1997	1998	1999	2000	98/97	99/98	00/99
ΧΑΝΙΩΝ	59,50	64,83	70,52	74,98	5,33	5,69	4,46
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	69,09	79,44	82,60	86,94	10,35	3,16	4,33
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	66,25	73,60	78,77	86,66	7,36	5,17	7,89
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	61,70	69,90	72,10	74,88	8,20	2,20	2,78
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ	54,37	58,37	61,12	63,46	4,01	2,75	2,34

(Ε.Σ.Υ.Ε)

Πίνακας 23: μέση ετήσια πληρότητα στα ξενοδοχειακά καταλύματα

Μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι με το πέρασμα κάθε χρονιάς η μέση ετήσια πληρότητα στα ξενοδοχεία του νόμου έχει αυξηθεί. Το ίδιο μπορούμε να παρατηρήσουμε και για τους υπόλοιπους νόμους της Κρήτης και για το συνολικό ποσοστό της Ελλάδας. Η συνεχής αυτή αυξητική τάση στην πληρότητα των

ξενοδοχείων οδηγεί στη συνεχή αύξηση των επισκεπτών στο νομό, και κατά συνέπεια στην αύξηση των εσόδων από αυτούς και στην ανάπτυξη του.(ΕΟΤ,2000)

4.5.ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ

Στο κεφάλαιο αυτό θα κάνουμε λόγο για την κίνηση των επισκεπτών, όσον αφορά τους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία του νομού σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα.

ΜΟΥΣΕΙΑ -ΑΡΧ/ΚΟΙ ΧΩΡΟΙ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2002	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2003	ΜΕΤΑΒΟΛΗ% 2002-2003
ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΥΣΕΙΩΝ	227.105	164.206	-27,7%
ΧΑΝΙΩΝ	20,400	18,300	-6,5%
ΣΥΝΟΛΟ ΑΡΧ/ΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	707.873	724.738	2,4%
ΧΑΝΙΑ	15,920	18,550	16,6%
ΣΑΜΑΡΙΑ	131,470	129.423	-2,9%

(Ε.Σ.Υ.Ε)

Πίνακας 24: κινήτικότητα επισκεπτών

Στο σύνολο των επισκεπτών των μουσείων της Ελλάδας, βλέπουμε ότι το 2003 υπήρξε μια αισθητή πτώση, της τάξεως του 27,7%, και ειδικότερα στο μουσείο των Χανίων 6,5%. Πολύ σημαντικό ποσοστό όσον αφορά την πορεία του τουρισμού στο νομό. Συνεχίζοντας βλέπουμε άνοδο στον αριθμό των επισκεπτών στους αρχαιολογικούς χώρους της χώρας κατά 2,4%, και επίσης άνοδο 16,6% στους επισκέπτες των αρχαιολογικών χώρων του νομού, που τείνουν να αυξάνουν το ενδιαφέρον των επισκεπτών.

Αντίθετα παρατηρούμαι μείωση των επισκεπτών του φαραγγιού της Σαμαριάς κατά 29%, πράγμα ασυνήθιστο για το συγκεκριμένο αξιοθέατο, αφού είναι από τα πιο δημοφιλή της Ελλάδας, καθώς και ολόκληρης της Ευρώπης . Η γενικότερη αυτή αρνητική εικόνα, οφείλεται στην παροδική μείωση του τουρισμού, που υπήρξε κατά το έτος 2003 στη χώρα μας και ιδιαίτερα στην Κρήτη.(ΕΣΥΕ,2003)

5. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ

Η προβολή και η διαφήμιση ενός τουριστικού προορισμού αποτελεί ένα πολύ σημαντικό κριτήριο για την προσέλκυση τουριστών. Δυστυχώς όμως, ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο τουρισμός είναι η ανεπαρκής προβολή και διαφήμιση του τουριστικού προϊόντος της Ελλάδας. Η διαφήμιση είναι μια επένδυση άμεσης απόδοσης χωρίς να επιβαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό, λόγω της έμμεσης αύξησης της τουριστικής κίνησης. Η προβολή θα πρέπει να τόσο με δημόσιους όσο και με ιδιωτικούς πόρους ενώ παράλληλα θα πρέπει να προωθηθεί η αναβάθμιση των γραφείων τουρισμού στις ξένες χώρες με συγκεκριμένο πρόγραμμα προβολής της Ελλάδας με διάφορες εκδηλώσεις.(www.papathanassiou.gr).

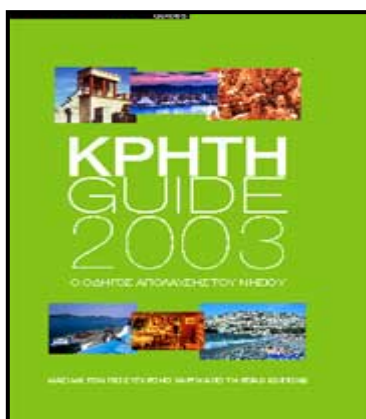
Η προβολή του τουρισμού γίνεται από διάφορους φορείς. Αυτοί μπορεί να είναι ο Ε.Ο.Τ, οι περιφέρειες και η εκάστοτε Τοπική Αυτοδιοίκηση. Όμως εκτός από τα παραπάνω μπορεί να αποτελεί και ιδιωτική πρωτοβουλία.

5.1.ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (Ε.Ο.Τ)

Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου υπό την εποπτεία του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης. ιδρύθηκε το 1950 και έκτοτε αποτελεί τον βασικό κρατικό φορέα του τουριστικού τομέα. διαρθρώνεται σε Κεντρική Υπηρεσία, με έδρα την Αθήνα και σε Περιφερειακές Υπηρεσίες Τουρισμού (ΠΥΤ). Σκοπός του είναι η ανάδειξη και προώθηση της Ελλάδας, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό.

Οι τρόποι με τους οποίους ο Ε.Ο.Τ προβάλλει τη χώρα μας ποικίλλουν. Καταρχήν διαθέτει γραφεία στο εσωτερικό της χώρας, περίπου 22, ανάμεσα τους και αυτό των Χανίων, αλλά και στο εξωτερικό, 15 στην Ευρώπη, από ένα στην Αυστραλία , τον Καναδά, το Ισραήλ, την Ιαπωνία και τις Ηνωμένες Πολιτείες. Τα γραφεία αυτά φροντίζουν για την ανάδειξη του ελληνικού κράτους και της ελληνικής ομορφιάς. Σχεδιάζει ακόμα να θέσει σε λειτουργία 11 επιπλέον γραφεία ανά τον κόσμο. Η σημασία των γραφείων αυτών είναι μεγάλη, αν υποθέσουμε ότι ένα μεγάλο ποσοστό τουριστών προέρχεται από το εξωτερικό.

Εικόνα 80: διαφημιστικό έντυπο του Ε.ο.τ για την περιφέρεια Κρήτης

Ο Ε.Ο.Τ ακόμα συμμετέχει σε διάφορες εκθέσεις με στόχο τη διαφήμιση της χώρας μας και την αύξηση των επισκεπτών της. Οι εκθέσεις αυτές πραγματοποιούνται κάθε χρόνο ανά τον κόσμο, και είναι μια πολύ καλή ευκαιρία ανάδειξης για όσους συμμετέχουν. Για το τρέχον έτος ο Ε.Ο.Τ θα πάρει μέρος περίπου σε 60 εκθέσεις οι οποίες θα πραγματοποιηθούν σε διάφορα κράτη σε όλο τον κόσμο.

Πίνακας 25: ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΤΟΥΣ 2005

ΧΩΡΑ	ΕΚΘΕΣΗ-ΠΟΛΗ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ	INTER.HOLIDAY SHOW - ΜΠΟΡΝΜΟΥΘ	11-13/01/2005
	HOLIDAY & TVL SHOW - ΜΑΝΤΣΕΣΤΕΡ	14-16/01/2005
	THE HOLIDAY SHOW - ΓΛΑΣΚΟΒΗ	21-23/01/2005
	CONFEX '05 - ΛΟΝΔΙΝΟ	15-17/02/2005
	HOLIDAY SHOW- ΚΑΡΝΤΙΦ	18-20/02/2005
	M & IT SHOW ΛΟΝΔΙΝΟ	05-06/10/2005
	WORLD TRAVEL MARKET - ΛΟΝΔΙΝΟ	14-16/11/2005
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	HOLIDAY WORLD - ΔΟΥΒΛΙΝΟ	27-30/01/2005
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	CMT - ΣΤΟΥΤΓΑΡΔΗ	15- 23/01/2005
	BOOT - ΝΤΙΣΣΕΛΝΤΟΡΦ	15-23/01/2005
	REISEN - ΑΜΒΟΥΡΓΟ	09-13/02/2005
	C B R - ΜΟΝΑΧΟ	19-23/02/2005
	ITB - ΒΕΡΟΛΙΝΟ	11-15/03/2005
	I.M.E.X - ΦΡΑΓΚΦΟΥΡΤΗ INTERBOOT - ΦΡΙΝΤΡΙΣΧΑΦΕΝ TOURISTIK CARAVANING - ΛΕΙΨΙΑ	19-21/04/2005 24/9-2/10/2005 16-20/11/2005
	REISEMARKT INTRN. - ΚΟΛΩΝΙΑ	25-27/11/2005
ΙΣΠΑΝΙΑ	FITUR - ΜΑΔΡΙΤΗ	26-30/1/2005
	I . T . C . - ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ	30/3-3/4/2005
	EXPOVACATIONES - ΜΠΙΛΜΠΑΟ	12-15/5/2005
	EIBTM- ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ	30/11-2/12/2005
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	BTL - ΛΙΣΣΑΒΟΝΑ	19-23/01/2005
ΙΤΑΛΙΑ	BIT - ΜΙΛΑΝΟ	12-15/02/2005
	BO RSA MEDITERRANEA DEL TOURISMO ΝΑΠΟΛΗ	8-10/04/2005
	BORSA DEL TURISMO CONGRESSUALE ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ (1 η εβδ.) 2005
ΡΩΣΙΑ	MITT - ΜΟΣΧΑ	23-26/03/2005
	CIS - ΑΓΙΑ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2005
ΠΟΛΩΝΙΑ	GLOB2005- ΚΑΤΟΒΙΤΣΕ	01-03/04/2005
	KRAKOW TOURISM SALON- ΚΡΑΚΟΒΙΑ	08-10/04/2005
	T T WARSAW - ΒΑΡΣΟΒΙΑ	22-24/09/2005
	TOUR SALON 2005 - ΜΠΟΣΝΑΝ	19-22/10/2005
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	SLOVAKIA TOURS - ΜΠΡΑΤΙΣΛΑΒΑ	20-23//01/2005

ΤΣΕΧΙΑ	HOLIDAY WORLD - ΠΡΑΓΑ	17-20/02/2005
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	UTAZAS - ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ	17-20/03/2005
ΓΑΛΛΙΑ	SALON DU TOURISME ET DES VACANCES- ΝΑΝΤΗ TOURISSIMA - ΛΙΑ MAHANA - ΛΥΟΝ SALON MONDIAL TOURISME - ΠΑΡΙΣΙ TOP RESA - ΝΤΟΒΙΛ INTERNATIONAL LUXURY TRAVEL MARKET ΚΑΝΝΕΣ	04-06/02/2005 25-27/02/2005 11-13/03/2005 17-20/03/2005 22-24/09/2005 06-08/12/2005
ΕΛΒΕΤΙΑ	FERIENMESSE- ΒΕΡΝΗ FESPO- ΖΥΡΙΧΗ SPORT ET LOISIRS- ΓΕΝΕΥΗ FERIENMESSE- ΣΑΝ ΓΚΑΛΕΝ FERIENMESSE - ΒΑΣΙΛΕΙΑ	13-16/01/2005 27-30/01/2005 04-06/02/2005 11-13/02/2005 25-27/02/2005
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	VAKANZ 2005 - ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	14-16/01/2005
ΒΕΛΓΙΟ	SALON DES VACANCES- ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ INTERNATIONAL TRAVEL FAIR- ΑΜΒΕΡΣΑ VERT BLEU SOLEIL- ΛΙΕΓΗ EMIF- ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ	03-07/02/2005 12-20/02/2005 15-20/02/2005 11-12/05/2005
ΙΣΡΑΗΛ	IMTM - ΤΕΛ - ΑΒΙΒ	07-09/02/2005
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	V I B - ΜΑΑΣΤΡΙΧ VAKANTIEBEURS - ΟΥΤΡΕΧΤΗ ORPAD - ΟΥΤΡΕΧΤΗ	07-09/01/2005 11-16/01/2005 05-07 /03/2005
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	REISELIV- ΟΣΛΟ	13-16/01/2005
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΜΑΤΚΑ- ΕΛΣΙΝΚΙ	20-23/01/2005
ΔΑΝΙΑ	FERIE - ΚΟΠΕΓΧΑΓΗ FERIE FOR ALLE- ΧΕΡΝΙΝΓΚ	28-30/01/2005 25-27/02/2005
ΣΟΥΗΔΙΑ	TUR - ΓΚΟΘΕΝΜΠΟΥΡΓΚ SENIORMASSAN - ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ RESMASSAN - ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ	17-20/03/2005 ΟΚΤΩΒΡΗΣ 2005
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	VIVAT TO UR - ΒΙΛΝΙΟΥΣ	03-05/03/2005
ΕΣΘΟΝΙΑ	TUREST - ΤΑΛΛΙΝ	18-20/02/2005
ΛΕΤΟΝΙΑ	BALT TOUR - ΡΙΓΑ	11-13/02/2005
ΑΥΣΤΡΙΑ	FERIENMESSE- ΒΙΕΝΝΗ TOURIST - ΛΙΝΖ FERIENMESSE- ΣΑΛΤΣΜΠΟΥΡΓΚ FERIENMESSE 50 PLUS TRAU DICH- ΓΚΡΑΤΣ ONV-VERKEHRSBURO- ΒΙΕΝΝΗ SENIORENMESSE - ΒΙΕΝΝΗ	20-23/01/2005 28-30/01/2005 11-13/02/2005 25-27/02/2005 04-06/03/2005
ΗΝΩΜΕΝΑ ΑΡΑΒΙΚΑ ΕΜΙΡΑΤΑ	ARABIAN TRAVEL MARKET - ΝΤΟΥΜΠΑΪ	03-05/05/2005
ΙΑΠΩΝΙΑ	JATA CONGRES & WORLD TRAVEL FAIR 2005 - TOKYO Big Sight	21-24/09/2005
ΚΙΝΑ	BITMM - ΠΕΚΙΝΟ CITM , CHINA INTERNATIONAL TRAVEL MARKET ΕΠΑΡΧΙΑ ΓΙΟΥΝΑΝ - ΚΟΥΝΜΙΝΓΚ	20-23/04/2005 24-27/11/2005
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ- ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ	HOLIDAY & TRAVEL EXPO - ΣΥΔΝΕΥ HOLIDAY & TRAVEL EXPO - ΜΕΛΒΟΥΡΝΗ	12-13/03/2005 02-03/04/2005
Η.Π.Α.	THE LOS ANGELES TIMES TRAVEL SHOW- ΛΟΝΓΚ ΜΠΙΤΣ , ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑ NEW YORK TRAVEL SHOW- ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ SEATRADE- ΜΑΪΑΜΙ ΜΠΙΤΣ , ΦΛΩΡΙΔΑ IT & ME SHOW- ΣΙΚΑΓΟ , ΙΛΛΙΝΟΪΣ LUXURY TRAVEL EXPO- ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ LUXURY TRAVEL EXPO - ΛΑΣ ΒΕΓΚΑΣ, ΝΕΒΑΔΑ	29-30/01/2005 04-06/03/2005 14-17/03/2005 27-29/09/2005 ΟΚΤ.2005 ΔΕΚ.2005
ΚΑΝΑΔΑΣ	SALON INTERNATIONAL DU TOURISME (ITTS)- ΜΟΝΤΡΕΑΛ	28-30/10/2005
ΚΥΠΡΟΣ	ΤΑΞΙΔΙ 2005 - ΛΕΥΚΩΣΙΑ	13-15/05/2005
ΕΛΛΑΔΑ	PHILOXENIA - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	3-6/11/2005

Διαθέτει ακόμα ιστοσελίδα στο διαδίκτυο, στην οποία παρέχει πληροφορίες σε επιχειρήσεις και ιδιώτες, για διάφορους προορισμούς, αξιοθέατα, εκδηλώσεις, κ.α. η επίσημη διεύθυνση της είναι www.gnto.gr, και είναι σε τρεις γλώσσες, αγγλικά, ελληνικά και ισπανικά.

5.2.ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

Βασικός της στόχος είναι η ανάδειξη του νομού Χανίων, και παράλληλα η δημιουργία των απαραίτητων υποδομών για την τουριστική ανάπτυξη του. Για το σκοπό αυτό γίνονται πολλές ενέργειες. Μια από αυτές είναι η δημιουργία διαφημιστικών έντυπων, τα οποία περιλαμβάνουν τα αξιοθέατα, τις ομορφιές του νόμου, μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, μοναστηρια, κ.α, καθώς και διάφορα χρήσιμα τηλεφωνα και υπηρεσίες. Τα φυλλάδια αυτά χρηματοδοτούνται από τη νομαρχία, το δήμο και διάφορους άλλους οργανισμούς, και διανέμονται σε πολλά σημεία, όπως τουριστικά μέρη, στη νομαρχία, στους κατά τόπους δήμους, στο αεροδρόμιο και στα λιμάνια.

(ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΧΑΝΙΩΝ)

Εικόνα 81: φυλλάδιο του νομού Χανίων

Άλλη προσπάθεια της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης για ανάδειξη του νόμου, είναι η συμμετοχή της σε διάφορες εκθέσεις που γίνονται είτε στο εξωτερικό, ή εντός της Ελλάδας, στις οποίες διαθέτει περίπτερα, από τα οποία μπορεί κανείς να πάρει πληροφορίες τόσο για το νόμο γενικότερα, όσο και ειδικότερα για ξενοδοχεία, τουριστικά γραφεία, γραφεία ενοικίασεως αυτοκινήτων, κ.α. (ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΧΑΝΙΩΝ)

Γενικότερα προσπαθεί όχι μόνο για την ανάδειξη του νόμου, αλλά και για την επίλυση όλων των προβλημάτων του. Το μέσο για να γίνουν αυτά, είναι τα διάφορα αναπτυξιακά συνέδρια που συγκαλεί κάθε χρόνο. Φέτος το συνέδριο αυτό, διεξήχθη 14-16 Ιανουαρίου στο Μεσογειακό Αναπτυξιακό Ινστιτούτο Χανίων.

Συνεργάτες σε αυτή την προσπάθεια της νομαρχίας Χανίων ήταν το ΤΕΔΚ Χανίων, τα Επιμελητήρια, τα Επιστημονικά και Ερευνητικά Ιδρύματα, οι Παραγωγικές Οργανώσεις όπως και όλοι οι Κεντρικοί Φορείς του Νομού Χανίων. Αντικείμενο και σκοπός του συνεδρίου ήταν ο αναπτυξιακός σχεδιασμός του Νομού για την επόμενη πενταετία 2005-2010.

Εικόνα 82: φυλλάδιο αναπτυξιακού συνεδρίου 2005

Οι στόχοι του συνεδρίου ήταν: (www.chaniaperf.gr)

- Η ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του Νομού Χανίων, η διάγνωση των αναπτυξιακών προοπτικών και η διατύπωση τεκμηριωμένων αναπτυξιακών κατευθύνσεων και προτάσεων.
- Ο προσδιορισμός κοινών στρατηγικών στόχων των φορέων και των πολιτών που θα αποτελέσουν τους αναπτυξιακούς στόχους του Νομού.
- Η ιεράρχηση των Αναπτυξιακών Στόχων, και η εξειδίκευσή τους στη συνέχεια σε δράσεις και έργα, ώστε να διαμορφωθεί μια συνολική και συμφωνημένη Αναπτυξιακή Στρατηγική του Νομού.
- Η παρουσίαση τεκμηριωμένων επιστημονικών εργασιών και προτάσεων, σχετικών με τον κάθε τομέα ανάπτυξης.
- Η παρουσίαση του πλαισίου Ευρωπαϊκής και εθνικής πολιτικής στους βασικούς αναπτυξιακούς τομείς, των νέων ρυθμίσεων και των μελλοντικών σχεδιασμών και πολιτικών, που σχετίζονται με την ανάπτυξη της περιοχής μας.
- Η έγκαιρη προετοιμασία για αποτελεσματική και ενιαία μελλοντική παρέμβαση σ' όλα τα στάδια κατάρτισης και σχεδιασμού του επόμενου Κοινοτικού Πλαισίου Συνοχής.
- Ο προσδιορισμός έργων και δραστηριοτήτων που θα υποβληθούν μελλοντικά για χρηματοδοτήσεις και η προετοιμασία που πρέπει να γίνει για την ωρίμανσή τους, με την αντιμετώπιση των θεσμικών, διαχειριστικών και τεχνικών προβλημάτων με τα οποία συνδέονται.
- Η μεγιστοποίηση της κοινωνικής συμμετοχής, ώστε τα πορίσματα του Συνεδρίου να βασίζονται σε κοινή συμφωνία και συναίνεση.
- Η συμμετοχή των παραγωγικών οργανώσεων και των επιχειρήσεων προκειμένου να μεταφέρουν την εμπειρία και τα προβλήματα από τις δραστηριότητες που ασκούν αλλά και να διατυπώσουν τις προτάσεις τους για την ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων στους παραγωγικούς τομείς.
- Η κινητοποίηση των πολιτικών φορέων για μια σύσσωμη διεκδίκηση από την πολιτεία των ιεραρχημένων αναπτυξιακών στόχων του Νομού.

Απευθύνονται:

- Στην Αυτοδιοίκηση τους τοπικούς φορείς και πολίτες του Νομού, ώστε να καταθέσουν τους δικούς τους αναπτυξιακούς στόχους και προτάσεις και να συμφωνήσουν σ' ένα κοινό σχέδιο δράσης και διεκδίκησης.
- Στους υπηρεσιακούς παράγοντες, ώστε να καταγραφεί η υπάρχουσα κατάσταση και να διατυπώσουν προτάσεις.
- Στα πολιτικά κόμματα ώστε να διατυπώσουν το γενικό και τοπικό τους αναπτυξιακό πρόγραμμα.
- Στην πολιτική ηγεσία, ώστε να επιδιώξει την επίτευξη των στόχων που θα προκύψουν από τα συμπεράσματα του Συνεδρίου.
- Στην Περιφέρεια Κρήτης, ώστε να ενσωματώσει στον περιφερειακό σχεδιασμό τους αναπτυξιακούς στόχους του Νομού.
- Στην Κυβέρνηση, ώστε να ενημερωθεί και να δεσμευτεί επί των αναπτυξιακών στόχων και προτάσεων του Νομού.
- Σε σημαντικούς επενδυτές, ώστε να ανακαλύψουν τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται.
- Στην τοπική κοινωνία, προκειμένου να επιτευχθεί η κοινωνική συναίνεση.

Έτσι με το συνέδριο αυτό πραγματοποιείται ο σχεδιασμός αντιμετώπισης των προβλημάτων του νόμου και προτείνονται λύσεις για την καλύτερη ανάπτυξη του. Άλλη προσπάθεια που γίνεται για την ανάδειξη του νόμου Χανίων από τη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση είναι η διοργάνωση εκδηλώσεων. Μια από αυτές είναι ο Αγροτικός Αύγουστος, ο οποίος διοργανώνεται από το 1999, και έχει καθιερωθεί ως θεσμός και λειτουργεί κάθε χρόνο στις αρχές του Αυγούστου με την κορυφαία εκδήλωση του που είναι η Έκθεση των Κρητικών Προϊόντων Ποιότητας **(ΤΡΟΦΙΜΑ - ΠΟΤΑ - ΕΙΔΗ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ)**, που γίνεται στο Ενετικό Λιμάνι των Χανίων. Κάθε χρόνο επιλέγεται και ένα κεντρικό σημείο αναφοράς για το οποίο γίνονται πολλές παράλληλες εκδηλώσεις. Η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση Χανίων διαθέτει επίσης ιστοσελίδα στο διαδίκτυο, με επίσημη διεύθυνση www.chaniaperf.gr, και είναι σε δυο γλώσσες, αγγλικά και ελληνικά. (ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΧΑΝΙΩΝ)

5.3.ΠΡΟΒΟΛΗ ΑΠΟ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ

Εκτός από τους παραπάνω, υπάρχουν και αρκετές άλλες κατηγορίες ανθρώπων που ενδιαφέρονται για την προβολή του νομού Χανίων. Αυτοί χωρίζονται σε δυο κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία είναι τα άτομα που διαθέτουν δικιά τους τουριστική επιχείρηση. Τα άτομα αυτά διαφημίζουν τον τόπο τους, παράλληλα με την επιχείρησή τους. Αυτό γίνεται είτε με φυλλάδια, τα οποία μοιράζουν ή στέλνουν σε διάφορα γραφεία, ή από δικιά τους ιστοσελίδα στο διαδίκτυο, στην οποία εκτός από την επιχείρησή τους προβάλλουν και τον τόπο που βρίσκονται.

Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν ιδιώτες, οι οποίοι προβάλλουν τον τόπο τους χωρίς να έχουν κάποιο προσωπικό όφελος. Αυτοί μπορεί να είναι κάποιοι σύλλογοι ή άτομα που τρέφουν μεγάλη συμπάθεια για το μέρος αυτό. Ένας τρόπος για την προβολή του νόμου είναι οι διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις που διοργανώνουν. Αξιόλογη είναι η προσπάθεια των ατόμων, που προβάλλουν το νόμο Χανίων μέσω διαδικτύου. Έχουν κάνει πολύ προσεγμένη δουλειά, και μπορούμε να το διαπιστώσουμε σε αρκετές ιστοσελίδες.

Εικόνα 83: παραλία Αγίων Θεοδώρων

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

1.ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

Βασικός στόχος και διαρκής προσπάθεια της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης Χανίων καθώς και της περιφέρειας Κρήτης είναι η ανάδειξη του πλούτου του νόμου και κατ' επέκταση του νησιού, και παράλληλα η δημιουργία των απαραίτητων υποδομών για την τουριστική ανάπτυξη τους.

Ο νόμος Χανίων εντάσσεται στις παραθαλάσσιες τουριστικές περιοχές της χώρας. Όσον αφορά την τουριστική κίνηση σε όλο το νησί παίρνει την τρίτη θέση μετά το νόμο Ηρακλείου και το νόμο Ρεθύμνου. Υπάρχουν αρκετοί παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη του νόμου. Αυτοί είναι:(www.chaniaperf.gr)

- Γεωγραφική θέση.
- Πολύ καλό κλίμα, μεγάλος φυσικός πλούτος και πολλές περιοχές φυσικού κάλλους
- Ευδοκίμηση και παραγωγή σημαντικών αγροτικών προϊόντων
- Ολοκλήρωση μεγάλων αναπτυξιακών έργων υποδομής μέσα στα επόμενα 4-5 έτη
- Ύπαρξη πανεπιστημιακών ιδρυμάτων
- Ειδικευμένο εργατικό δυναμικό
- Διαθέτει Λιμάνι και Αεροδρόμιο Διεθνών προδιαγραφών

Όπως επίσης υπάρχουν και πολλές επενδυτικές δυνατότητες (www.chaniaperf.gr)

- Η Βιολογική γεωργία (κηπευτικά, αβοκάντο, εσπεριδοειδή) και η βιολογική κτηνοτροφία (ζωοτροφές, εκτροφή ζώων).
- Η μεταποίηση(Τρόφιμα - ποτά, ξύλο-έπιπλα, επεξεργασία αγροτικών προϊόντων).
- Οι Υπηρεσίες και οι Ειδικές μορφές τουρισμού (ορεινός-χειμερινός, συνεδριακός, αγροτουρισμός, εκκλησιαστικός)

Για την αποπεράτωση της προσπάθειας αυτής πρέπει να συνεργαστούν πολλοί φορείς, όπως: (ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ)

- Συλλογικοί φορείς (ΑΕΤΕ, Ενώσεις ξενοδόχων και Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων του νομού, ο Σύνδεσμος τουριστικών και ταξιδιωτικών γραφείων Κρήτης, τα Επιμελητηρια, κ.α).
- Ιδιωτικοί φορείς εκπαίδευσης και κατάρτισης(ΚΕΙ, ΕΚ, Κέντρα Ελευθερών σπουδών).
- Ομάδες εργαζόμενων όπου ανήκουν οι Ενώσεις Ξενοδοχοϋπάλληλων, ο Σύλλογος ξεναγών και ο Σύνδεσμος ξενοδοχοϋπάλληλων Κρήτης).
- Επιχειρηματίες του τουρισμού.
- ΜΚΟ περιβάλλοντος και πολιτιστικοί σύλλογοι.

Οι φορείς αυτοί έχουν ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα δράσης, του οποίου η βασική φιλοσοφία είναι ο εντοπισμός και η υλοποίηση ενοτήτων έργων και δράσεων χωρικού και οριζόντιου χαρακτήρα που θα συμβάλλουν αποδεδειγμένα στην αλλαγή της εικόνας του νομού ως τουριστικού προορισμού και θα δημιουργήσουν βάσιμες προοπτικές για το μέλλον του τουρισμού του. Οι στόχοι του προγράμματος αναμένεται να επιτευχθούν μέσα από την υλοποίηση των συγκεκριμένων έργων και ενεργειών, οι οποίες αντιστοιχούν ταυτόχρονα στους άξονες δράσης αλλά και στα μέτρα πολιτικής που θα ακολουθηθούν. Αυτοί είναι:(ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ)

- ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ (έργα οδοποιίας, σήμανση, υποδομές περιβάλλοντος, λιμάνια - αεροδρόμια, υποδομές υγείας)
- ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ / ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
 - Αμιγείς τουριστικές υποδομές (εκσυγχρονισμός ξενοδοχειακών μονάδων, δημιουργία ξενοδοχειακών συγκροτημάτων υψηλών προδιαγραφών)
 - Ειδικές τουριστικές υποδομές (οικοτουριστικά - πολιτιστικά μονοπάτια, ορειβατικά καταφύγια, πίστες αναρρίχησης, μαρίνες, καταδυτικά πάρκα, κέντρα τουρισμού υγείας, συνεδριακά κέντρα, γήπεδα γκολφ, κέντρα προπονητικού τουρισμού, κατασκηνωτικά κέντρα, ανάδειξη σπηλαίων - φαραγγιών κ.λπ.)
- ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΟΥΣ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ & ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων, αναπλάσεις οικισμών, αναστήλωση μνημείων, αποκατάσταση λοιπών ανθρωπογενών στοιχείων, πολιτιστικές εκδηλώσεις τοπικού χαρακτήρα)

- **ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ (ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ)** (κατάρτιση - ευαισθητοποίηση ανθρώπινου δυναμικού, επιμόρφωση τοπικού πληθυσμού και στελεχών δημοσίων φορέων, πολιτιστική περιβαλλοντική εκπαίδευση)
- **ΠΡΟΒΟΛΗ - ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ** (Σχέδιο Marketing Περιφέρειας Κρήτης)
- **ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ** (Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου, Περιοχές Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων, Πρότυπα Ορεινά Συμπλέγματα, Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων, Προγραμματικές Συμβάσεις, Διαχειριστικά Σχέδια)
- **ΜΕΛΕΤΕΣ** (χωροταξικές - πολεοδομικές μελέτες, μελέτες ήπιας τουριστικής αξιοποίησης, μελέτες μέτρησης φέρουσας ικανότητας, μελέτες επικοινωνιακής στρατηγικής, προγράμματα ολοκληρωμένης τουριστικής ανάπτυξης μικροζωνών, έρευνες πεδίου).

Μέσω αυτού του προγράμματος δράσης έχουν δρομολογηθεί πολλά σημαντικά έργα στο νομό. Τέτοια είναι:

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Συνεδριακό κέντρο στα βόρεια παράλια του νόμου	Ιδιώτης
Γήπεδο γκολφ Αγίας Τριάδας	Ιδιώτης
Κέντρο αθλητικού- προπονητικού τουρισμού Σούδας	Δήμος Σούδας
Ορειβατικό καταφύγιο- αναρριχητικοί πιστά Σούρβα	Δήμος Μουσούδων
Κατασκηνωτικό κέντρο Καλλικράτη	Δήμος Σφακίων
Δημιουργία κέντρων πληροφόρησης	Περιφέρεια Κρήτης

Πίνακας 26: Έργα υπό κατασκευή νόμου Χανίων

Αλλά έργα που είναι υπό κατασκευή και πρόκειται να αποπερατωθούν σύντομα ή έχουν ήδη γίνει είναι: (www.chaniaperf.gr)

- Βόρειος Οδικός άξονας
- Δημιουργία μονάδας μηχανικής διαλογής κομπόστ και χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων Νομού Χανίων
- Οδικός άξονας Ταυρωνίτη- Παλαιόχωρας
- Λιμένας Σφακίων
- Αγκυροβόλιο Νήσου Γαύδου
- Μονάδες Βιολογικού Καθαρισμού στο Βόρειο Οδικό άξονα
- Αστικές Αναπλάσεις Δήμου Χανίων

Στα πλαίσια μιας οργανωμένης και ουσιαστικής ανάπτυξης της περιοχής έχει ιδρυθεί μια εταιρεία η οποία έχει αυτό το σκοπό. Η εταιρεία ονομάζεται Αναπτυξιακή

Χανίων και άρχισε τη δραστηριότητα της τον Ιούνιο του 2003 . Η **ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Ν.ΧΑΝΙΩΝ Α.Ε** δημιουργήθηκε ως εργαλείο στην επιδίωξη των φορέων της τοπικής κοινωνίας και ιδιαίτερα της Νομαρχ.Αυτοδιοίκησης να παρέμβουν αποτελεσματικά στη θεραπεία προβλημάτων που δημιούργησαν ανεπιτυχείς αναπτυξιακοί σχεδιασμοί υπουργείων .Συγχρόνως όμως εκφράζει τη βούλησή τους για μεθοδικότερη ανάπτυξη δράσεων στο πλαίσιο των υπαρκτών επιχειρηματικών κανόνων με στόχο την ενίσχυση θετικών παραμέτρων της αναπτυξιακής διαδικασίας, την διασφάλιση της κοινωνικής ανταποδοτικότητας των δράσεων και εν τέλει τη διαρκή βελτίωση των όρων και συνθηκών διαβίωσης του τοπικού πληθυσμού. έχει στελεχωθεί με επιστημονικό προσωπικό και με εξοπλισμό υψηλής τεχνολογίας και έχει αναπτύξει συνεργασίες με άλλους οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στο εσωτερικό και στο εξωτερικό. (Αναπτυξιακή Ν. Χανίων Α.Ε)

Προσπάθειες γίνονται επίσης και από το δήμο Χανίων ο οποίος στοχεύοντας στην συνεχή βελτίωση της ποιότητας ζωής και των υπηρεσιών προς τους πολίτες και τους επισκέπτες των Χανίων, συμμετέχει σε Ελληνικά και Ευρωπαϊκά προγράμματα. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα παρακάτω:

- **Crete TOURnet**
- **Campiello** (Το CAMPIELLO στοχεύει στη δημιουργία και χρήση καινοτομικών Εργαλείων Αλληλεπίδρασης και στον πειραματισμό του πώς αυτά τα εργαλεία μπορούν να δημιουργήσουν νέους συνδέσμους μεταξύ της τοπικής κοινωνίας και των επισκεπτών των Ιστορικών Πόλεων Τέχνης και Πολιτισμού. Δύο πόλεις έχουν επιλεγεί για την εκτέλεση του πειράματος: η Βενετία στην Ιταλία και τα Χανιά στην Ελλάδα)
- **Το πρόγραμμα Youthstart (Κοινοτική Πρωτοβουλία "ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ")**
- **ESPRIT-VENIVA**
- **MILLION 20772**
- **Πρόγραμμα Leonardo da Vinci - Σχέδιο "FUTURE"**
- **Χανιά ΣΥΝ**
- **NOW**
- **Horizon**
- **Kaleidoskope**
- **OMNI**
- **SMART NETS**

Με σωστό σχεδιασμό και την ανάλογη βοήθεια από όλους τους φορείς θα μπορέσει να γίνει δυνατός ο καλύτερος σχεδιασμός για την ανάπτυξη του νομού και να επιτευχθεί ο τελικός στόχος που είναι η επίλυση όλων των προβλημάτων και η προβολή του γενικότερα.

2.ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

Όπως είδαμε ο τουρισμός του νομού είναι ήδη αρκετά αναπτυγμένος. Κάθε χρόνο αυξάνονται οι αφίξεις των ξένων επισκεπτών, γεγονός που οδηγεί στην αύξηση των εσόδων και την ανύψωση του. Υπάρχουν όμως κάποιοι τομείς, που χρειάζονται κάποια αναβάθμιση, για την καλύτερη λειτουργία και εξυπηρέτηση των επισκεπτών. Οι τομείς αυτοί είναι: το περιβάλλον, το τουριστικό προϊόν, που προσφέρουμε στους επισκέπτες και οι συγκοινωνίες του νησιού. Στις ενότητες που ακολουθούν θα προσπαθήσουμε να ασχοληθούμε με κάθε πρόβλημα ξεχωριστά και να προτείνουμε λύσεις.

2.1.ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το περιβάλλον αποτελεί ένα από τα αξιοθέατα του νομού. Φαράγγια, σπήλαια, παράλιες, πλούσια χλωρίδα και πανίδα, είναι σημεία που ελκύουν τους επισκέπτες. Η σημερινή κατάσταση του περιβάλλοντος του νομού, δεν είναι η καλύτερη, αφού υπάρχουν σημαντικά προβλήματα που εντείνουν την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος του νησιού όπως: (Υπουργείο Περιβάλλοντος, 2003)

- Η απόρριψη των αποβλήτων, από την επεξεργασία των αγροτικών προϊόντων.
- Αύξηση του οργανικού φορτίου των υδάτων, ευτροφισμός.
- Η παράνομη βόσκηση
- Η εντατική χρήση εντομοκτόνων και λιπασμάτων, και η εφαρμογή μη ορθολογικών μεθόδων στον αγροτικό τομέα η υποβάθμιση του περιβάλλοντος από πυρκαγιές σε θαμνώδεις και δασώδεις περιοχές.
- Η παράνομη και χωρίς πολεοδομικό σχεδιασμό αστική ανάπτυξη.

Για τα παραπάνω προβλήματα πρέπει να εφαρμοστούν άμεσα μέτρα που εμπεριέχουν είτε γνωστές τεχνολογίες, είτε εφαρμογή των κανονισμών και την νομοθεσίας. Πρέπει δηλαδή να εφαρμοστεί μια στρατηγική προστασίας του προβάλλοντος. Βασικά στοιχεία της στρατηγικής για τη μεταφορά της καινοτομίας και τεχνολογίας για το περιβάλλον, μπορεί να αντληθούν από την έκθεση της ευρωπαϊκής επιτροπής, με τίτλο Αειφόρος Αστική Ανάπτυξη, στην ευρωπαϊκό ένωση, πλαίσιο δράσης 28.10.1998. Τα βασικά στοιχεία του πλαισίου αυτού έχουν ως

εξής:

- Να υπάρχει καλύτερη εφαρμογή της υπάρχουσα περιβαλλοντικής νομοθεσίας
Να δημιουργηθεί επιπλέον νομοθεσία για θέματα διαχείρισης απορριμμάτων, προστασίας της ατμόσφαιρας, ποιότητα υδάτων και ηχορύπανση.
- Να υπάρχει συνεχόμενος αυστηρός περιβαλλοντικός έλεγχος και αποκατάσταση του περιβάλλοντος στις πόλεις
- Να προωθηθεί η μείωση των περιβαλλοντικών συνεπειών από τα μέσα μεταφοράς
- Να υπάρχει αειφόρος ενεργειακή διαχείριση
- Να γίνεται προστασία του κλίματος
- Να γίνει προώθηση και διάχυση του οικολογικού εμπορικού σήματος και της περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Λόγο για τις αλλαγές στον τομέα του περιβάλλοντος, έχουν οι παρακάτω παράγοντες: (ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ)

1. Ο ρυθμός και η ποιότητα ανάπτυξης
2. Η στάση των πολιτών του νομού και των ιδιωτικών επιχειρήσεων
3. Η στάση και οι απαιτήσεις των επισκεπτών του νησιού
4. Οι εθνικοί και διεθνείς κανονισμοί.

Το παραπάνω πλαίσιο θα βοηθήσει στη δημιουργία στρατηγικής για την περιβαλλοντική πολιτική. Είναι γνωστό ότι σήμερα η τεχνολογία και η καινοτομία στον τομέα του περιβάλλοντος είναι μειωμένη. Ο ιδιωτικός τομέας αναμένει τις δημόσιες υπηρεσίες και δημόσιους φορείς να αναλάβουν δράση, σε σημαντικά περιβαλλοντικά θέματα. Η βασική πρόταση που αντλείται από όλα τα παραπάνω, είναι ότι η περιφέρεια πρέπει να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις αύξησης της ζήτησης της καινοτομίας και τεχνολογίας σε θέματα περιβάλλοντος, στα πλαίσια μιας περιβαλλοντικής περιφερειακής στρατηγικής. Με τον τρόπο αυτό πολλά υπάρχοντα προβλήματα θα λυθούν και για αλλά θα ληφθούν προληπτικά μέτρα για την αντιμετώπιση τους.

Οι παράγοντες αυτοί πρέπει να ευαισθητοποιηθούν, για να υπάρξει καλύτερη διαχείριση των προβλημάτων. Όσον αφορά το ρυθμό και την ποιότητα ανάπτυξης, θα πρέπει να ελέγχονται και να σχεδιάζονται προσεκτικότερα, έτσι ώστε να μην επιβαρύνουν το περιβάλλον. Πρέπει να επιστρατεύονται οι κάτοικοι και οι

επιχειρήσεις του νομού, για την καλύτερη εφαρμογή των κανονισμών που αφορούν το περιβάλλον, και να προσπαθούν να εφαρμόζουν τους διεθνείς κανονισμούς. Όσο αφορά τους επισκέπτες του νησιού, θα πρέπει να δίνεται μεγάλη προσοχή στη συμπεριφορά τους ως προς το περιβάλλον, και να προσπαθούμε να τους επηρεάσουμε προς το καλύτερο με διάφορους τρόπους όπως καμπανιές κατά των σκουπιδιών, δημιουργία περισσότερων πάρκων, προστασία της χλωρίδα και της πανίδας, κ.α.

Μόνο αν εφαρμοστεί μια σωστή πολιτική για το περιβάλλον και υπάρξει σωστός σχεδιασμός, θα μπορούμε να πούμε ότι η τουριστική ανάπτυξη συμβαδίζει με την προστασία του περιβάλλοντος, και ότι και τα δυο μαζί οδηγούν στην καλύτερη προβολή του νομού στις ξένες χώρες.(ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ)

2.2.ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ

Παρόλο που ο τουρισμός στο νομό είναι αρκετά αναπτυγμένος, υπάρχουν κάποιες ελλείψεις στο τουριστικό προϊόν, που οδηγούν πολλές φορές τους επισκέπτες να έχουν μια λανθασμένη εικόνα για τα Χανιά. Η έλλειψη κεντρικής στρατηγικής για τον τουρισμό, η για πολλά χρόνια έμμονη σε ξεπερασμένες κατευθύνσεις τουριστικής πολιτικής με αιχμή τον μαζικό τουρισμό και ο αυτοπροσδιορισμός και η αποσπασματικότητα στη διαχείριση του τουριστικού προϊόντος σε περιφερειακό επίπεδο οδήγησαν:(ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ)

- Στον έντονο εποχιακό χαρακτήρα αυτής της δραστηριότητας το 85% των αφίξεων των επισκεπτών στο νομό γίνεται στην περίοδο Μαΐου-Σεπτεμβρίου.
- Στην άνιση γεωγραφική κατανομή των τουριστικών δραστηριοτήτων, ο ρυθμός ανάπτυξης είναι υψηλός στη βόρεια πλευρά και σε λίγα διάσπαρτα σημεία της νότιας.
- Στην όχι υψηλή ποιότητα του προσφερομένου τουριστικού προϊόντος. Για να επιτευχθεί κάλυψη των κλινών και αυξημένη εισροή τουριστικών, μειώνονται οι τιμές πρόσφορα τουριστικών πακέτων γεγονός που οδηγεί σε μικρά περιθώρια κέρδους και συνεπώς μείωση της δυνατότητας των επιχειρήσεων για επενδύσεις και περιορισμούς της δυνατότητας προσέλκυσης τουριστών με υψηλό εισόδημα
- Στη φθίνουσα πορεία του τουριστικού τομέα. Οι διαπιστώσεις αυτές επιβάλλουν τη λήψη αναγκαίων μέτρων, ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα του

προϊόντος και να αυξηθεί η διεθνής ανταγωνιστικότητα του τομέα.

Έτσι θα πρέπει να: (ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ)

- Συντονιστούν οι τουριστικοί φορείς της περιφέρειας ώστε να καταχωρηθεί ως τόπος προορισμού τα ΧΑΝΙΑ.
- Να υλοποιηθούν προγράμματα επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου, όπως το πρόγραμμα « ΚΡΗΤΗ 12 ΜΗΝΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ », που προωθείται από επαγγελματίες του τουρισμού.
- Να αναπτυχθούν όπως, ήδη έχει ξεκινήσει η προσπάθεια, νέες εναλλακτικές μορφές τουρισμού όπως ο συνεδριακός τουρισμός, ο οικοτουρισμός, ο αγροτουρισμός, ο πολιτιστικός τουρισμός, κ.α.
- Να αξιοποιηθούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του τόπου μας όπως οι φυσικές ομορφιές, ο πολιτισμός, το κλίμα κ.α.

Σημαντικό πρόβλημα επιβίωσης αντιμετωπίζουν οι μικρού και μεσαίου μεγέθους τουριστικές μονάδες και τα τουριστικά καταλύματα για αυτό πρέπει να ληφθεί ιδιαίτερη μέριμνα για τη βελτίωση και αναβάθμιση αυτών των μονάδων, και τη δημιουργία καταλυμάτων (Υπουργείο Τουρισμού, 2000)

- Επένδυση με μικρό αριθμό υψηλής ποιότητας καταλυμάτων σε επιλεγμένες περιοχές π.χ σε ορεινές περιοχές, περιοχές λιγότερο αναπτυγμένες όπου προωθείται και η κατασκευή συμπληρωματικών χώρων αναψυχής.
- Θεσμοθέτηση κίνητρων για την προώθηση των παραπάνω επενδύσεων.
- Έλεγχος της ποιότητας των καταλυμάτων που λειτουργούν
- Δημιουργία ενός αξιόπιστου κατάλογου που θα κατηγοριοποιεί τα καταλύματα διανομής επισκεπτών (ξενοδοχεία, διαμερίσματα) που θα στηριχτεί σε επιτόπιους έλεγχους των αρμόδιων οργάνων

Οι βελτιώσεις των υποδομών των μεταφορών και η δημιουργία γηπέδων, μαρίνων, συνεδριακών κέντρων, κ.α, θα αναβαθμίσει ποιοτικά το προσφερόμενο προϊόν. Όσον αφορά τις υπηρεσίες θα μπορούσαμε να:

- Αναπτύξουμε νέα τουριστικά προϊόντα υψηλής ποιότητας που στηρίζονται στην αξιοποίηση δεξιοτήτων και καινοτομικών πρακτικών που έχουν

αναπτυχθεί στην περιφέρεια της Κρήτης (π.χ. ιατρικός τουρισμός , θαλάσσιος τουρισμός κλπ)

- προωθήσουμε τα τουριστικά προϊόντα με σύγχρονες μεθόδους marketing. Βελτίωση της έντυπης η άλλης μορφής παρουσίασης και περιγραφή των αρχαιολογικών και ιστορικών χωρών των Χανίων ώστε ο επισκέπτης να έχει εύκολη πρόσβαση και πιο ολοκληρωμένη εικόνα της ιστορίας του νομού.
- Αξιοποίηση των επιτυχημένων παραδειγμάτων που επιδεικνύει σήμερα ο τουριστικός τομέας της Κρήτης, ειδικά αυτών που στοχεύουν στην βελτίωση της ποιότητας τροφίμων και ποτών που διατίθενται από τα καταστήματα, στην εξυπηρέτηση πελατών, στην περιβαλλοντική διαχείριση, στην ορθολογική διαχείριση ακτών, κτλ.
- Οργάνωση μικρού αριθμού υψηλής ποιότητας και διεθνούς εμβέλειας καλλιτεχνικών αθλητικών και πολιτισμικών εκδηλώσεων καθ' όλη την διάρκεια του έτους.
- Αύξηση των επενδύσεων στην εκπαίδευση των εργαζόμενων στο τομέα του τουρισμού αλλά και στην ενημέρωση των πολιτών για τα έμμεσα και άμεσα αποτελέσματα της ανάπτυξης του τομέα του τουρισμού.

Όπως αναφέραμε παραπάνω υπάρχει άνιση γεωγραφική και εποχιακή κατανομή του τουριστικού προϊόντος. Η ανισότητα αυτή μπορεί να αντιμετωπιστεί, με την ουσιαστική αναβάθμιση των προσφερομένων υπηρεσιών και τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος με «νέα πακέτα». Ο στόχος αυτός ικανοποιείται σημαντικά με την αξιοποίηση της περιβαλλοντικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Με τις παραπάνω ενέργειες στοχεύαμε στην:(Υπουργείο Τουρισμού, 2000)

- Δημιουργία θεματικών η γεωγραφικών εστιών ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού, με τη μορφή μικρών συμπλεγμάτων η δικτύων
- Αξιοποίηση μεγάλων η μικρών σχετικών προηγούμενων παρεμβάσεων συμπλήρωση η ολοκλήρωση πλοηγούμενων σχετικών επενδύσεων ολοκλήρωση προσπαθειών - ενεργειών δημιουργίας νέων τουριστικό πακέτων ενίσχυση της διαπραγματευτικής θέσης του τουρισμού μέσα από τη διαφοροποίηση, εμπλουτισμού και την ποιοτική διάσταση της εικόνας τους δημιουργία αναγκαίου υλικού η μεθόδων προβολής - διαφήμισης.

Αν όλα αυτά υλοποιηθούν τεθούν οι σωστοί στόχοι και σχεδιαστεί η κατάλληλη στρατηγική, το τουριστικό προϊόν του νομού θα αναβαθμιστεί σημαντικά και θα οδηγήσει σε αύξηση του τουρισμού. Έργα που θα βοηθήσουν σε αυτή την προσπάθεια, έχουν ήδη δρομολογηθεί. Τέτοια είναι το Κέντρο Αθλητικού και Προπονητικού Τουρισμού στο Δήμο Σούδας, Ορειβατικά Καταφύγια στους Δήμους Μουσούρων και Κεραμιών, Παρατηρητήριο πουλιών στο Δήμο Θερίσου, Κατασκηνωτικό κέντρο Καλλικράτη στα Σφακιά.....

2.3.ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Όπως αναφέραμε σε πλοηγούμενο κεφαλαίο, τα Χανιά έχουν σημαντικό πρόβλημα στις συγκοινωνίες, για το λόγο ότι είναι νησιωτική περιφέρεια. Το πρόβλημα αυτό θα μπορούσε να λυθεί αν υπήρχε ο κατάλληλος σχεδιασμός. Όσο αφορά τη συγκοινωνία εντός νομού, μια βελτίωση του νότιου οδικού άξονα και των κάθετων προς αυτόν, οδικών αξόνων, θα βοηθούσε στη γρηγορότερη ανάπτυξη του νότιου τμήματος του νησιού. Γιατί όταν υπάρχει εύκολη πρόσβαση σε κάποιο σημείο ενός τόπου, με τη βοήθεια του φυσικού περιβάλλοντος κυρίως, ο τόπος αυτός γίνεται πόλος έλξης τουριστών πολύ γρήγορα. Έτσι αν υπάρχει η κατάλληλη υποδομή με την ανάπτυξη της νότια πλευράς θα αποσυμφορηθεί και το βόρειο τμήμα του νομού που θεωρείται υπερφορτωμένο. Άλλο πρόβλημα που υπάρχει στη συγκοινωνία εντός νησιού είναι η ελλιπής σήμανση των δρόμων. Το γεγονός αυτό είναι εξίσου σημαντικό, γιατί οδηγεί σε καθυστερήσεις, καθώς ο χρόνος που μπορεί να εξοικονομηθεί από ένα νέο οδικό άξονα, μπορεί εξίσου εύκολα να απωλέσθη από καθυστερήσεις λόγω απώλειας η δυσχέρειας προσανατολισμού.

Η συγκοινωνία εκτός νησιού και κυριότερα η εναέρια συγκοινωνία αποτελεί εξίσου μεγάλο πρόβλημα. Ήδη το αεροδρόμιο «ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ»>>, είναι δυσανάλογα επιβαρημένο με τα 3/4 του συνόλου των αεροπορικών αφίξεων στο νησί. Θα μπορούσε η κίνηση αυτή να μοιραστεί εξίσου στα τρία αεροδρόμια του νησιού, δηλαδή στα Χανιά στο Ηράκλειο και στη Σητεία. Αν σχεδιαστούν κατάλληλα τα έργα εκσυγχρονισμού στο αεροδρόμιο των Χανίων και υπάρξει η κατάλληλη υποδομή τότε θα μπορεί εύκολα να δέχεται ένα μεγάλο αριθμό επισκεπτών, και με τον τρόπο αυτό θα υπάρξει αυξημένη τουριστική κίνηση σε όλο το νομό. Το αεροδρόμιο των Χανίων θα εξυπηρετούσε τότε όλη τη δυτική Κρήτη.

Γενικότερα μια προσεκτικότερη διαχείριση και ένας καλύτερος σχεδιασμός,

των συγκοινωνιών θα βοηθούσε στην ίση γεωγραφική κατανομή του τουριστικού προϊόντος και την αποσυμφόρηση, κυρίως του αεροδρομίου του Ηρακλείου, από το οποίο εισέρχονται οι πιο πολλοί επισκέπτες στο νησί. Το γεγονός αυτό θα βοηθούσε στη γενικότερη ανάπτυξη των υπόλοιπων περιοχών του νησιού και στην καλύτερη ανάδειξη του. (Περιφέρεια Κρήτης, 2000)

Εικόνα 84: λιμάνι Χανίων

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

1.ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στην Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια αναπτύσσονται όλο και πιο συστηματικά οι ειδικές μορφές τουρισμού, που προσφέρουν τη δυνατότητα στους ταξιδιώτες να εμπλουτίσουν τις δραστηριότητές τους και με προγράμματα εξειδικευμένων δράσεων, όπως είναι ο θεραπευτικός-ιαματικός τουρισμός, ο θρησκευτικός τουρισμός, ο οικολογικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός κ.λπ. Έτσι, η χώρα αποτελεί πλέον έναν προσφιλή τουριστικό προορισμό όχι μόνο για διακοπές «κλασσικού τύπου», αλλά και για όσους επιθυμούν να πραγματοποιήσουν εναλλακτικές διακοπές, αναζητώντας εκτός από την ξεκούραση και την απόλαυση των αξιοθέατων της χώρας και τη μοναδική εμπειρία, που προσφέρουν η φύση και τα «προϊόντα» της, ο θρησκευτικός πολιτισμός της αλλά και οι εξειδικευμένες υποδομές της ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας. (www.alternativegreece.gr). Υπάρχουν αρκετές μορφές εναλλακτικού τουρισμού γενικότερα, στα Χανιά ίσως λιγότερες. Αναλύονται παρακάτω.

1.1.ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο αγροτουρισμός είναι μια ήπια μορφή βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και πολυδραστηριότητας στον αγροτικό χώρο, με την οποία ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να γνωρίσει τις αγροτικές περιοχές, τις αγροτικές ασχολίες, τα τοπικά προϊόντα, την παραδοσιακή κουζίνα και την καθημερινή ζωή των κατοίκων, τα πολιτισμικά στοιχεία και τα αυθεντικά χαρακτηριστικά του χώρου αυτού, με σεβασμό προς το περιβάλλον και την παράδοση. Επίσης, η δραστηριότητα αυτή φέρνει τον επισκέπτη σε επαφή με τη φύση καθώς και με τις δραστηριότητες στην ύπαιθρο, στις οποίες μπορεί να συμμετέχει, να ψυχαγωγηθεί και να νοιώσει τη χαρά της περιήγησης, της γνώσης και της ανακάλυψης. Παράλληλα, κινητοποιεί τις παραγωγικές, πολιτισμικές και αναπτυξιακές δυνάμεις ενός τόπου, συμβάλλοντας έτσι στην αειφόρο περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του αγροτικού χώρου. Πολλές επιχειρήσεις σ' όλη τη χώρα, προσφέρουν τη δυνατότητα να απολαύσετε τα μοναδικά πλεονεκτήματα της ελληνικής υπαίθρου, μέσω ειδικών προγραμμάτων αγροτουρισμού. Οι επιχειρήσεις αυτές κατατάσσονται στις παρακάτω κατηγορίες:(www.alternativegreece.gr)

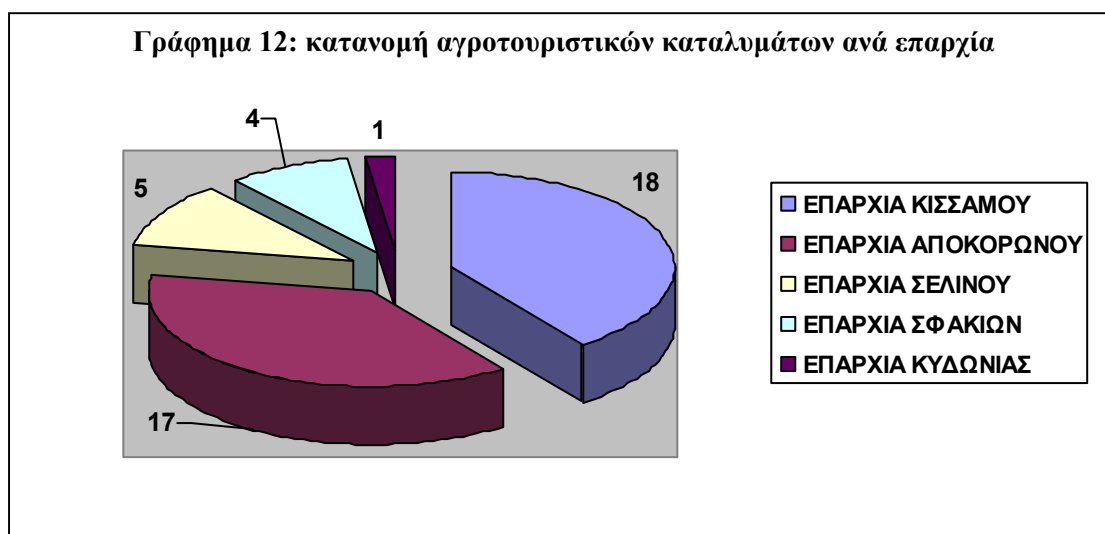
- Πρατήρια / εκθετήρια αγροτουριστικών προϊόντων
- Αγροτουριστικά κέντρα εστίασης και αναψυχής
- Τουριστικά γραφεία, που αναλαμβάνουν τη διοργάνωση ή την υλοποίηση προγραμμάτων υπαίθριων δραστηριοτήτων και περιηγήσεων οικοτουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος
- Αγροκτήματα
- Επιχειρήσεις παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων
- Εργαστήρια λαϊκής τέχνης

Οι διακοπές σε αγροτουριστικό κατάλυμα στα Χανιά συνδέονται άρρηκτα με τη φημισμένη Κρητική Διατροφή, όπου ο επισκέπτης θα έχει τη δυνατότητα να δοκιμάσει ή και να βοηθήσει στην προετοιμασία της. Οι περισσότερες αγροτουριστικές μονάδες έχουν ιδιόκτητες καλλιέργειες και φάρμες, όπου παράγονται προϊόντα βιολογικά ή απαλλαγμένα από κάθε είδους φάρμακα και χημικά. Έτσι γνήσια κρητικά προϊόντα όπως τυρί και μέλι, λαχανικά, ελαιόλαδο, θυμάρι, φασκόμηλο, παξιμάδια, ρίγανη, κρασί και τσικουδιά από ντόπια σταφύλια και αρωματικά φυτά καθώς και αρκετά άλλα θα αποτελέσουν τα κύρια συστατικά του φαγητού σας, το οποίο συνήθως θα είναι μαγειρεμένο από την ίδια την ιδιοκτήτρια ή κάποια άλλη νοικοκυρά του πλησιέστερου χωριού βασισμένο πάντα σε παραδοσιακές συνταγές.

Επιπρόσθετα σε κάποιους οικισμούς θα σας δοθεί η δυνατότητα να συμμετέχετε ενεργά στην ετοιμασία του φαγητού ή ακόμα και να μάθετε μυστικά της παραδοσιακής κρητικής μαγειρικής, της παραδοσιακής βιολογικής καλλιέργειας κηπευτικών και της παρασκευής γλυκών μέσα από οργανωμένα μαθήματα που παρέχονται. (www.cretetournet.gr)

Στα Χανιά υπάρχουν περίπου 45 αγροτουριστικά καταλύματα, σε όλο το νόμο. Από αυτά 18 βρίσκονται στην επαρχία Κισσάμου, περίπου το 40% του νομού, 17 βρίσκονται στην επαρχία Αποκορώνου, περίπου το 37,8%, 5 στην επαρχία Σελίνου, περίπου το 11,11%, 4 στην επαρχία Σφακίων, περίπου το 8,88% και ένα στην επαρχία Κυδωνίας, περίπου το 2,22%. (www.minagric.gr)

ΕΠΑΡΧΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΙΣΣΑΜΟΥ	18	40
ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ	17	37,8
ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΕΛΙΝΟΥ	5	11,2
ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΦΑΚΙΩΝ	4	8,8
ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΥΔΩΝΙΑΣ	1	2,2
ΣΥΝΟΛΟ	45	100%

(www.minagric.gr)

Πίνακας 27: αγροτουριστικά καταλύματα στο νομό Χανίων

1.2.ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η Ελλάδα διαθέτει ιδιαίτερα πλούσιο και ποικίλο φυσικό περιβάλλον, καθώς παρά τη μικρή της έκταση παρουσιάζει σπάνια γεωμορφολογία με έντονες αντιθέσεις και πολλές περιοχές υψηλής οικολογικής αξίας. Χιλιάδες δαντελωτές ακτές, επιβλητικά βουνά, σπήλαια και φαράγγια, λίμνες, ποτάμια, βιότοποι εξαιρετικής ομορφιάς και μοναδικά οικοσυστήματα «προικίζουν» την ελληνική γη με εντυπωσιακά τοπία, τα οποία σε συνδυασμό με το ήπιο κλίμα της χώρας, καθιστούν την Ελλάδα ιδανικό προορισμό για τους λάτρεις του οικολογικού-εναλλακτικού τουρισμού.(www.alternativegreece.gr)

τα Χανιά συνδυάζουν το πλούσιο φυσικό τοπίο, το οποίο είναι ιδανικό για όλους τους επισκέπτες σε όλους τους καιρούς. Έχουν και βουνά και θάλασσα. Στο νόμο ο

επισκέπτης μπορεί να επιδοθεί σε πολλές ασχολίες σχετικά με τη φύση όπως πεζοπορία στα βουνά , να περάσει τα γνωστά φαράγγια, να κάνει αναρρίχηση, να κάνει καταδύσεις. Όσον αφορά την πεζοπορία, αξίζει να αναφερθεί, ότι το γνωστό μονοπάτι πεζοπορίας E4, που αρχίζει από τα Πυρηναία, διασχίζει όλη την Ευρώπη καθώς και το νησί της Κρήτης από τη μια άκρη στην άλλη.

Παράδειγμα οικοτουρισμού στο νομό Χανίων είναι το χωριό Μηλιά. Η Μηλιά είναι ένα πρόσφατα κτισμένο χωριό, αλλά με τρόπο τελείως παραδοσιακό και με απόλυτο σεβασμό στο περιβάλλον και την αισθητική του τοπίου. Τα σπιτάκια, κτισμένα με πέτρα και ξύλο, χάνονται απόλυτα μέσα στην μικρή πράσινη κοιλάδα. Κάθε σπιτάκι μπορεί να φιλοξενήσει 2 -4 άτομα, η θέρμανση γίνεται με ξυλόσομπες (ή τζάκια σε ορισμένα απ' αυτά), το ζεστό νερό στο μπάνιο προέρχεται από εξωτερικά καζάνια με ξύλα και δεν υπάρχει ηλεκτρικό ρεύμα, μονάχα κάποιες λάμπες για το βράδυ που λειτουργούν με μπαταρίες και φωτοβολταϊκά στοιχεία. Το -καλό- φαγητό γίνεται με τρόφιμα που παράγουν οι ίδιοι οι ιδιοκτήτες της Μηλιάς. Είναι πραγματικά μια τελείως διαφορετική εμπειρία απ' ότι έχουμε συνηθίσει.(www.chania.gr)

Εικόνα 85: παραδοσιακό χωριό Μηλιάς

Τέλος αξίζει να σημειωθεί ότι οι επισκέπτες των οικολογικά ευαίσθητων περιοχών οφείλουν να τηρούν προσεκτικά τις απαιτήσεις για την προστασία του περιβάλλοντος από τη ρύπανση, την αποφυγή κάθε ενόχλησης των φυσικών βιοτόπων και διατάραξης της ισορροπίας των οικοσυστημάτων.

1.3.ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τα μνημεία της ελληνικής ορθοδοξίας είναι αναπόσπαστο τμήμα της εθνικής κληρονομιάς και αποτελούν αξιόλογο πόλο έλξης επισκεπτών. Οι βυζαντινές και οι μεταβυζαντινές εκκλησίες με την αξιόλογη εικονογράφησή τους, τα ψηφιδωτά, τις τοιχογραφίες και τις σπάνιες εικόνες τους, οι επιβλητικοί καθεδρικοί ναοί, τα

ξωκλήσια και τα προσκυνήματα της υπαίθρου, τα μοναστήρια, τα μετόχια και οι σκήτες, η μοναδική μοναστική πολιτεία του Αγίου Όρους και τα μοναστήρια των Μετεώρων (Θεσσαλία), μαρτυρούν την επίμονη προσήλωση στις παραδόσεις και τη στενή και μακραίωνη διασύνδεση της τέχνης με τη θρησκευτική λατρεία. Σε πολλές περιοχές της χώρας, ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να συναντήσει, επίσης, κτίσματα και μνημεία λατρείας διαφορετικών δογμάτων και θρησκειών, που συνυπάρχουν σε ένα διαρκή διάλογο, αναδεικνύοντας το σπάνιο ιστορικό και πολιτισμικό παλίμψηστο του ελληνικού χώρου. (www.alternativegreece.gr)

Στο νόμο Χανίων μπορεί κανείς να κάνει και θρησκευτικό τουρισμό. Πολλά γνωστά και αξιόλογα μοναστήρια υπάρχουν, τα οποία έχουμε αναφέρει σε προηγούμενα κεφαλαία. Από αυτά πολλά θεωρούνται θρησκευτικά μνημεία, όπως: η Μονή Γκουβερνέτου στο Ακρωτήρι, η Μονή Τζαγκαρόλων, επίσης στο Ακρωτήρι, ο ναός του Μιχαήλ Αρχαγγέλου στην Επισκοπή Κισσάμου, η παλαιοχριστιανική βασιλική Αλμυρίδας στον Αποκόρωνα, και πολλές άλλες. (www.alternativegreece.gr)

1.4.ΓΕΩΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο γεωτουρισμός είναι μια μορφή πολιτιστικού - περιβαλλοντικού τουρισμού που μπορεί να αναπτυχθεί σε περιοχές που διαθέτουν σημαντικά γεωλογικά μνημεία τα οποία αξιοποιούνται για την προσέλκυση επισκεπτών με ειδικά ενδιαφέροντα. Ο Γεωτουρισμός στηρίζεται στη μαγεία της ανακάλυψης και στη δύναμη της αυθεντικότητας που αποπνέει η επαφή με την φυσική κληρονομιά του τόπου μας. Συνδέοντας δημιουργικά τη Φύση και τον Πολιτισμό κάθε περιοχής, ο γεωτουρισμός μπορεί να δώσει απάντηση στις νέες αναζητήσεις και τάσεις του τουρισμού και να συμβάλλει έτσι στην διάδοση και ανάπτυξη πολλών περιοχών της χώρας. Ο Ελληνικός χώρος αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα οικολογικά και πολιτισμικά αποθέματα της Γης και είναι διάσπαρτος από μοναδικής αξίας και σπουδαιότητας φυσικά γεωλογικά μνημεία που ονομάζονται και Γεώτοποι.

Οι Γεώτοποι, είναι χώροι (θέσεις) στους οποίους συναντώνται στοιχεία που καταγράφουν την γεωλογική ιστορία της κάθε περιοχής. Αποτελούν αδιάψευστους μάρτυρες της αέναης εξέλιξης της ζωής και του Πλανήτη. Γεώτοποι χαρακτηρίζονται ηφαίστεια, σπήλαια, φαράγγια, απολιθωματοφόρες θέσεις, μεγάλα γεωλογικά ρήγματα, αρχαία μεταλλεία και λατομεία, γεωμορφές και τοπία που σκάλισαν στη διάρκεια των γεωλογικών αιώνων οι δυνάμεις της φύσης. Οι θέσεις αυτές έχουν

ξεχωριστή επιστημονική και αισθητική αξία και μπορούν να αποτελέσουν περιοχές με αξιόλογο τουριστικό ενδιαφέρον. Αν και είναι νέος όρος στην ορολογία της τοπικής ανάπτυξης, ο γεωτουρισμός εφαρμόζεται είδη σε πολλές περιοχές στην Ευρώπη με σημαντικές προοπτικές δυναμικής συνέχειας και διάδοσης.

Τα τελευταία χρόνια γίνεται προσπάθεια καταγραφής, ανάδειξης και αξιοποίησης πολλών γεωλογικών μνημείων στη Ελλάδα με σημαντικά αποτελέσματα., το φαράγγια της Σαμαριάς στα Χανιά αποτελεί ένα Γεωλογικό μνημείο, το οποίο είναι πολύ γνωστό και αποτελεί πόλο έλξης τουριστών για το νομό , από όλο τον κόσμο. Πρόσφατα εκδόθηκε από ο Υπουργείο Αιγαίου ο Άτλαντας των Γεωλογικών μνημείων του Αιγαίου, που περιλαμβάνει 400 θέσεις γεωλογικών μνημείων από όλα τα νησιά και την παράκτια ζώνη που βρέχεται από το Αιγαίο.(www.alternativegreece.gr)

1.5.ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η διοργάνωση συνεδρίων αποτελεί έναν από τους πλέον αναπτυσσόμενους και δυναμικούς τομείς για το ελληνικό τουριστικό προϊόν (συνεδριακός τουρισμός). Εξάλλου, στις περισσότερες περιοχές της χώρας, σύγχρονες ξενοδοχειακές μονάδες αλλά και εξειδικευμένοι χώροι οργάνωσης συνεδρίων, μπορούν να προσφέρουν διευρυμένες δραστηριότητες και υπηρεσίες υψηλού επιπέδου, καθώς και την απαιτούμενη υποδομή για να φιλοξενήσουν τόσο μικρές εκδηλώσεις όσο και μεγάλα παγκόσμια συνέδρια. Σημειώνεται πως η πρόσβαση σ' αυτές τις περιοχές, όπου υπάρχουν χώροι οργάνωσης συνεδρίων, είναι ιδιαίτερα εύκολη και σύντομη.

Οι υποδομές αυτές, συνδυασμό με το εξαιρετο κλίμα, τις απaráμιλλες φυσικές της ομορφίες, τις θαυμάσιες ακτές, το σπάνιο πολιτιστικό απόθεμα, την εξαιρετική γαστρονομία, τη φημισμένη φιλοξενία και την πλούσια νυκτερινή και πολιτιστική διασκέδαση, καθιστούν αναμφίβολα την Ελλάδα ως έναν ιδανικό προορισμό για τη διοργάνωση συνεδρίων. Στο νομό Χανίων τα τελευταία χρόνια αρχίζει να παρατηρείται μια μικρή ανάπτυξη όσον αφορά τον συνεδριακό τουρισμό. Λίγα ξενοδοχεία διαθέτουν αίθουσες συνεδρίων. Ευελπιστούν ότι τα επόμενα χρόνια θα υπάρξει μια αύξηση στον τομέα αυτό του τουρισμού.

ΤΕΛΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σε όλα τα προηγούμενα κεφαλαία αναφερθήκαμε αναλυτικά στο νόμο Χανίων και στις δυνατότητες ανάπτυξης του. Ειδικότερα αρχίσαμε με μια γεωγραφική παρουσίαση του, και συνεχίσαμε με ιστορική ανασκόπηση. Στα επόμενα κεφαλαία ασχοληθήκαμε με την τουριστική πρόσφορα του νομού, η οποία είναι αρκετά καλή, αν υπολογίσουμε ότι διαθέτει αρκετά αξιοθέατα, όχι όμως και αρκετή ξενοδοχειακή υποδομή. Με ένα καλύτερο σχεδιασμό θα μπορούσαν να οικοδομηθούν καινούριες ξενοδοχειακές μονάδες στο νομό για την εξυπηρέτηση περισσότερων επισκεπτών. Περισσότερα θα μπορούσαν να είναι και τα τουριστικά γραφεία για την καλύτερη διαχείριση του εισερχόμενου και εξερχόμενου τουρισμού.

Όσον αφορά την υποδομή του νομού σε συγκοινωνίες, είναι αρκετά καλή. Με λίγα έργα ακόμα θα μπορούσε να είναι τέλεια. Τα έργα αυτά είναι τα έργα οδοποιίας για το νότιο τμήμα του νομού, και τους κάθετους οδικούς άξονες, καθώς και κάποια έργα εκσυγχρονισμού του αεροδρομίου των Χανίων για την διαχείριση περισσότερων πτήσεων από ότι τώρα.

Στα παρακάτω κεφαλαία εξετάστηκε η τουριστική ζήτηση που υπάρχει στο νόμο. Παρατηρώντας τη, μπορούμε εύκολα να διαπιστώσουμε ότι η εισροή τουριστών στο νομό κάθε χρόνο αυξάνεται. Αν υλοποιήσουμε κάποια έργα που αφορούν την ύπαρξη και άλλων μορφών τουρισμού στο νομό, όπως συνεδριακός τουρισμός, οικοτουρισμός, γεωτουρισμός, θρησκευτικός τουρισμός και αγροτουρισμός, τότε πιστεύω ότι θα υπάρξει εισροή τουριστών όλο το χρόνο στο νομό με αποτέλεσμα την καλύτερη ανάπτυξη του.

Τέλος αναφερθήκαμε στην προβολή που γίνεται από πολλούς φορείς τουρισμού και μη, η οποία δυστυχώς δεν είναι αρκετή. Ο Ε.Ο.Τ είναι ένας από αυτούς, ο οποίος προσπαθεί για την καλύτερη ανάδειξη γενικότερα όλης της Ελλάδας. Οι υπόλοιποι φορείς είναι είτε τοπικοί ή ιδιώτες που ο καθένας προσπαθεί για τους δικούς του λόγους. Μιλήσαμε ακόμα για τις διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού που υπάρχουν η μπορούν να αναπτυχθούν καλύτερα στο νομό Χανίων, και οι οποίες θα έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση επισκεπτών σε αυτόν.

Γενικότερα μετά από όλα αυτά που αναφέρθηκαν πιστεύω ότι η ανάπτυξη του νομού είναι δυνατή εφόσον γίνουν τα ανάλογα έργα υποδομής για την υποστήριξη τόσων επισκεπτών και υπάρξει μια καλύτερη προβολή του νομού από

όλους τους φορείς. Έτσι τα Χανιά θα καθιερωθούν ως τουριστική περιοχή η οποία τα διαθέτει όλα για την καλύτερη εξυπηρέτηση των επισκεπτών της.

Εικόνα 86: φυσικό τοπίο στο νομό

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αναπτυξιακή Ν. Χανίων Α.Ε
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία
- ΚΡΗΤΗ το αφιέρωμα (1989) Εγκυκλοπαίδεια, Αθήνα: Εκδόσεις Αρσινόη
- ΚΤΕΛ ΚΡΗΤΗΣ
- Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Χανίων
- Παναγιωτάκης,Γ.(1999) Κρήτη, τι πρέπει να γνωρίζετε. Ηράκλειο:Εκδόσεις ΤΥΠΟΚΡΕΤΑ
- Παππάς,Ν.(2002) Σημειώσεις στο μάθημα Σύνθεση Τουριστικού Πακέτου, Ηράκλειο: Έκδοση ΤΕΙ Κρήτης
- Πεδιαδίτης,Π(2000) Σημειώσεις στο μάθημα Εισαγωγή στον Τουρισμό, Ηράκλειο: Έκδοση ΤΕΙ Κρήτης
- Περιφέρεια Κρήτης
- Υπουργείο Περιβάλλοντος
- Υπουργείο Τουρισμού
- Greek Travel Pages 01/2005, Περιοδικός τύπος
- Youell, R. (1998) Tourism: An introduction, New York: LongMan

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- www.4crete.gr
- www.aegean.gr
- www.alternativegreece.gr
- www.anek.gr
- www.anen.gr
- www.chania.gr
- www.chaniainfo.gr
- www.chaniaperf.gr
- www.chorasfakion.com
- www.cretainfo.gr
- www.cretetournet.gr
- www.gnto.gr

- www.grhotels.gr
- www.hellasflyingdolphins.gr
- www.minagric.gr
- www.papathanassiou.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΑ	ΣΕΛΙΔΕΣ
Εισαγωγή.....	1
<u>Μέρος Πρώτο</u>	
1. Γενικά στοιχεία	
1.1 Γεωγραφική Παρουσίαση	4
1.2 Ιστορική ανασκόπηση.....	7
1.3 Προσωπικότητες	12
1.4.Σύγκριση του τουρισμού με τους άλλους αναπτυξιακούς τομείς	14
2.Τουριστική Υποδομή	
2.1.Υποδομή των μεταφορών.....	16
2.1.1.Οδικό δίκτυο.....	16
2.1.2.Συγκοινωνία.....	17
2.2.Αεροδρόμιο Χανίων.....	18
2.3.Ακτοπλοϊκά δρομολόγια.....	19
2.3.1.Λιμάνι Σούδας	19
2.3.2.Λιμάνι Καστελλίου.....	20
2.3.3.Λιμάνια Χώρας Σφακίων-Λουτρό- Παλαιόχωρα- Σούγια.....	21
2.4.Αρχαιολογικοί χώροι.....	22
2.5.Μουσεία	
2.5.1.Αρχαιολογικό μουσείο Χανίων.....	29
2.5.2.Ναυτικό μουσείο Χανίων.....	32
2.5.3.Πολεμικό μουσείο Χανίων.....	32
2.5.4.Βυζαντινί & Μεταβυζαντινή συλλογή Χανίων.....	33
2.6.Μοναστηρια	
2.6.1.Μονή Αγίας Τριάδας	34
2.6.2.Μονή Γουβερνέτου.....	35
2.6.3.Μονή Καθολικού.....	36
2.6.4.Μονή Γωνιάς.....	37
2.6.5.Μονή Προδρόμου στις Κορακίες.....	38
2.6.7.Μονή Χρυσοπηγής.....	39

2.6.7.Μονή Χρυσοσκαλίτισσας.....	40
2.7.Φυσικά αξιοθέατα	
2.7.1.Σπήλαια.....	41
2.7.2.Φαράγγια.....	44
2.7.3.Λίμνη Κουρνά.....	46
2.7.4.Έλος Γεωργιούπολης.....	48
2.7.5.Κουμαρές.....	49
2.7.6.Λιμνοθάλασσα Μπάλου.....	50
2.7.7.Ελαφονήσι.....	51
2.7.8.Άλλα αξιοθέατα.....	51
2.8.Παράδοση και εκδηλώσεις.....	54
3.Τουριστική ανωδομή	
3.1.Ξενοδοχειακές μονάδες.....	57
3.2.Τουριστ.γραφεία & γραφεία ενοικιάσεως αυτ/των.....	62
3.3.Αεροπορικές εταιρείες.....	64
3.4.Ναυτιλιακές εταιρείες.....	65
4.Τουριστική ζήτηση	
4.1.Αφίξεις επισκεπτών.....	67
4.2.Διάρκεια παραμονής –Εποχικότητα.....	69
4.3.Δαπάνες επισκεπτών.....	73
4.4.Διανυκτερεύσεις τουριστών.....	76
4.5.Κινητικότητα επισκεπτών.....	79
5.Τουριστική προβολή	
5.1.Εθνικός οργανισμός τουρισμού.....	80
5.2.Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση νομού Χανίων.....	83
5.3.Προβολή από ιδιωτική πρωτοβουλία.....	86
<u>Μέρος δεύτερο</u>	
1.Ανάπτυξη νομού Χανίων.....	87

2.Προτάσεις αναβάθμισης νομού Χανίων.....	91
2.1.Περιβάλλον.....	91
2.2.Τουριστικό προϊόν.....	93
2.3.Συγκοινωνίες.....	96

Μέρος τρίτο

1.Εναλλακτικός τουρισμός.....	98
1.1.Αγροτουρισμός.....	98
1.2.Οικοτουρισμός.....	100
1.3.Θρησκευτικός τουρισμός.....	101
1.4.Γεωτουρισμός.....	102
1.5.Συνεδριακός τουρισμός.....	103
Τελικά συμπεράσματα.....	104

Βιβλιογραφία.....	105
--------------------------	------------

Περιεχόμενα.....	108
-------------------------	------------